

*Załącznik nr 1 do Uchwały nr V/18/98/2016
Rady Powiatu Ciechanowskiego
z dnia 28 listopada 2016 r.*

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE CIECHANOWSKIM
NA LATA 2017-2026**

CIECHANÓW, PAŹDZIERNIK 2016

Spis treści

WSTĘP.....	4
METODOLOGIA	6
SPÓJNOŚĆ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE CIECHANOWSKIM NA LATA 2017-2026 Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	8
PODSTAWY PRAWNE MAJĄCE ISTOTNY WPŁYW NA TWORZENIE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE CIECHANOWSKIM NA LATA 2017-2026:	11
POWIAT CIECHANOWSKI – CHARAKTERYSTYKA.....	14
Informacje ogólne	14
Demografia.....	15
Służba zdrowia na terenie powiatu ciechanowskiego	16
Edukacja na terenie powiatu ciechanowskiego	17
Kultura na terenie powiatu ciechanowskiego.....	18
Organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie powiatu ciechanowskiego.....	18
DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE CIECHANOWSKIM.....	20
Problemy społeczne rodzin oraz dzieci i młodzieży	20
Problemy społeczne osób starszych	37
Problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej.....	39
Problemy społeczne w obszarze edukacji	40
Problemy społeczne osób niepełnosprawnych.....	49
Problemy społeczne związane z bezrobociem i ubóstwem.....	67
Problemy związane z przestępczością, uzależnieniami i przemocą w rodzinie.....	72
REALIZACJA PROJEKTÓW WSPÓLFINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW UE PRZEZ JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W POWIECIE CIECHANOWSKIM. 78	
Projekty realizowane przez Powiat Ciechanowski latach 2012-2015.....	78
Projekty realizowane przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015.....	80
ANALIZA DANYCH ZAWARTYCH W ANKIECIE DOTYCZĄCEJ DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE CIECHANOWSKIM PRZEPROWADZONEJ W ZWIĄZKU Z PRACAMI NAD PROJEKTEM STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2017 – 2026.....	82
Najistotniejsze problemy w poszczególnych kategoriach społecznych wymieniane najczęściej przez ankietowanych.....	84
Działania samorządu terytorialnego, jakie zdaniem ankietowanych, mógłby podjąć w celu rozwiązywania problemów społecznych na terenie powiatu ciechanowskiego	84
WIZJA I CELE STRATEGICZNE	85
Poprawa jakości i poziomu życia osób starszych.....	86
Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zmniejszenie skali bezrobocia i jego skutków.....	88

Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	89
Stworzenie rozwiązań wspierających rodzinę oraz rozwój pieczy zastępczej.....	92
Profilaktyka w zakresie ograniczenia zjawisk patologicznych wśród dzieci młodzieży i dorosłych	94
Doskonalenie systemu funkcjonowania pomocy społecznej	96
FINANSOWANIE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE CIECHANOWSKIM NA LATA 2017-2026.....	97
PODSUMOWANIE I WNIOSKI ORAZ MONITORING I EWALUACJA	98
SPIS TABEL.....	99

WSTĘP

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnych polityk społecznych są strategie rozwiązywania problemów społecznych. Strategie te stanowią względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych sfer (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie.

Obowiązek opracowania i realizacji strategii na szczeblu powiatowym wynika z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, ze zm.), na mocy którego do zadań własnych powiatu należy m.in. „opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”. Dodatkowo w ww. ustawie – w art. 16b ust. 2 - mowa jest o elementach strategii, które powinny być uwzględnione przy jej tworzeniu, a mianowicie: diagnoza sytuacji społecznej, prognoza zmian w zakresie objętym strategią oraz określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, a także wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie ciechanowskim na lata 2017-2026 jest odpowiedzią na potrzebę stworzenia spójnego systemu pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Wytycza ona również kierunki działania w celu osiągnięcia pomyślnych warunków dla rozwoju społeczności lokalnej. Adresatem strategii jest społeczność zamieszkała na terenie powiatu ciechanowskiego.

Powiatowa strategia jest priorytetowym dokumentem określającym przyszłe działania powiatowe w zakresie polityki społecznej. Dokument ten ma na celu zachowanie pełnej spójności z innymi dokumentami strategicznymi.

Niniejsza strategia uwzględnia potrzeby poszczególnych grup społecznych, przez co stanowi ona podstawę do wzmocnienia i polepszenia warunków życia mieszkańców, w szczególności tych zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a w konsekwencji prowadzi do integracji społecznej. Dokument ten stanowi podstawę do zbudowania w miarę skutecznego systemu ochrony socjalnej mieszkańców powiatu ciechanowskiego, tak aby mogli oni zaspokajać swoje różnorodne potrzeby, cele, dążenia i aspiracje. Dlatego tak istotne jest budowanie systemu opartego na wydobyciu potencjału środowiska lokalnego i wykorzystanie go przez jednostki pomocy społecznej.

Pracę nad strategią rozwiązywania problemów społecznych w powiecie ciechanowskim poprzedzała analiza sytuacji społecznej powiatu. PCPR w Ciechanowie, jako jednostka, której zlecono opracowanie ww. dokumentu, zdiagnozowało środowisko lokalne pod kątem funkcjonujących na terenie powiatu instytucji i placówek działających w zakresie pomocy społecznej. Od wskazanych powyżej jednostek uzyskano dane niezbędne do opracowania niniejszego dokumentu, dotyczące poszczególnych problemów społecznych. Posiadanie tych danych umożliwiło zbadanie stopnia nasilenia danej sytuacji problemowej. Dodatkowo stworzono ankiety skierowane do mieszkańców powiatu ciechanowskiego, których weryfikacja pomogła określić najbardziej powszechne problemy społeczne, z jakimi boryka się społeczność lokalna oraz wyłoniła działania istotne z punktu widzenia mieszkańców, które przyczyniłyby się do rozwiązania problemów społecznych na terenie powiatu ciechanowskiego, a tym samym polepszenia warunków życia jego mieszkańców.

Niniejszy dokument zawiera diagnozę sytuacji społecznej i prognozę zniwelowania problemów społecznych w perspektywie do 2026 roku. Ważnym elementem Strategii są cele strategiczne i operacyjne służące rozwiązywaniu problemów społecznych w poszczególnych obszarach problemowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ciechanowskiego na lata 2017 – 2026 składa się z trzech części:

- 1) wstępnej zawierającej informacje nt.: metodologii jej opracowania, spójności z innymi dokumentami strategicznymi oraz podstaw prawnych;
- 2) diagnostycznej;
- 3) programowej, składającej się z: określenia celów i zadań strategicznych oraz podsumowania i wniosków.

Należy podkreślić, że określone w Strategii cele i zadania wyznaczają pewne kierunki działań, ale nie stanowią zamkniętego dokumentu. Są one bowiem podstawą do stałego ich weryfikowania poprzez monitoring i ewaluację.

METODOLOGIA

Strategię rozwiązywania problemów społecznych w powiecie ciechanowskim opracowano przyjmując metodę sondażu diagnostycznego, który charakteryzuje się tym, że:

- do kontaktu między badaczem a badanymi dochodzi za pośrednictwem ankiety, wywiadu czy Internetu;
- wypowiedzi respondentów przyjmowane są za wskaźniki ich rzeczywistych przekonań, postaw, przeświadczeń czy zainteresowań.

W badaniach sondażowych najczęściej wyodrębnia się techniki, takie jak: wywiad, ankieta, analiza dokumentów, techniki statystyczne i inne. Najogólniej definiując pojęcie techniki badawczej można stwierdzić, iż jest to zespół konkretnych czynności praktycznych, które mają na celu zebranie materiałów niezbędnych do przeprowadzenia analizy i wysuwania na tej podstawie wniosków. W niniejszym dokumencie, aby dokonać analizy problemów społecznych występujących wśród mieszkańców powiatu ciechanowskiego i je usystematyzować, a następnie sprecyzować cele strategiczne przyczyniające się do ich rozwiązywania - posłużono się dwiema technikami: ankiety oraz analizy dokumentów.

Pojęcie ankiety oznacza najczęściej technikę gromadzenia informacji polegającą na wypełnianiu przez badanego specjalnych kwestionariuszy. Pytania ankiety są zawsze konkretne, ścisłe i jednoprotblemowe.

Natomiast pojęcie analizy dokumentów należy rozważać w koncepcji badania dokumentów i materiałów. Jest to technika badawcza służąca do gromadzenia wstępnych, opisowych, a także ilościowych informacji o badanej instytucji. Dlatego istotną analizą danych z poszczególnych jednostek jest wydobywanie i ukazanie problemów społecznych oraz zapotrzebowania na istotne formy pomocy służące przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.

W pracach nad strategią uczestniczyli przedstawiciele: pomocy społecznej, środowisk oświaty, ochrony zdrowia, sądownictwa, policji, organizacji pozarządowych i samorządu lokalnego, a także mieszkańcy powiatu. Ich aktywne uczestnictwo w tworzeniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ciechanowskiego na lata 2017- 2026, a także przeprowadzone konsultacje społeczne dokumentu z gminami z terenu Powiatu - pozwalają mówić o jej społecznym, partycypacyjnym charakterze.

Na całość opracowania dokumentu składają się:

- analiza źródeł zastanych – danych statystycznych i opracowań: Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie (w tym: Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Zespołu ds. Pieczy Zastępczej, PFRON), ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego, domów pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego, Ośrodka Wsparcia dla Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną w Ciechanowie, Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Socjalizacyjnej w Gołotczyźnie; sprawozdań statystycznych i merytorycznych Powiatowej Komendy Policji w Ciechanowie oraz Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; sprawozdań opisowych i statystycznych z działalności jednostek organizacyjnych Powiatu, w tym: Powiatowego Urzędu Pracy, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ciechanowie, Wydziału Edukacji, Zdrowia, Kultury i Sportu oraz Wydziału

Rozwoju i Promocji Starostwa Powiatowego w Ciechanowie; danych z raportów GUS oraz danych zawartych w dokumentach strategicznych powiatu, województwa, kraju oraz Unii Europejskiej.

- analiza przeprowadzonych badań ankietowych.

Badania zostały przeprowadzone od miesiąca września 2016 r. do miesiąca października 2016 r. – trwały 2 miesiące, z czego opracowanie i weryfikacja posiadanych informacji dała obraz pełnej analizy problemów społecznych. Weryfikacji poddano dane statystyczne z ww. poszczególnych jednostek oraz ankiet wypełnionych przez mieszkańców powiatu ciechanowskiego.

Następnie na bazie opracowanej diagnozy dokonano wyłoniono siedem problemów badawczych stanowiących problemy społeczne, takich jak:

- 1) problemy społeczne rodzin oraz dzieci i młodzieży,
- 2) problemy społeczne osób starszych,
- 3) problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej,
- 4) problemy społeczne w obszarze edukacji,
- 5) problemy społeczne osób niepełnosprawnych,
- 6) problemy społeczne w obszarze bezrobocia i ubóstwa,
- 7) problemy związane z przestępczością i przemocą w rodzinie.

Każdy z siedmiu ww. problemów badawczych został poddany analizie, na podstawie której wyodrębniono cele strategiczne i operacyjne zmierzające do ich rozwiązania.

Ponadto dodatkowo w strategii poruszono kwestię pozyskiwania środków z programów unijnych oraz innych źródeł zewnętrznych i przybliżono rodzaje realizowanych projektów.

W tym miejscu Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie składa serdeczne podziękowania jednostkom, których dane liczbowe i przekazane materiały umożliwiły opracowanie niniejszej strategii.

Należy nadmienić, iż cele strategiczne w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odnoszą się do podstawowych wartości pomocy społecznej oraz podstawowych praw człowieka, do których zaliczamy prawo do: pracy, edukacji, godnego życia, zabezpieczenia medycznego, zabezpieczenia geriatrycznego oraz zabezpieczenia edukacyjnego.

SPÓJNOŚĆ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE CIECHANOWSKIM NA LATA 2017-2026 Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Niniejsza strategia jest zgodna z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych, różniącymi się zakresem działania na szczeblach: europejskim, ogólnopolskim, samorządowym.

Poziom europejski:

- **Europa 2020** – strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu: jest długookresową strategią rozwoju Unii Europejskiej na lata 2010-2020. Została zatwierdzona przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 r. Celem strategii „Europa 2020” jest osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie: inteligentny – dzięki bardziej efektywnym inwestycjom w edukację, badania naukowe i innowacje; zrównoważony – dzięki zdecydowanemu przesunięciu w kierunku gospodarki niskoemisyjnej; oraz sprzyjający włączeniu społecznemu, ze szczególnym naciskiem na tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczanie ubóstwa. Strategia koncentruje się na pięciu dalekosiężnych celach w dziedzinie zatrudnienia, innowacyjności, edukacji, walki z ubóstwem oraz w zakresie klimatu i energii. Wyszczególnione do realizacji dla UE cele w 2020 r. to:
  - Zatrudnienie – 75 % osób w wieku 20-64 lat powinno mieć pracę,
  - Badania i rozwój – na inwestycje w badania i rozwój powinniśmy przeznaczyć 3 % PKB UE,
  - Zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii – należy ograniczyć emisje gazów cieplarnianych o 20 % w stosunku do poziomu z 1990 r.; 20 proc. energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych efektywność natomiast energetyczna powinna wzrosnąć o 20 %,
  - Edukacja – ograniczenie liczby uczniów przedwcześnie kończących edukację do poziomu poniżej 10 proc. co najmniej 40 proc. osób w wieku 30-34 powinno mieć wykształcenie wyższe,
  - Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym – zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln.
- **Europejska Strategia Zatrudnienia** - Europejska strategia zatrudnienia służy stworzeniu większej liczby lepszej jakości stanowisk pracy w całej w UE. Powstała w oparciu o strategię na rzecz wzrostu „Europa 2020”. Celem Europejskiej Strategii Zatrudnienia jest koordynacja narodowych polityk zatrudnienia państwa członkowskich, a także wyznaczenie kierunków rozwoju w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania bezrobociu, rozwijania potencjału kadrowego oraz integracji społecznej rynku pracy.

Poziom krajowy:

- **Strategia Rozwoju Kraju 2020** – to główna strategia rozwojowa, wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe. Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne – „*sprawne i efektywne państwo, konkurencyjna gospodarka, spójność społeczna i terytorialna*”,

w których koncentrują się główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. Strategia średniookresowa wskazuje działania polegające na usuwaniu barier rozwojowych, w tym słabości polskiej gospodarki ujawnionych przez kryzys gospodarczy. Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020** - dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w KSRR, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. KSRR ustala trzy cele szczegółowe do 2020 roku: wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów, budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020** - głównym celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Poza celem głównym wyznaczono pięć celów szczegółowych: wzrost zatrudnienia; wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych; poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym; poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej; podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020** – celem głównym Strategii jest wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski. Cel główny jest realizowany przez cztery cele szczegółowe: kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji; poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne; usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy; rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.
- **Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji** – celem głównym Programu jest trwale zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln oraz wzrost spójności społecznej. Ma on być osiągnięty do końca 2020 r. przez realizację celów operacyjnych: usługi służące aktywności i profilaktyce – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży, gwarancje dla przyszłości młodzieży – stworzenie młodzieży szansy wejścia na rynek pracy i zakładania rodzin, aktywną osobę i zintegrowaną rodzinę – odpowiedzialne lokalne środowisko, zapobieganie niepewności mieszkaniowej, seniorów – bezpieczni, aktywni i potrzebni.

Poziom wojewódzki:

- **Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku** – Strategia wskazuje główne wyzwania, a także cele rozwojowe regionu do zrealizowania przez samorząd województwa oraz inne podmioty. Celami strategicznymi w ww. Strategii są m.in. działania w obszarze gospodarki (tj. wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii) oraz społeczeństwa (poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki).
- **Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020** – dokument został opracowany przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej. Strategia stanowi narzędzie wykonawcze „Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030” w zakresie realizacji polityki społecznej Mazowsza. Priorytetowym zadaniem dla województwa mazowieckiego w zakresie polityki społecznej jest włączenie społeczne i przeciwdziałanie ubóstwu.
- **Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016** – zasadniczym celem Programu jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w województwie mazowieckim. Program ten zakłada podejmowanie kompleksowych, interdyscyplinarnych działań mających na celu zapobieganie i zmniejszenie przemocy w rodzinie na Mazowszu.

PODSTAWY PRAWNE MAJĄCE ISTOTNY WPŁYW NA TWORZENIE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE CIECHANOWSKIM NA LATA 2017-2026:

Do polskich aktów prawnych, mających istotny wpływ na tworzenie niniejszej Strategii, należą m.in. akty takie jak:

- 1) **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r.** (Dz. U. z 1997 r., nr 78, poz. 483 ze zm.) – to akt prawny, który ma najwyższą moc prawną w systemie źródeł prawa w państwie. Stanowi ona podstawę ustroju państwa polskiego. Konstytucja gwarantuje poszanowanie wszystkich praw obywatelskich – m.in. prawa do wolności, praw osobistych, politycznych, ekonomicznych, socjalnych i kulturalnych. Zapewnia wszystkim polskim obywatelom równość wobec prawa.
- 2) **Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym** (Dz. U. z 2015 r., poz. 1445, ze zm.) – ustawa porządkuje zakres działań i zadań należących do powiatu, takich jak m.in.:
  - edukacja publiczna,
  - pomoc społeczna,
  - promocja i ochrona zdrowia,
  - wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
  - polityka prorodzinna,
  - wspieranie osób niepełnosprawnych,
  - porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli,
  - przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja lokalnego rynku pracy,
  - utrzymanie powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
  - współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
- 3) **Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej** (Dz. U. z 2016 r., poz. 930) – ustawa ta określa zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej oraz zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej. Ustawa o pomocy społecznej określa z jakiego powodu udziela się pomocy osobom potrzebującym (tj. z powodów takich jak: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudność w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna). Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

- 4) **Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** (Dz. U. z 2016 r., poz. 575) – Ustawa określa: zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków; zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; zadania w zakresie postępowania adopcyjnego. W rozumieniu przepisów wynikających w ww. ustawy: wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji, natomiast system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.
- 5) **Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych** (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.) – ustawa ta powstała dla dobra osób niepełnosprawnych zapewniając im należyty dostęp do korzystania z ulg i uprawnień, które im przysługują. Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Zaś rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Niniejsza ustawa nakreśla uprawnienia osób niepełnosprawnych związane z pracą zawodową jak również obowiązki i uprawnienia pracodawców w związku z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych. Wskazuje możliwości skorzystania z turnusu rehabilitacyjnego oraz warsztatów terapii zajęciowej. W ustawie określone są również zasady orzekania o niepełnosprawności oraz zadania służb działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
- 6) **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 ze zm.) - ustawa określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Realizacja założeń niniejszej ustawy ma na celu zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności oraz zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 7) **Ustawa z dnia 9 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego** (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375, ze zm.) – zgodnie z zapisami ustawy, ochrona zdrowia psychicznego obejmuje w szczególności realizację takich zadań jak: promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym, zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym oraz kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych (zwłaszcza rozumienia, tolerancji, życzliwości, przeciwdziałania ich dyskryminacji).

- 8) **Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych** (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.) - ustawa określa m.in.:
- zakres i zasady działania oraz organizację jednostek budżetowych;
  - zasady funkcjonowania jednostek sektora finansów publicznych w zakresie gospodarki finansowej;
  - zasady i tryb kontroli procesów związanych z gromadzeniem i rozdysponowywaniem środków publicznych oraz gospodarowaniem mieniem;
  - zasady i tryb opracowywania oraz uchwalania wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego;
  - zakres i szczegółowość oraz zasady i tryb planowania, uchwalania i wykonywania budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
  - szczególne zasady rachunkowości, planowania i sprawozdawczości obowiązujące w sektorze finansów publicznych;
  - zasady gospodarowania środkami publicznymi pochodzącymi z budżetu Unii Europejskiej oraz z innych źródeł zagranicznych.
- 9) **Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy** (Dz. U. z 2016 r. poz. 645) – ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Zadania te są realizowane przez instytucje rynku pracy działające w celu: pełnego i produktywnego zatrudnienia; rozwoju zasobów ludzkich; osiągnięcia wysokiej jakości pracy; wzmacniania integracji i solidarności społecznej oraz zwiększania mobilności na rynku pracy.
- 10) **Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie** (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118 ze zm.) Ustawa reguluje zasady:
- prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych oraz współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi;
  - uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowania organizacji pożytku publicznego;
  - sprawowania nadzoru nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego.
- Ustawa reguluje także warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz korzystania z tych świadczeń.

Wskazane wyżej dokumenty stanowią podstawę prawną do działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych przez jednostki do tego wyznaczone. Dodatkowo należy zaznaczyć, iż działalność instytucji wspomagana jest przez zapisy wynikające z innych aktów normatywnych takich jak: rozporządzenia czy uchwały wydane na podstawie ustawowo przyznanych uprawnień, skierowane do określonych adresatów.

POWIAT CIECHANOWSKI – CHARAKTERYSTYKA

Informacje ogólne

Powiat ciechanowski położony jest w północnej części województwa mazowieckiego. Zajmuje obszar 1.063 km², co stanowi 3,0% całkowitej powierzchni województwa. Na terenie powiatu mieszka 91 tys. osób, co stanowi 1,9% ogólnej ludności województwa. Walory przyrodniczo-krajobrazowe szczególnie nad rzeką Wkrą w gminie Glinojec oraz cenne zabytki dziedzictwa kulturalnego tj. zespoły sakralne, dworki i parki zabytkowe rozmieszczone na całym terenie powiatu umożliwiają rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnej.

Powiat ciechanowski został utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej. Siedzibą władz powiatu jest miasto Ciechanów, które wraz z Płockiem, Radomiem, Siedlcami i Ostrołęką pełni funkcję regionalną wśród równoważenia rozwoju Mazowsza. Powiat ciechanowski jest częścią podregionu ciechanowsko-płockiego. Teren powiatu położony jest w korzystnym systemie komunikacyjnym: drogowym i kolejowym. W jego skład wchodzi: Miasto Ciechanów i Miasto i Gmina Glinojec oraz 7 gmin: Ciechanów, Gołymin, Grudusk, Ojrzeń, Opinogóra, Regimin i Sońsk Powierzchnia poszczególnych gmin:

- 1) Gmina Miejska Ciechanów – 7 km²
- 2) Gmina Ciechanów – 33 km²
- 3) Miasto i Gmina Glinojec – 154 km²
- 4) Gmina Gołymin – 111 km²
- 5) Gmina Grudusk – 97 km²
- 6) Gmina Ojrzeń – 120 km²
- 7) Gmina Opinogóra – 139 km²
- 8) Gmina Regimin – 111 km²
- 9) Gmina Sońsk – 154 km²

Praca powiatu opiera się przede wszystkim na: przeciwdziałaniu bezrobociu; zapewnieniu odpowiednich warunków dla rozwoju kultury oraz edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym; prowadzeniu domów pomocy społecznej oraz ośrodka wsparcia, a także placówki opiekuńczo-wychowawczej; rozwijaniu rodzinnej pieczy zastępczej; utrzymywaniu sieci dróg kategorii powiatowej. Powiat ciechanowski od kilku lat pozyskuje środki finansowe, w tym z Unii Europejskiej, które w dużej mierze przyczyniają się do wyjścia naprzeciw wszystkim wyzwaniom i podjętym zamierzeniom.

Demografia w powiecie ciechanowskim

Tabela nr 1. Stan ludności w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

Lata	Liczba ludności ogółem
2012	91.243
2013	90.978
2014	90.703
2015	90.327

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Według danych z GUS liczba mieszkańców powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015 zmniejsza się i na koniec 2015 r. wynosił 90.327.

Tabela nr 2. Małżeństwa, rozwody, urodzenia, zgony i przyrost naturalny w latach 2012-2015 w powiecie ciechanowskim:

Lata	Małżeństwa	Rozwody	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2012	488	151	977	937	40
2013	451	109	920	949	- 29
2014	458	126	913	986	- 73
2015	458	139	878	920	- 42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Według danych z GUS liczba urodzeń w powiecie ciechanowskim w roku 2012 wzrosła, jednak już w latach 2013-2015 obserwuje się stały spadek liczby urodzeń. Podobnie jest z liczbą zawieranych małżeństw. Natomiast liczba zgonów w latach 2013-2014 uległa wzrostowi, a następnie w 2015 r. spadła. Od 2013 r. utrzymuje się w powiecie ciechanowskim ujemny przyrost naturalny, tj. liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń.

Tabela nr 3. Migracje wewnętrzne ludności w latach 2012-2015 w powiecie ciechanowskim:

Lata	Migracje wewnętrzne - NAPŁYW	Migracje wewnętrzne - ODPLYW	Saldo migracji wewnętrznych
2012	917	1.183	- 266
2013	891	1.150	- 259
2014	998	1.165	- 276
2015	818	1.109	- 291

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Z powyższych zestawień wynika, iż powiat ciechanowski należy do obszarów tzw. odpływowych, ponieważ saldo migracji jest ujemne, tj. więcej osób z niego migruje, niż przybywa. Dodatkowo niewielki lub ujemny przyrost naturalny powoduje, że w omawianym okresie nastąpił dalszy spadek liczby mieszkańców z 91.243 w 2012 r. do 90.327 w 2015 r. Ma na to wpływ bliskość Warszawy oraz utrzymujący się w dalszym ciągu brak atrakcyjnych miejsc pracy na terenie Powiatu. W związku z tym ludzie młodzi podejmują pracę poza jego obszarem.

Tabela nr 4. Liczba i struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w latach 2012 - 2015 w powiecie ciechanowskim:

Lata	Ludność ogółem	Wiek					
		przedprodukcyjny		produkcyjny		poprodukcyjny	
		Liczba	Udział %	Liczba	Udział %	Liczba	Udział %
2012	91.243	17.289	19,0	58.955	64,6	14.999	16,4
2013	90.978	17.025	18,7	58.454	64,3	15.499	17,0
2014	90.703	16.765	18,5	57.876	63,8	16.062	17,7
2015	90.327	16.493	18,3	57.173	63,3	16.661	18,4

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Z danych wynika, że wśród mieszkańców powiatu ciechanowskiego dominującą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym, ale ich liczba i udział systematycznie zmniejsza się. Dane wskazują również na niepokojące zjawiska: zmniejszania się odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym z 19,0 % w 2012 r. do 18,3% w 2015 r. oraz znacznego zwiększania się odsetka osób w wieku poprodukcyjnym z 16,4% w 2012 r. do 18,4% w 2015 r. Powoduje to starzenie się społeczeństwa Powiatu i rodzi określone potrzeby szczególnie w zakresie usług opiekuńczych i służby zdrowia oraz edukacji.

Służba zdrowia na terenie powiatu ciechanowskiego

Na terenie powiatu ciechanowskiego działają następujące poradnie podstawowej opieki zdrowotnej:

- 1) Specjalistyczny Szpital Wojewódzki w Ciechanowie, Poradnia Lekarza Rodzinnego;
- 2) Centralny Szpital Kliniczny MSW w Warszawie, POZ Ciechanów – Lekarz POZ;
- 3) NZOZ „ESKULAP” Centrum Medyczne w Ciechanowie, Poradnia Lekarza POZ;
- 4) NZOZ „MEDICUS” w Ciechanowie, Poradnia Lekarza POZ dla Dorosłych i Dzieci;
- 5) NZOZ Poradnia Rodzinna „PULS” w Ciechanowie, Gabinet Lekarza POZ dla Dorosłych i Dzieci;
- 6) NZOZ „RODZINA” w Ciechanowie, Poradnia Lekarza Rodzinnego;
- 7) Przychodnia Lekarska VITA-MED w Ciechanowie, Poradnia Lekarza POZ;
- 8) NZOZ Poradnia Medycyny Rodzinnej Promień w Ciechanowie;
- 9) Sam. Publiczny Zespół ZOZ w Głinojecku oraz Filia w Woli Młockiej;
- 10) Centrum Medyczne GAJDA-MED. w Głinojecku;
- 11) NZOZ „VITA” w Gołyminie;
- 12) NZOZ „SALUS” w Grudusku;
- 13) NZOZ „SANALEX” w Ojrzeniu;
- 14) NZOZ „IROMED” w Opinogórze;
- 15) NZOZ „MEDICA” w Regiminie;
- 16) Centrum Medyczne „GAJDA-MED” Filia w Sońsku;
- 17) NZOZ „ANMED” w Sońsku i Soboklęszczu.

Ponadto przez NZOZ funkcjonują poradnie pielęgniarek i położnych:

- 1) Specjalistyczny Szpital Wojewódzki w Ciechanowie, Gabinet Pielęgniarki Środowiskowej i Gabinet Położnej Środowiskowej;
- 2) Centralny Szpital Kliniczny MSW w Warszawie, POZ Ciechanów – Pielęgniarka POZ i Położna POZ;

- 3) NZOZ „ESKULAP” Centrum Medyczne w Ciechanowie, Poradnia Pielęgniarki POZ i Poradnia Położnej POZ;
- 4) NZOZ „MEDICUS” w Ciechanowie, Gabinet Pielęgniarki Środowiskowej i Położnej Środowiskowej oraz i Gabinet Położnej;
- 5) NZOZ Poradnia Rodzinna „PULS” w Ciechanowie, Gabinet Pielęgniarki Środowiskowej i Gabinet Położnej Środowiskowej-Rodzinnej;
- 6) NZOZ „RODZINA” w Ciechanowie, Gabinet Pielęgniarki Środowiskowej-Rodzinnej i Gabinet Położnej Środowiskowej-Rodzinnej;
- 7) Przychodnia Lekarska VITA-MED w Ciechanowie, Gabinet Pielęgniarki Środowiskowej i Gabinet Położnej Środowiskowo-Rodzinnej;
- 8) Indywidualna Praktyka Położnej Anna Dymkowska.

W powiecie ciechanowskim działa również Specjalistyczny Szpital Wojewódzki w Ciechanowie, który oferuje nowoczesną diagnostykę i terapię oraz specjalistyczne usługi medyczne w 22 oddziałach szpitalnych i poradniach specjalistycznych. Ponadto w powiecie ciechanowskim, przede wszystkim w mieście Ciechanów działają także prywatne placówki zatrudniające specjalistów.

Na terenie powiatu funkcjonują 32 apteki.

Oświata na terenie powiatu ciechanowskiego

W powiecie ciechanowskim funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- 31 szkół podstawowych,
- 18 gimnazjów,
- 14 publicznych szkół i placówek ponadgimnazjalnych, funkcjonujących w ramach:
  - Liceum Ogólnokształcącego im. Z. Krasieńskiego w Ciechanowie,
  - Zespołu Szkół Nr 2, ul. Orylska 9 w Ciechanowie,
  - Zespołu Szkół Nr 1, ul. Powstańców Warszawskich 24 w Ciechanowie,
  - Zespołu Szkół Technicznych, ul. Kopernika 7 w Ciechanowie,
  - Zespołu Szkół Nr 3, ul. Okrzei 6 w Ciechanowie,
  - Zespołu Szkół w Centrum Kształcenia Rolniczego Gołotczyźnie,
  - Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego - Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci i Młodzieży Nieśłyszącej i Słabo Słyszącej w Gołotczyźnie,
  - Liceum Ogólnokształcącego im. Wł. St. Reymonta w Głinojecku,
  - Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowaw. w Ciechanowie, ul. Sienkiewicza 13
- oraz 25 szkół i placówek niepublicznych.
- Szkoły Wyższe:
  - Akademia Humanistyczna im. A. Gieysztor, Oddział Zamiejscowy w Ciechanowie, ul. Kraszewskiego 8A,
  - Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie, ul. Żórawskiego 5,
  - Wyższa Szkoła Biznesu i Zarządzania w Ciechanowie, ul. K. Szwanke 1,
  - Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie, ul. Narutowicza 9.
- Ponadto na terenie powiatu ciechanowskiego funkcjonuje:
  - Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Gołotczyźnie
  - Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Gołotczyźnie,

Kultura na terenie powiatu ciechanowskiego

Na terenie powiatu ciechanowskiego rozpowszechnianiem kultury zajmują się następujące instytucje:

- 1) Powiatowe Centrum Kultury w Ciechanowie, w którego strukturach funkcjonuje Kino „Łydynia” oraz Galeria im. B. Biegasa
- 2) Biblioteka Naukowa w Ciechanowie,
- 3) Powiatowa Biblioteka Publiczna w Ciechanowie,
- 4) Muzeum Regionalne w Ciechanowie,
- 5) Państwowa Szkoła Muzyczna I^o w Ciechanowie,
- 6) Muzeum Romantyzmu w Opinogórze,
- 7) Muzeum Pozytywizmu w Gołotczyźnie
- 8) Gminne biblioteki wraz z filiami – 13 obiektów.

Do stałego kalendarza imprez kulturalnych w powiecie ciechanowskim wpisały się:

- 1) „Kupalnocka” – Ciechanów, Głinojeck;
- 2) Cecyliada – Głinojeck
- 3) Dionizje - Ciechanów,
- 4) Jarmark Gruduski,
- 5) Dni Głinojecka,
- 6) Jesienny Dzień Kabaretu – gm. Sońsk
- 7) Zapusty w Bądkowie – gm. Sońsk,
- 8) Dożynki Gminne – Sońsk,
- 9) Widowisko - Rekonstrukcja historyczna bitwy „Sarnowa Góra” 1920” – gm. Sońsk,
- 10) Majowy Koncert Maryjny- Pustelnia w Łopacinie – gm. Sońsk;

we wszystkich gminach Powiatu jest obchodzony:

- 11) Dzień Dziecka,
  - 12) Dzień Matki,
  - 13) Dzień Babci i Dziadka,
  - 14) Dzień Kobiet,
  - 15) Dzień Seniora,
  - 16) Dzień Strażaka,
  - 17) Dzień Zwycięstwa,
  - 18) Dzień Samorządowca,
  - 19) Dzień Edukacji Narodowej,
- oraz
- 20) Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy.

Organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie powiatu ciechanowskiego

Na terenie powiatu ciechanowskiego funkcjonuje 63 organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i fundacji, z czego:

- 24 ma swoją siedzibę na terenie gminy miejskiej Ciechanów,
- 3 mają swoją siedzibę na terenie Miasta i Gminy Głinojeck,
- 2 mają swoją siedzibę na terenie gminy Ciechanów,
- 4 ma swoją siedzibę na terenie gminy Gołymin,

- 8 ma swoją siedzibę na terenie gminy Grudusk,
- 8 ma swoją siedzibę na terenie Gminy Ojrzeń
- 5 ma swoją siedzibę na terenie gminy Opinogóra,
- 4 ma swoją siedzibę na terenie gminy Regimin,
- 5 ma swoją siedzibę na terenie gminy Sońsk.

Ww. podmioty funkcjonujące na terenie powiatu ciechanowskiego działają na rzecz wybranego interesu społecznego, m.in. zajmują się historią, kulturą, wychowaniem w trzeźwości, przeciwdziałaniem alkoholizmowi i innym uzależnieniom, przedsiębiorczością, sportem, wsparciem osób niepełnosprawnych, rozwojem społeczności lokalnej, edukacją, ratownictwem wodnym, rajdami terenowymi, wspieraniem aktywności emerytów i rencistów, wsparciem osób ubogich i bezdomnych, organizacją wypoczynku i aktywności młodzieży, propagowaniem zdrowego stylu życia.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE CIECHANOWSKIM

Problemy społeczne rodzin oraz dzieci i młodzieży

Rodzina jest podstawową komórką społeczną, naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra jej członków, zwłaszcza dzieci. Niestety coraz częściej rodziny napotykać na trudności, których nie są w stanie samodzielnie pokonać. Kiedy rodzina nie radzi sobie z wypełnianiem swojej podstawowej funkcji, niezbędnym jest wsparcie jej w dążeniu do zaspokajania niezbędnych potrzeb. Funkcjonujące na terenie powiatu ciechanowskiego ośrodki pomocy społecznej w omawianym okresie obejmowały wsparciem i pomocą około 6-7% ogółu mieszkańców.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby osób i rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2012-2015 z uwzględnieniem podziału na poszczególne gminy:

Tabela nr 5. Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2012-2015, z podziałem na gminy:

Lata	GMINA	Liczba ludności w gminie	Objęci pomocą społeczną	
			Liczba rodzin	Liczba osób, którym przyznano świadczenie
2012	RAZEM	91.310	3.013	5.911
	M. Ciechanów	44.974	1.299	1.834
	MiG Głinojeck	8.161	440	757
	G. Ciechanów	6.799	307	1.121
	G. Gołymín	4.072	171	501
	G. Grudusk	3.897	123	214
	G. Ojrzeń	4.405	170	658
	G. Opinogóra	5.969	166	210
	G. Regimin	5.057	155	321
	G. Sońsk	7.976	182	295
2013	RAZEM	91.064	3.242	6.358
	M. Ciechanów	44.797	1454	2.070
	MiG Głinojeck	8.130	433	768
	G. Ciechanów	6.885	290	1.023
	G. Gołymín	4.050	212	639
	G. Grudusk	3.855	124	204
	G. Ojrzeń	4.392	193	701
	G. Opinogóra	5.982	181	298
	G. Regimin	5.035	168	350
	G. Sońsk	7.938	187	305
2014	RAZEM	91.083	3.162	6.194
	M. Ciechanów	44.797	1.397	1.911
	MiG Głinojeck	8.166	356	662
	G. Ciechanów	6.885	290	1.024
	G. Gołymín	4.072	210	647
	G. Grudusk	3.823	117	194
	G. Ojrzeń	4.378	243	791
	G. Opinogóra	5.982	171	277
	G. Regimin	5.042	185	365
	G. Sońsk	7.938	193	323
2015	RAZEM	90.657	3.352	5.540
	M. Ciechanów	44.585	1.607	1940

MiG Głinojeck	8.108	341	626
G. Ciechanów	6.941	296	1.046
G. Gołymín	3.978	193	518
G. Grudusk	3.794	100	157
G. Ojrzeń	4.373	188	329
G. Opinogóra	5.983	228	277
G. Regimin	5.020	201	371
G. Sońsk	7.875	198	325

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

Analizując powyższe dane należy zwrócić uwagę na zmieniającą się na przestrzeni lat liczbę osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej, a tym samym korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej. Dodatkowo w podziale na poszczególne gminy, największa liczba osób potrzebujących wsparcia i pomocy znajduje się w mieście Ciechanów, o czym świadczy też dominująca liczba mieszkańców w tej gminie w porównaniu do liczby ludności żyjącej w innych gminach.

Poniżej przedstawione zostały powody przyznania pomocy pieniężnej, wynikające z zapisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, przyznanej przez gminy z terenu powiatu ciechanowskiego w latach 2011-2015:

Tabela nr 6. Powody przyznania pomocy pieniężnej przez gminy w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015 - dane zbiorcze:

Powód trudnej sytuacji życiowej	2012		2013		2014		2015	
	Liczba rodzin	Liczba osób objętych pomocą	Liczba rodzin	Liczba osób objętych pomocą	Liczba rodzin	Liczba osób objętych pomocą	Liczba rodzin	Liczba osób objętych pomocą
Ubóstwo	1588	4707	1604	4715	1627	4824	1610	4581
Sieroctwo	3	13	2	2	3	6	4	6
Bezdomność	64	77	65	83	65	75	84	90
Bezrobocie	1512	4592	1614	5271	1534	5140	1595	4796
Niepelnosprawność	660	1129	673	1686	698	1733	766	1746
Długotrwała lub ciężka choroba	849	2216	962	2479	1072	2716	1168	2746
Przemoc w rodzinie	119	353	137	395	186	569	221	679
Potrzeba ochrona ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	341	1725	371	1714	396	1978	396	1951
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	499	1936	492	1718	438	1869	446	1823
Trudność w integracji cudzoziemców	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudność w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	39	68	53	92	46	101	37	74
Alkoholizm lub narkomania	215	584	219	589	231	616	332	857
Zdarzenia losowe lub sytuacje kryzysowe	19	47	26	171	14	43	20	77
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	23	88

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

Należy zaznaczyć, iż najbardziej istotnym i powszechnym powodem przyznawania pomocy pieniężnej jest bezrobocie. Osób ubiegających się o pomoc z tego tytułu jest najwięcej. Kolejnym problemem, z jakim borykają się mieszkańcy powiatu ciechanowskiego, i z powodu którego otrzymują pomoc pieniężną, jest ubóstwo – liczba pomocy w tym zakresie utrzymuje się na wysokim poziomie. Dość istotny jest fakt, iż następstwem bezrobocia jest ubóstwo, a co za tym idzie, osoby ubiegające się o wsparcie z tytułu bezrobocia, są przeważnie osobami długotrwale korzystającymi z pomocy społecznej. Ze względu na to, iż mieszkańcy powiatu ciechanowskiego starzeją się, na trzecim miejscu pod względem ilości przyznanej pomocy jest długotrwała lub ciężka choroba. Skala tego zjawiska wykazuje stałą tendencję wzrostową na przestrzeni lat 2012-2015. Wobec ostatniego problemu czynnikami znaczącymi są: prawidłowy dostęp do usług medycznych oraz możliwość korzystania z ofert skierowanych do osób starszych – istotnym jest udzielanie wsparcia oraz rozwijanie zainteresowań osób starszych.

Dodać należy, iż z analizowanych danych, najwięcej osób korzysta z pomocy społecznej na terenie miasta Ciechanów, co jest uzasadnione największą liczbą mieszkańców w porównaniu do innych gmin powiatu ciechanowskiego.

Tabela nr 7. Liczba świadczonych rodzajów pomocy udzielanych przez ośrodki pomocy społecznej w latach 2012-2015 – dane zbiorcze – świadczenia pieniężne:

Rodzaj pomocy	2012	2013	2014	2015
Zasilek stały	2.046	2.011	2.230	2.323
Zasilek okresowy	2.488	2.847	3.149	3.154
Zasilek celowy i specjalny zasilek celowy	3.176	3.296	3.684	3101
Zasilek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie	0	0	0	0
Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	0	0	2	3
Zasilek pielęgnacyjny	13.341	13.347	13.175	13.328

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

Tabela nr 8. Liczba świadczonych rodzajów pomocy udzielanych przez ośrodki pomocy społecznej w latach 2012-2015 w powiecie ciechanowskim – dane zbiorcze - świadczenia niepieniężne:

Rodzaj pomocy	2012	2013	2014	2015
Praca socjalna	3013	3033	3103	3758
Bilet kredytowany	0	1	0	0
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	1.451	1.338	1.441	1.546
Składki na ubezpieczenie społeczne	535	520	306	320
Pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie	0	0	0	0
Sprawienie pogrzebu	7	12	11	6
Poradnictwo specjalistyczne	143	202	161	324
Interwencja kryzysowa	58	54	150	151
Schronienie	3	4	3	5
Posilek	137.428	135.212	119.293	120.249

Niezbędne ubranie	0	0	0	0
Usługi opiekuńcze	38.754	41.832	44.229	46.293
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	1.182	483	648	865
Mieszkanie chronione	0	0	0	0
Skierowanie, pobyt i usługi w DPS	501	527	516	157
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	0	2	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

W latach 2012-2015 najczęściej udzielaną pomocą finansową przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie powiatu ciechanowskiego były zasiłki okresowe. Natomiast wśród świadczeń niepieniężnych dominuje pomoc w formie dożywiania – opłacanie posiłków dla dzieci i osób dorosłych oraz usługi opiekuńcze skierowane do osób w podeszłym wieku, chorych i niepełnosprawnych. Tendencję wzrostową ma również opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Istotną formą pomocy jest również praca socjalna – polegająca m.in. na rozmowie, udzielaniu informacji, wskazówek, pomocy w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych bądź kierowaniu do instytucji, w których daną pomoc zainteresowany jest w stanie otrzymać.

Ośrodki pomocy społecznej, zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, zobligowane są do wydawania decyzji przyznających świadczenia rodzinne oraz dodatki do tych świadczeń.

Poniższe tabele obrazują liczbę przyznanych świadczeń rodzinnych, dodatków do tych świadczeń oraz liczbę wypłacanej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka w latach 2012-2015.

Tabela nr 9. Liczba przyznanych świadczeń rodzinnych w latach 2012-2015 w powiecie ciechanowskim, dane zbiorcze:

Kryterium uprawniające do otrzymania świadczenia/świadczenia	2012	2013	2014	2015
Bez orzeczonej niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności	504/539	539	539/574	574/664
Z orzeczoną niepełnosprawnością lub stopniem niepełnosprawności	583/623	623	623/664	664/764
Liczba świadczeń rodzinnych	116.993	109.128	96.731	91.867

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

Tabela nr 10. Liczba przyznanych dodatków do świadczeń rodzinnych w latach 2012-2015 w powiecie ciechanowskim, dane zbiorcze:

Kryterium uprawniające do otrzymania świadczenia/dodatki	2012	2013	2014	2015
Bez orzeczonej niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności	504/539	539	539/574	574/664
Z orzeczoną niepełnosprawnością lub stopniem niepełnosprawności	583/623	623	623/664	664/764
Liczba dodatków z tytułu:	x	x	x	x
urodzenia dziecka	370	395	336	307

opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	1.679	1.343	1.001	1.023
samotnego wychowywania dziecka	3.790	3.417	3.382	2.909
wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	11.544	10.592	10.047	9.508
kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	2.787	2.961	2.950	2.799
rozpoczęcia roku szkolnego	4.978	4.718	4.451	4.109
podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	6.146	5.777	5.375	5.123

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

Tabela nr 11. Liczba wypłacanej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka w latach 2012-2015 w powiecie ciechanowskim, dane zbiorcze:

	2012	2013	2014	2015
Kryterium uprawniające do otrzymania świadczenia	Brak kryterium dochodowego	1.922	1922	1922
Dodatek z tytułu urodzenia się dziecka	855	698	706	671

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

Dane wskazane powyżej dotyczące liczby przyznanych świadczeń rodzinnych oraz dodatków do tych świadczeń wskazują na stopniowe zmniejszanie się w skali Powiatu, liczby przyznawanych świadczeń. Uwarunkowane jest to kryterium uprawniającym do otrzymania świadczenia, którego przekroczenie dyskwalifikuje zainteresowanego. Spekulować można, iż wraz ze wzrostem wynagrodzenia za pracę, wzrastają dochody rodzin, jednak często bywają one nieadekwatne do zaspokajania codziennych potrzeb wszystkich członków rodziny. Natomiast najwięcej dodatków do świadczeń rodzinnych przyznawanych jest z tytułu wychowywania dzieci w rodzinach wielodzietnych.

Należy też wskazać na tendencję malejącą w wypłacaniu jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka.

Dokonano również analizy korzystania z poradnictwa specjalistycznego z podziałem na porady świadczone na terenie gmin jak również poradnictwo świadczone przez PCPR w Ciechanowie.

Tabela nr 12. Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego w latach 2012-2015 – dane gminne:

	2012	2013	2014	2015
Liczba osób korzystających z poradnictwa, w tym:	1.090	1.767	2.367	3.493
<i>z poradnictwa prawnego</i>	432	241	268	256
<i>z poradnictwa psychologicznego</i>	274	1.208	1.502	1.934
<i>z poradnictwa pedagogicznego</i>	138	65	65	70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

Poradnictwo specjalistyczne jest także prowadzone w ramach Punktu Konsultacji Specjalistycznej funkcjonującym przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie.

Tabela nr 13. Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego w latach 2012-2015 – dane z PCPR w Ciechanowie:

	2012	2013	2014	2015
Liczba osób korzystających z poradnictwa, w tym:	558	606	551	609
<i>z poradnictwa prawnego</i>	321	346	358	348
<i>z poradnictwa psychologicznego</i>	116	113	115	120
<i>z terapii rodzinnej</i>	121	148	140	141

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

Powyższe dane wskazują na duże zapotrzebowanie na bezpłatne poradnictwo prawne na poziomie powiatowym. Zauważalne jest utrzymujące się zainteresowanie poradnictwem psychologicznym oraz terapią rodzinną. Istotnym jest, że zarówno w gminach jak i w PCPR w Ciechanowie, zwiększa się liczba kadry świadczącej bezpłatne poradnictwo specjalistyczne.

Bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Sądy opiekuńcze powinny reagować na każdy sygnał łamania praw dziecka przez rodziców. Ingerencja musi być adekwatna do stopnia naruszenia prawa. Prawo polskie zna trzy sposoby ingerencji we władzę rodzicielską:

- 1) ograniczenie władzy rodzicielskiej,
- 2) zawieszenie władzy rodzicielskiej,
- 3) pozbawienie władzy rodzicielskiej.

Najłagodniejszą formą ingerencji we władzę rodzicielską jest jej ograniczenie. Sąd może ograniczyć władzę rodzicielską, kiedy dobro dziecka zostało zagrożone przez nienależyte jej wykonywanie (np. rodzice stosują przemoc psychiczną, nie realizują obowiązku szkolnego dziecka, zaniedbują dziecko). Ograniczeniem jest każde postanowienie sądu, wchodzące w zakres uprawnień i obowiązków rodziców. Kodeks rodzinny i opiekuńczy zawiera katalog przykładowych sposobów ograniczenia władzy rodzicielskiej, począwszy od zarządzeń dyscyplinujących rodziców, przez ustanowienie stałej kontroli kuratora nad sposobem sprawowania władzy rodzicielskiej, aż po umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin, w których Sąd ograniczył rodzicom władzę rodzicielską, objętych nadzorem kuratorskim:

Tabela nr 14. Liczba rodzin, w których Sąd ograniczył rodzicom władzę rodzicielską, objętych nadzorem kuratora sądowego w latach 2012-2015:

LATA	2012	2013	2014	2015
LICZBA RODZIN	33	35	38	27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Ciechanowie.

Analizując powyższe dane, należy stwierdzić, iż liczba rodzin, w których Sąd ograniczył rodzicom władzę rodzicielską, wzrastała do 2014 roku. W 2015 roku odnotowano spadek liczby rodzin mających ograniczenie władzy rodzicielskiej w stosunku do lat poprzednich, ponieważ wraz z umieszczeniem małoletnich w pieczy zastępczej Sąd uchyla nadzór

kuratorski.

Sąd może w każdej chwili znieść formę ograniczenia władzy rodzicielskiej, jednak z powyższych danych wynika, iż rodzice, mimo nadzoru kuratora sądowego, nie są w stanie zniwelować powodów dla których władza rodzicielska została im ograniczona bądź nie potrafią zmienić swojego życia dla dobra dzieci.

Rodzice zaniedbując swoje dzieci, skazują je na czerpanie wzorców społecznych z nieodpowiednich dla nich grup społecznych. Poprzez konflikty rodzinne, wandalizm, przestępczość nieletni mają trudności w przystosowaniu się do życia codziennego i przejawiają oznaki demoralizacji. Sąd - zgodnie ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich - może zastosować wobec nieletnich przejawiających oznaki niedostosowania społecznego środki wychowawcze w postaci m.in. nadzoru kuratorskiego lub umieszczenie w instytucji lub organizacji powołanej do przygotowania zawodowego, w rodzinie zastępczej, w zakładzie wychowawczym lub innej odpowiedniej placówce opiekuńczo-wychowawczej. Poniższa tabela obrazuje liczbę nieletnich, wobec których Sąd orzekł zastosowanie środka wychowawczego w postaci nadzoru kuratora sądowego.

Tabela nr 15. Liczba nieletnich, wobec których Sąd orzekł zastosowanie środka wychowawczego w postaci nadzoru kuratora sądowego w latach 2012-2015:

LATA	2012	2013	2014	2015
LICZBA NIELETNICH	49	57	47	46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Ciechanowie.

Zgodnie z danymi umieszczonymi we wskazanej wyżej tabeli, należy stwierdzić, iż liczba nieletnich będących pod nadzorem kuratora wzrosła w 2013 roku, a następnie nieznacznie zmalała na przestrzeni lat 2014-2015.

Dzieci dla prawidłowego rozwoju i wychowania potrzebują zapewnienia odpowiednich warunków bytowych, mieszkaniowych, ale przede wszystkim należytego wychowania i opieki. Dziecko wychowujące się w atmosferze bezpieczeństwa, miłości i spokoju jest stabilne emocjonalnie, nie posiada bagażu przykrych doświadczeń. Jednak na terenie powiatu ciechanowskiego funkcjonują rodziny, które ze względu na nieumiejętność radzenia sobie z problemami dnia codziennego oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, objęte są pomocą asystenta rodziny. Asystentura rodzinna wynika z zapisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Do zadań asystenta należy m.in.: opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczoneму w pieczy zastępczej; udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, wychowawczych, psychologicznych; wspieranie aktywności społecznej rodzin.

Poniższe dane obrazują liczbę asystentów rodziny zatrudnionych w powiecie ciechanowskim przez poszczególne gminy w stosunku do liczby rodzin naturalnych objętych asystenturą rodzinną w latach 2012-2015:

Tabela nr 16. Liczba asystentów rodziny w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015, dane zbiorcze:

	2012	2013	2014	2015
Liczba asystentów rodziny	4	9	15	14
Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny	28	78	131	131
Liczba dzieci w rodzinach objętych pomocą asystenta rodziny	77	215	329	327

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

Należy podkreślić, że od 2014 roku we wszystkich gminach powiatu ciechanowskiego są zatrudnieni asystenci rodziny. Część środków przeznaczonych na wynagrodzenie dla asystentów rodziny, gminy pozyskują z resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, ze względu na posiadanie własnych nieadekwatnych do potrzeb, zasobów pieniężnych. Uśredniając, 1 asystent rodziny pracujący na terenie powiatu ciechanowskiego, posiada około 8-9 środowisk rodzinnych, w których występują różnorodne rodzaje problemów, m.in.:

- *bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niewydolność wychowawcza rodziców,*
- *trudna sytuacja finansowa – nieumiejętność gospodarowania zasobami finansowymi,*
- *bezrobocie,*
- *złe warunki mieszkaniowe,*
- *przemoc w rodzinie (psychiczna i fizyczna),*
- *alkoholizm współmałżonka,*
- *bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego (trudności w utrzymaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych),*
- *ubóstwo,*
- *niepełnosprawność, choroba psychiczna,*
- *ograniczone prawa rodzicielskie.*

Zadaniem asystenta rodziny jest udzielanie pomocy w przewyżczeniu powyższych problemów.

PIECZA ZASTĘPCZA W POWIECIE CIECIECHANOWSKIM

Jeśli rodziny, które nie są w stanie zapewnić dzieciom właściwej opieki i wychowania, a tym samym są bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, nie dokonują przy pomocy asystentów rodzin bądź wsparcia pracowników socjalnych, istotnych postępów w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, należy podjąć odpowiednie kroki prawne poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej – tymczasowej formie opieki.

W roku 2012 ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła istotne zmiany dotyczące rodzicielstwa zastępczego. Jej celem jest przede wszystkim wsparcie rodziny naturalnej w przewyżczeniu trudności dnia codziennego, a kiedy nie jest ona w stanie tymczasowo sprawować opieki nad dziećmi, wspierać rodziny zastępcze w opiece nad powierzonym im dzieciom. Piecza zastępcza nie tylko zapewnia pracę z rodziną zastępczą ale ma na celu również pracę z rodziną naturalną w celu powrotu do niej dziecka bądź, jeśli jest to niemożliwe, do przysposobienia dziecka

przez kandydatów na rodziców adopcyjnych lub rodziców zastępczych, u których to dziecko przebywa. Zmiany do ww. ustawy, jakie weszły w życie od dnia 4 września 2014 r. nałożyły dodatkowe obowiązki m.in. na procedurę kwalifikowania kandydatów na rodziców zastępczych, natomiast zmniejszyły ilość rodzin będących pod opieką 1 koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i 1 asystenta rodziny do 15 rodzin.

Pieczka zastępcza zapewnia dziecku przygotowanie do wejścia w samodzielne życie i zaspokojenie jego podstawowych potrzeb. O umieszczeniu dziecka w pieczy decyduje sąd. Pieczka zastępcza sprawowana jest w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Do rodzinnych form pieczy zastępczej należą:

- rodziny zastępcze: spokrewnione, niezawodowe, zawodowe (w tym: zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne),
- rodzinne domy dziecka.

Do instytucjonalnych form pieczy zastępczej należą:

- placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
- interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

Na terenie powiatu ciechanowskiego funkcjonuje:

1) rodzinna pieczka zastępcza w postaci rodzin zastępczych: spokrewnionych, niezawodowych oraz zawodowych (w tym 3 rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcje pogotowia rodzinnego oraz jedna specjalistyczna). Na terenie Powiatu nie ma rodzinnego domu dziecka.

2) instytucjonalna pieczka zastępcza – Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Socjalizacyjna w Gołotczyźnie.

RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

PCPR w Ciechanowie monitoruje funkcjonowanie wszystkich rodzin zastępczych na terenie powiatu ciechanowskiego. Zapewnia im pomoc finansową zgodnie z ustawą o wspieraniu rodzin i systemie pieczy zastępczej, wsparcie specjalistów oraz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej ma za zadanie m.in.: udzielanie pomocy rodzinom zastępczym w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej; zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej; udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej.

Poniższa tabela przedstawia liczbę koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych przez PCPR w Ciechanowie w stosunku do liczby rodzin zastępczych objętych pomocą tych koordynatorów oraz liczby usamodzielnianych wychowanków w latach 2012-2015.

Tabela nr 17. Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i rodzin objętych pomocą koordynatora w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

	2012	2013	2014	2015
Liczba koordynatorów RPZ	2	3	3	4
Liczba rodzin zastępczych objętych pomocą koordynatorów RPZ	58	83	86	95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

Powyższe dane wskazują, że w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015 wzrosła liczba koordynatorów oraz środowisk rodzinnych objętych ich wsparciem.

Do najczęściej występujących problemów, z którymi zmagają się rodziny zastępcze objęte wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej zalicza się:

- 1) *problemy opiekuńczo-wychowawcze (nieodpowiednie zachowanie dzieci),*
- 2) *brak motywacji dzieci do nauki, niedopełnianie obowiązków szkolnych,*
- 3) *nieodpowiednie relacje z rodzicami biologicznymi,*
- 4) *problemy finansowe (nieumiejętne gospodarowanie pieniędzmi).*

Poniższa tabela przedstawia rozmieszczenie rodzin zastępczych oraz dzieci w nich przebywających w poszczególnych gminach powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015.

Tabela nr 18. Liczba rodzin zastępczych i dzieci w poszczególnych gminach w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015 stan na dzień 31 grudnia danego roku:

Gmina	2012		2013		2014		2015	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
M.Ciechanów	42	57	39	50	45	59	43	56
MiG Głinojeck	8	11	7	10	8	13	8	14
G. Ciechanów	10	24	7	19	8	20	9	19
G. Gołymin	3	3	4	6	4	4	3	4
G. Grudusk	0	0	0	0	0	0	1	2
G. Ojrzeń	1	1	1	1	0	0	1	1
G. Opinogóra	9	23	9	24	7	20	8	20
G. Regimin	4	4	2	2	2	2	2	2
G. Sońsk	8	11	7	10	8	11	7	14
RAZEM:	85	134	76	122	82	129	82	132

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

Na podstawie powyższej tabeli należy stwierdzić, iż największa liczba rodzin zastępczych istnieje na terenie gminy miejskiej Ciechanów, przy czym w porównaniu do ogólnej liczby rodzin zastępczych, dane te z roku na rok zmieniają się.

Poniższa tabela przedstawia typy rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.

Tabela nr 19. Typy rodzin zastępczych w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

Rodziny zastępcze	2012		2013		2014		2015	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Spokrewnione	60	80	54	76	56	80	61	89
Niezawodowe	29	47	27	31	22	27	22	25
Zawodowe, w tym:	6	28	8	38	9	38	9	46
<i>pogotowie rodzinne</i>	2	11	3	14	3	15	3	18
RAZEM:	95	155	89	145	87	145	92	160

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

Analizując powyższe dane, należy podkreślić, że liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego w skali danego roku utrzymuje się na w granicach od 95 w 2012 r. 87 rodzin w 2014 r. oraz 92 w 2015 r. Wynika to m.in. z wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a tym samym obowiązku współpracy z rodziną biologiczną i objęcie jej wsparciem asystenta rodziny, tam gdzie występuje bezradność opiekuńczo-wychowawcza. Wyszczególniając typy rodzin zastępczych należy podkreślić, że na podobnym poziomie utrzymuje się liczba rodzin zastępczych spokrewnionych, które stanowią od 60,7% w 2014 r. do 66,3% w 2012 r. ogólnej liczby rodzin. Tak znacząca ilość rodzin zastępczych spokrewnionych w porównaniu do rodzin zastępczych niezawodowych, świadczy o częstszym przejściu przez rodzeństwo i dziadków – opieki nad małoletnimi. W analizowanym okresie spadła liczba rodzin niezawodowych z 29 w 2012 r. do 22 w 2015 r. Mimo niewielkiego wzrostu liczby rodzin zawodowych z 6 w 2012 r. do 9 w 2015 r. z należy podkreślić, że jest ona niewystarczająca, co uniemożliwia umieszczanie w nich zwłaszcza najmłodszych dzieci i rodzi konieczność szukania rodziny zastępczej w znacznej odległości od miejsca zamieszkania jego rodziny biologicznej.

Tabela nr 20. Liczba dzieci pochodzących z terenu powiatu ciechanowskiego umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie innych powiatów w latach 2012-2015:

Powiat, w którym przebywają/ły dzieci:	2012	2013	2014	2015
Ostrów Mazowiecka	4	4	4	4
Żyrardów	1	1	1	0
Warszawa	1	1	0	0
Mława	1	1	0	0
Przasnysz	2	0	0	0
Mińsk Mazowiecki	1	1	1	1
Kutno	1	1	1	1
Nowy Dwór Mazowiecki	1	1	1	1
Tuchola	1	1	0	0
Razem:	13	11	8	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

Jak wynika w powyższej tabeli liczba dzieci z powiatu ciechanowskiego umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów w latach 2012-2015 malała i na koniec 2015 r. przebywało w nich 7 dzieci.

Na ich utrzymanie powiat ciechanowski ponosił całkowitą odpłatność, ponieważ zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, był powiatem właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej. Następowало to na podstawie zawartych pomiędzy powiatami porozumień i w związku z tym powiaty, na terenie których w rodzinach zastępczych postanowieniem Sądu zostały umieszczone dzieci z terenu naszego powiatu zawarły porozumienia w sprawie umieszczenia i wysokości wydatków z Powiatem Ciechanowskim.

Podobnie Powiat Ciechanowski zawarł porozumienia w sprawie umieszczenia dzieci i wysokości wydatków z powiatami, z terenu których dzieci postanowieniem Sądu zostały umieszczone w rodzinach zastępczych zamieszkujących na terenie naszego powiatu.

Tabela nr 21. Liczba dzieci pochodzących z terenu innych powiatów umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015:

Powiat, z którego przebywają/ły dzieci w rodzinach zastępczych w powiecie ciechanowskim:	2012	2013	2014	2015
Przasnysz	3	3	3	3
Żuromin	1	1	1	1
Łosice	1	1	1	1
Mława	2	2	2	2
Pułusk	1	1	1	1
m.st. Warszawa	2	2	2	3
Nowy Dwór Mazowiecki	1	1	1	1
Bytom	0	1	1	1
Łława	2	2	2	2
Maków Mazowiecki	0	0	1	1
Płońsk	0	1	2	0
Piotrków Trybunalski	0	0	0	1
Żory	0	0	0	3
Wyszków	0	0	0	1
Malbork	2	2	1	0
Razem:	15	17	18	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

Z powyższego zestawienia wynika, iż liczba dzieci z innych powiatów przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu ciechanowskiego systematycznie wzrastała i na koniec 2015 r. było ich 21.

Należy nadmienić, iż po wejściu w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, obowiązek częściowej odpłatności (I rok pobytu dziecka w pieczy – 10 %; II rok pobytu dziecka w pieczy – 30%; III rok i więcej pobytu dziecka w pieczy zastępczej – 50%) za pobyt dziecka w pieczy zastępczej ponosi również gmina, z terenu której to dziecko pochodzi. Aktualnie wszystkie gminy w powiecie ciechanowskim ponoszą odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.

Dokonano również analizy liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych z podziałem na formy rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela nr 22. Podział rodzin zastępczych spokrewnionych ze względu na ilość dzieci w nich umieszczonych w latach 2012-2015:

Liczba dzieci w rodzinie	2012	2013	2014	2015
z 1 dzieckiem	45	38	38	40
z 2 dziećmi	13	13	15	18
z 3 dziećmi	1	2	2	2
z 4 dziećmi i więcej	1	1	1	1
RAZEM	60	54	56	61

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

Tabela nr 23. Podział rodzin zastępczych niezawodowych ze względu na ilość dzieci w nich umieszczonych w latach 2012-2015:

Liczba dzieci w rodzinie	2012	2013	2014	2015
z 1 dzieckiem	21	21	19	20
z 2 dziećmi	5	4	2	1

z 3 dzieci	2	2	1	1
z 4 dzieci i więcej	1	0	0	0
RAZEM	29	27	22	22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

Tabela nr 24. Podział rodzin zastępczych zawodowych ze względu na ilość dzieci w nich umieszczonych w latach 2012-2015:

Liczba dzieci w rodzinie	2012		2013		2014		2015	
	Rodziny zawod.	w tym pogotow. rodzinne	Rodziny zawod.	w tym pogotow. rodzinne	Rodziny zawod.	w tym pogotow. rodzinne	Rodziny zawod.	w tym pogotow. rodzinne
z 1 dzieckiem	0	0	0	0	1	0	0	0
z 2 dzieci	0	0	0	0	0	0	0	0
z 3 dzieci	1	0	1	1	1	1	1	0
z 4 dzieci i więcej	5	2	7	2	7	2	8	3
RAZEM	6	2	8	3	9	3	9	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

Powyższa analiza tabel nr 22, 23 i 24 wskazuje na fakt, iż dominującymi rodzinami w grupie rodzin zastępczych spokrewnionych jak i niezawodowych są rodziny sprawujące opiekę nad 1 dzieckiem. Najmniej liczebnymi rodzinami są rodziny wychowujące 3 dzieci oraz 4 dzieci i więcej. Natomiast wśród rodzin zastępczych zawodowych w latach 2012-2015 funkcjonowała 1 rodzina zawodowa z 3 dzieci, natomiast pozostałe wychowywały 4 dzieci i więcej.

Aby stworzyć bądź polepszyć warunki zbliżone do panujących w rodzinach naturalnych dla dzieci pozbawionych opieki, w powiecie ciechanowskim podejmowano starania celem pozyskania kandydatów na rodziców zastępczych. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w ramach popularyzacji idei rodzicielstwa zastępczego zamieściło na stronie internetowej Centrum www.pcpr-ciechanow.pl ogłoszenie dot. poszukiwań osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej. Także w siedzibie PCPR jest udostępniana ulotka o poszukiwaniu ww. rodzin. Mimo to nie udało się zwiększyć liczby rodzin zastępczych zawodowych w roku 2015.

PCPR w Ciechanowie wśród zatrudnionej kadry aktualnie posiada dwóch pracowników mających przeszkolenie w zakresie trenera rodzinnej pieczy zastępczej. Rodziny zastępcze mają również możliwość skorzystania ze wsparcia terapeuty rodzinnego oraz specjalistów: prawnika i psychologa w ramach Punktu Poradnictwa Specjalistycznego. Funkcjonuje również grupa wsparcia dla rodzin zastępczych prowadzona przez licencjonowanego trenera. W powiecie działa także Ciechanowskie Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych „Rodzina”. Rodziny zastępcze ponadto otrzymują świadczenia obligatoryjne, ale także fakultatywne wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. m.in. dofinansowania do wypoczynku dla dzieci, pomocy jednorazowej z tytułu przyjętego do rodziny zastępczej dziecka, świadczenia wynikającego ze zdarzenia losowego jak również (dla rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych) zwrotu środków finansowych wydanych na utrzymanie lokalu mieszkalnego oraz (dla rodzin zastępczych zawodowych) finansowanie raz w roku remontu lokalu mieszkalnego.

INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

Na terenie powiatu ciechanowskiego funkcjonuje Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Socjalizacyjna w Gołotczyźnie. Placówka dysponuje 30 miejscami. Wszyscy wychowankowie przebywają w tej placówce na podstawie postanowienia Sądu Rodzinnego i są objęci działaniami socjalizacyjnymi.

Tabela nr 25. Liczba wychowanków w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Socjalizacyjnej w Gołotczyźnie w latach 2012 – 2015 na dzień 31.12. danego roku.

Liczba wychowanków	2012	2013	2014	2015
powiat ciechanowski	28	33	36	27
Inne powiaty, w tym:	6	4	4	3
nowodworski	1	0	0	0
przasnyski	2	1	1	0
sierpecki	3	3	3	3
RAZEM	34	37	40	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

Na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 2 i ust. 5 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi średnie miesięczne wydatki na utrzymanie dziecka w **placówce opiekuńczo-wychowawczej**. Określenie warunków pobytu dziecka oraz wysokość wydatków na opiekę i wychowanie następuje w drodze porozumienia między powiatami.

W związku z tym Powiat Ciechanowski zawarł porozumienia z ww. powiatami w sprawie umieszczenia ich dzieci w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Socjalizacyjnej w Gołotczyźnie.

Jak wynika z ww. tabeli większość dzieci umieszczona w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Socjalizacyjnej w Gołotczyźnie pochodzi jednak z terenu powiatu ciechanowskiego. Poniższe zestawienie dotyczy miejsca zamieszkania wychowanków Placówki.

Tabela nr 26. Liczba wychowanków Placówki Opiek.-Wychowawczej Socjalizacyjnej w Gołotczyźnie z powiatu ciechanowskiego wg. miejsca zamieszkania na dzień 31.12. danego roku:

Gmina	Lata			
	2012	2013	2014	2015
M. Ciechanów	16	14	16	10
MiG Głinojeck	0	2	3	2
G. Ciechanów	0	0	1	1
G. Gołymin	5	10	8	6
G. Grudusk	1	1	1	1
G. Ojrzeń	0	0	1	1
G. Opinogóra	3	3	3	3
G. Regimin	0	0	0	0

G. Sońsk	3	3	3	3
Razem z gmin Powiatu:	28	33	36	27
Razem w Placówce	34	37	40	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

Z zestawienia wynika, iż wychowankowie Placówki pochodzą przede wszystkim z Miasta Ciechanów. Liczną grupę stanowią także dzieci z Gminy Gołymin oraz Opinogóra i Sońsk.

Należy dodać, że ponieważ na terenie powiatu ciechanowskiego nie było miejsc w rodzinach zastępczych dla liczego rodzeństwa i dzieci małych – poniżej 10 roku życia, zostały one umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów.

Poniższe zestawienie ilustruje liczbę dzieci umieszczonych w ww. placówkach na terenie innych powiatów, które także zawarły stosowne porozumienia w sprawie dzieci z powiatu ciechanowskiego umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej na ich terenie.

Tabela nr 27. Liczba wychowanków z terenu powiatu ciechanowskiego umieszczonych w pieczy instytucjonalnej na terenie innych powiatów w latach 2012 – 2015.

Nazwa placówki	2012	2013	2014	2015
Wioska Dziecięca Kraśnik	2	6	5	5
Wioska Dziecięca Biłgoraj	1	4	3	3
Dom Dziecka Sieborowice	1	1	1	1
Dom Dziecka Przasnysz	0	0	0	1
RAZEM	4	11	9	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie

Dokonano również analizy wieku wychowanków przebywających w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Socjalizacyjnej w Gołotczyźnie.

Tabela nr 28. Wiek wychowanków w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Socjalizacyjnej w Gołotczyźnie w latach 2012-2015 – stan na 31.12. danego roku:

Wiek dzieci w latach	2012	2013	2014	2015
Do lat 6-ściu	0	1	1	1
7-10	9	9	10	2
11-15	17	18	19	14
16-18	8	9	4	11
Powyżej 18	0	0	6	2
RAZEM	34	37	40	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

Analiza ww. tabeli wskazuje, że w Placówce przeważają dzieci w przedziale wiekowym 11-15 lat. Większość z nich to sieroty społeczne – ich rodzice są pozbawieni lub mają ograniczoną władzę rodzicielską.

POMOC DLA USAMODZIELNIANYCH WYCHOWANKÓW

Wychowankowie, którzy ukończyli 18 rok życia, mają możliwość opuszczenia rodziny zastępczej bądź placówki opiekuńczo-wychowawcze, młodzieżowego ośrodka wychowawczego i usamodzielnienia się.

Pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą obejmuje się pomocą finansową na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie bądź zagospodarowanie w formie rzeczowej, jak też pomocą w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia. Podstawą uzyskania ww. form pomocy jest realizacja założeń zawartych w indywidualnym programie usamodzielnienia.

Należy nadmienić, iż od 2012 roku wychowankowie opuszczający rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze usamodzielniani są zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Natomiast osoby opuszczające m.in. młodzieżowe ośrodki wychowawcze, zakłady poprawcze usamodzielniane są zgodnie z zapisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Tabela nr 29. Liczba usamodzielnianych wychowanków korzystających z poszczególnych form pomocy w latach 2012-2015:

Formy pomocy	2012	2013	2014	2015
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki, w tym:	76	66	58	65
<i>z rodzin zastępczych</i>	49	44	35	33
<i>z placówek opiekuńczo-wychowawczych</i>	18	12	12	21
<i>z młodzieżowych ośrodków wychowawczych</i>	8	9	9	11
<i>z zakładów poprawczych</i>	1	1	2	0
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie, w tym:	17	13	12	9
<i>z rodzin zastępczych</i>	7	7	8	5
<i>z placówek opiekuńczo-wychowawczych</i>	7	4	3	2
<i>z młodzieżowych ośrodków wychowawczych</i>	2	1	0	2
<i>z zakładów poprawczych</i>	1	1	1	0
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie w formie rzeczowej, w tym:	11	14	12	14
<i>z rodzin zastępczych</i>	6	8	8	8
<i>z placówek opiekuńczo-wychowawczych</i>	5	4	3	4
<i>z młodzieżowych ośrodków wychowawczych</i>	0	2	0	2
<i>z zakładów poprawczych</i>	0	0	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

Analizując powyższe dane, należy stwierdzić, iż liczba osób usamodzielnianych kontynuujących naukę z rodzin zastępczych zmalała z 49 w 2012 do 33 w 2015 r., natomiast wzrosła w przypadku usamodzielnianych wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych i MOW. Podobnie pomoc pieniężna na usamodzielnienie wychowanków zarówno z rodzin zastępczych, która wzrosła w 2014 r. z 7 do 8, a w 2015 r. zmalała do 5 oraz z placówek opiekuńczo-wychowawczych z 7 2w 2012 r. do 2 w 2015 r. Na podobnym poziomie pozostawała ww. pomoc dla wychowanków z MOW.

Należy podkreślić, że najliczniejszą grupą osób usamodzielnianych otrzymujących pomoc na zarówno na kontynuowanie nauki, jak i usamodzielnienie są wychowankowie z rodzin zastępczych.

Drugą liczną grupą korzystającą z tej formy pomocy są wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych, a następną MOW i zakładów poprawczych.

PROBLEMY SPOŁECZNE OSÓB STARSZYCH.

Problem starzenia się mieszkańców powiatu ciechanowskiego jest problemem występującym we wszystkich współczesnych społeczeństwach rozwiniętych i rozwijających się, ponieważ coraz więcej ludzi dożywa późnego wieku.

Przedłużenie wieku ludzi wiąże się ze specyficzną zmianą warunków życia, z których wiele ma, niestety, zabarwienie negatywne. Istnieją oczywiście także pozytywne strony zmiany sytuacji życiowej – przejścia na emeryturę: dysponowanie czasem wolnym, możliwość swobodnego wykonywania ulubionych zajęć, rozrywek czy hobby, uwolnienie się od konieczności rywalizacji społecznej i walki o swoją pozycję.

Czasem jednak następują kryzysy egzystencjalne, dotykające osoby starsze, które wiążą się z brakiem aktywności zawodowej: pogorszenie sytuacji materialnej; utrata zdrowia; zmiana miejsca zamieszkania (przeprowadzka do domu dzieci, umieszczenie w domu opieki); jak też utrata poczucia przydatności związana z dotychczasowym pełnieniem ról społecznych.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób w wieku poprodukcyjnym korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej na terenie powiatu ciechanowskiego, z podziałem na świadczenia pieniężne i świadczenia niepieniężne w latach 2012-2015:

Tabela nr 30. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2012-2015 – dane zbiorcze:

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Świadczenia pieniężne	791	782	711	690
Świadczenia niepieniężne	519	493	457	452

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

Analizując powyższe dane stwierdza się, iż ilość udzielanych świadczeń pieniężnych w latach 2012-2015 miała tendencję malejącą. Ilość udzielanych świadczeń niepieniężnych także malała. Można domniemywać, że głównym powodem ubiegania się o wsparcie są tej grupy mieszkańców są przede wszystkim ich niskie świadczenia emerytalne oraz obawa o niemożność zaspokojenia potrzeb życiowych.

Wiek „dojrzały” jest tak samo istotną fazą ludzkiego życia, jak każda inna. Obecnie coraz częściej postrzegana jest nie jako okres stagnacji i biernego oczekiwania na śmierć, lecz jako faza życia, w której człowiek ma do wypełnienia wiele różnorodnych zadań mających na celu ułatwienie adaptacji do nowych warunków życia i wzbogacanie jego osobowości.

W sytuacji starzenia się społeczeństwa niezwykle pożądane społecznie jest tworzenie możliwości aktywizowania osób w starszym wieku, jak również rozwijania innych form działalności na ich rzecz.

Poniższe dane wskazują na istnienie w poszczególnych gminach powiatu ciechanowskiego stowarzyszeń na rzecz wsparcia osób starszych:

- 1) na terenie Miasta Ciechanów – Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów; Dzienny Dom Seniora oraz Uniwersytet III Wieku.;
- 2) na terenie gminy Sońsk – Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło w Sońsku i Gąsolinie;
- 3) na terenie gminy Gołyminie – Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło w Gołyminie;

4) na terenie gminy Ojrzeń - Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło w Ojrzeniu.

W ramach działania ww. stowarzyszeń seniorzy mają możliwość organizowania wspólnych spotkań, imprez okolicznościowych (m.in.: Dzień Seniora, Dzień Babci i Dziadka, Wigilia, Wielkanoc, Dzień Kobiet), wieczorów tanecznych czy chociażby miłego spędzania czasu.

Natomiast przy MOPS w Ciechanowie działa Dzienny Dom Seniora na 30 miejsc, do którego uczęszczało na przestrzeni lat 2012 – 2015 od 35 do 39 członków. Celem Domu jest kształtowanie właściwych postaw społecznych oraz przełamanie izolacji społecznej i fobii u osób starszych, samotnych. Członkowie Klubu wyrabiają umiejętności współżycia w grupie, mają szansę na wymianę doświadczeń oraz wzajemną pomoc i wsparcie w radzeniu sobie z własnymi problemami. Ponadto na terenie Miasta Ciechanów działa Uniwersytet Trzeciego Wieku prowadzony przez Oddział Regionalny Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, którego członkami jest ponad 90 osób.

Należy podkreślić, że wiek w wielu przypadkach nie musi być ograniczeniem, a może stanowić bodziec do dalszej aktywności społecznej, fizycznej, artystycznej bądź kulturalnej. Działalność wyżej wymienionych stowarzyszeń ma na celu urozmaicenie życia seniorów. Starość nie musi oznaczać pozostawania w domu, zaniechania aktywności. Osoby starsze mogą aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym, dzielić się swoim czasem i doświadczeniem.

Ponadto na rzecz osób starszych 6 ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu ciechanowskiego (M. Ciechanów, G. Ciechanów, G. Grudusk, G. Opinogóra, G. Regimin, G. Sońsk) prowadzi usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne. Ośrodki pomocy społecznej wspierają również ww. osoby w postaci prowadzonej z nimi pracy socjalnej.

PROBLEMY SPOŁECZNE W OBSZARZE OPIEKI ZDROWOTNEJ.

Opieka zdrowotna to ogół środków mających na celu zapobieganie i leczenie chorób. Realizowana jest za pomocą systemu opieki zdrowotnej. Natomiast system zdrowotny można zdefiniować jako zorganizowany i skoordynowany zespół działań, którego celem jest realizacja świadczeń i usług profilaktyczno-leczniczych i rehabilitacyjnych mających na celu zabezpieczenie i poprawę stanu zdrowia jednostki i zbiorowości.

W powiecie ciechanowskim funkcjonuje Specjalistyczny Szpital Wojewódzki z wykwalifikowaną kadrą oraz odpowiednim wyposażeniem. W Szpitalu znajdują się 22 następujące oddziały szpitalne:

- Szpitalny Oddział Ratunkowy,
- Anestezjologii i Intensywnej Terapii,
- Chirurgii Dziecięcej,
- Chirurgii Ogólnej,
- Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej,
- Dziecięcy,
- Kardiologiczny,
- Laryngologiczny,
- Położniczo-Ginekologiczny,
- Neonatologiczny,
- Okulistyczny,
- Onkologiczno-Hematologiczny,
- Urologiczny,
- Pulmonologiczny
- Wewnętrzny
- Obserwacyjno-Zakaźny,
- Opieki Paliatywno - Hospicyjnej z Hospicjum Domowym,
- Nefrologiczny,
- Dermatologiczny,
- Psychiatryczny,
- Rehabilitacyjny,

oraz Blok Operacyjny.

W WSS w Ciechanowie działają także następujące poradnie specjalistyczne:

- **dla dorosłych:** Chirurgii Ogólnej, Urologiczna, Nefrologiczna, Zdrowia Psychicznego, Psychologiczna, Leczenia Uzależnień, Otolaryngologiczna, Foniatryczna, Audiologiczna, Dermatologiczno-Wenerologiczna, Endokrynologiczna, Hematologiczna, Neurologiczna, Neurochirurgiczna, Gastroenterologiczna, Okulistyczna, Retinopatii Cukrzycowej, Jaskrowa, Diabetologiczna, Kardiologiczna, Ginekologiczno-Położnicza, Endokrynologiczno-Ginekologiczna, Chorób Sutka, Chorób Zakaźnych, Hepatologiczna, Chorób Płuc i Gruzlicy, Alergologiczna, Onkologiczna, Urazowo-Ortopedyczna, Rehabilitacyjna, Rehabilitacji Diennej oraz Gabinety: badań EMG, Promocji Zdrowia i Zabiegowy;
- **dla dzieci:** Neonatologiczna, Logopedyczna, Kardiologiczna, Zdrowia Psychicznego, Rehabilitacyjna, Chirurgii Dziecięcej, Preluksacyjna i Okulistyczna. Lekarze specjaliści przyjmują także w Niepublicznych Zakładach Opieki Zdrowotnej.

PROBLEMY SPOŁECZNE W OBSZARZE EDUKACJI.

Edukacja to proces zdobywania wiedzy w szkole i poza nią, prowadzący do uzyskania dyplomu, certyfikatu czy zaświadczenia, oparty na określonej strukturze i organizacji. Jest to też wychowanie rozumiane jako świadome oddziaływanie wychowawcy na wychowanka, mające na celu wytworzenie pewnej zmiany osobowości oraz kształcenie – ogół czynności i procesów mających na celu przekazywanie wiedzy i kształtowanie cech i umiejętności.

Poniższa tabela obrazuje liczbę szkół ponadgimnazjalnych znajdujących się na terenie powiatu ciechanowskiego, nad którymi pełni nadzór Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia Starostwa Powiatowego w Ciechanowie:

Tabela nr 31. Szkoły i placówek prowadzonych przez powiat ciechanowski oraz liczba uczniów w latach 2012-2015 według stanu na 01.09 danego roku:

Nazwa szkoły/placówki	Liczba uczniów w latach:			
	2012	2013	2014	2015
Liceum ogólnokształcące im. Z. Krasieńskiego w Ciechanowie	834	804	806	767
Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 w Ciechanowie	576	491	461	469
Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 w Ciechanowie	1.004	958	896	897
Zespół Szkół Zawodowych Nr 3 w Ciechanowie	624	473	454	468
Zespół Szkół Technicznych w Ciechanowie	373	420	433	328
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Ciechanowie	159	158	153	153
Centrum Kształcenia Ustawicznego w Ciechanowie	218	243	203	204

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia Starostwa Powiatowego w Ciechanowie.

Poniższe dane wskazują jaką ofertą edukacyjną dysponują wyżej wymienione szkoły (według stanu na 01.09.2015 r.):

- 1. Liceum Ogólnokształcące im. Z. Krasieńskiego w Ciechanowie, profile:** humanistyczno-prawny, humanistyczno-dziennikarski, biologiczno-medyczny, matematyczno-informatyczny, matematyczno-geograficzny;
- 2. Zespół Szkół Nr 1 w Ciechanowie:**
  - a. Liceum Ogólnokształcące: maturalny,
  - b. Technikum: technik elektryk, technik informatyk, technik logistyki, technik cyfrowych procesów graficznych, technik teleinformatyk.
- 3. Zespół Szkół Nr 2 w Ciechanowie:**
  - a. Liceum Ogólnokształcące: humanistyczno-prawny, językowy, biologiczno-medyczny, matematyczno-informatyczny;
  - b. Technikum: technik ekonomista, technik spedytor, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik hotelarstwa;
- 4. Zespół Szkół Nr 3 w Ciechanowie:**
  - a. Liceum Ogólnokształcące: rehabilitacyjno-rekreacyjny;
  - b. Technikum: technik pojazdów samochodowych, technik mechatroniki, technik mechaniki;
  - c. Zasadnicza Szkoła Zawodowa: wielozawodowa.

5. Zespół Szkół Technicznych w Ciechanowie:

- a) Technikum: technik geodeta, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, technik ochrony środowiska;
- b) Zasadnicza Szkoła Zawodowa: wielozawodowa.

6. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Ciechanowie:

- a) Przedszkole Specjalne;
- b) Szkoła Podstawowa Specjalna dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim i sprzężoną niepełnosprawnością oraz dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym;
- c) Gimnazjum dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim i sprzężoną niepełnosprawnością;
- d) Zasadnicza Szkoła Zawodowa: pracownik pomocniczy obsługi hotelowej.

7. Centrum Kształcenia Ustawicznego w Ciechanowie:

- a) Szkoła Policealna: technik bezpieczeństwa i higieny pracy, technik administracji;
- b) Liceum Ogólnokształcące: na podbudowie gimnazjum i na podbudowie zasadniczej szkoły zawodowej – ogólny;
- c) Kwalifikacyjne kursy zawodowe: technik rachunkowości, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik informatyk, opiekun medyczny, technik elektryk, technik budownictwa /drogownictwa, technik ochrony fizycznej, osób i mienia.

Szkoły i placówki prowadzone przez powiat ciechanowski dysponują następującymi zasobami lokalowymi:

- 1. Liceum Ogólnokształcące im. Z. Krasieńskiego w Ciechanowie:** obiekty: dwukondygnacyjny budynek (pow. 2.059 m²), sala gimnastyczna, boisko szkolne.
Występują bariery architektoniczne - brak windy oraz podjazdu dla osób niepełnosprawnych.
- 2. Zespół Szkół Nr 1 w Ciechanowie:** obiekty: budynek szkoły (trzy piętrowy), sala gimnastyczna połączona z budynkiem szkoły, boisko szkolne.
Występują bariery architektoniczne - brak windy, podjazdów, wąskie drzwi, klasy i pracownie niedostosowane dla osób niepełnosprawnych.
- 3. Zespół Szkół Nr 2 w Ciechanowie:** obiekty: budynek główny (5 kondygnacji): sale lekcyjne, dwie pracownie komputerowe, językowe, biologiczna, chemiczna, sala konferencyjna, sala gimnastyczna; budynek Internatu (3 kondygnacje) na I i II piętrze pokoje mieszkalne i warsztatów szkoleniowych (4 kondygnacje); boisko szkolne.
Występują bariery architektoniczne – brak windy, brak dostosowania budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 4. Zespół Szkół Nr 3 w Ciechanowie:** obiekty: budynek szkoły, sala gimnastyczna – 181,6 m², świetlica – 99 m², centrum multimedialne - 20 m², sala informatyki – 49,5 m², boisko asfaltowe, teren zielony porośnięty trawą.
Występują bariery architektoniczne – schody, brak dostosowania budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych.

5. Zespół Szkół Technicznych w Ciechanowie: obiekty: budynek szkoły, (16 klas, 2 laboratoria, sala gimnastyczna, biblioteka, pokój pielęgniarstwa i pedagoga, pomieszczenia administracyjne, pokój nauczycielski, pomieszczenia socjalne, szatnie), sala gimnastyczna, boisko szkolne.

Występują bariery architektoniczne – schody, brak dostosowania budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych.

6. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Ciechanowie: obiekty: budynek szkoły, internat, gimnastyczna, boisko szkolne.

Brak barier architektonicznych – obiekt przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Szkoły ponadgimnazjalne publiczne i niepubliczne.

Tabela nr 32. Sieć publicznych i niepublicznych szkół ogólnodostępnych funkcjonujących w powiecie ciechanowskim- stan na dzień 01.09.2015 r. – szkoły prowadzone przez powiat ciechanowski:

Rodzaj szkoły	Publiczne	Niepubliczne
Licea ogólnokształcące	4	3
Szkoły policealne	-	1
Technika	4	4
Zasadnicze szkoły zawodowe	2	1
Licea ogólnokształcące dla dorosłych	1	7
Szkoły policealna dla dorosłych	1	7
Uzupełniające technikum dla dorosłych	-	-
Studium dla dorosłych	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Edukacji, Zdrowia, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Ciechanowie.

Realizacja projektów unijnych na terenie powiatu ciechanowskiego daje możliwość rozwoju uczniów poprzez organizowanie staży, szkoleń, zagranicznych stypendiów i praktyk, co przyczynić się może do podniesienia jakości kształcenia w szkołach.

SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO-WYCHOWAWCZY W CIECHANOWIE

Na terenie powiatu ciechanowskiego funkcjonuje Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, który mieści się przy ul. Sienkiewicza 13 w Ciechanowie.

Głównym celem Ośrodka jest przygotowanie uczniów do samodzielnego udziału w życiu społecznym.

W strukturze organizacyjnej SOSW znajduje się:

- 1) Przedszkole specjalne,
- 2) Szkoła Podstawowa,
- 3) Gimnazjum,
- 4) Zasadnicza Szkoła Zawodowa i Szkoła Przystosowująca do Pracy,
- 5) Zajęcia z zakresu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka,

- 6) Zespół rewalidacyjno-wychowawczy dla dzieci z głęboką niepełnosprawnością intelektualną,
7) Internat.

Wszystkie placówki funkcjonujące w strukturze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Ciechanowie przeznaczone są dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością umysłową.

Celem edukacji uczniów z niepełnosprawnością intelektualną jest wyposażenie uczniów - stosownie do możliwości - w takie wiadomości i umiejętności, które pozwolą im na funkcjonowanie w społeczeństwie w miarę niezależnie i godnie. Stwarza się uczniom warunki do pełnego i harmonijnego rozwoju umysłowego, moralnego, emocjonalnego, społecznego i fizycznego.

Poniżej przedstawione są dane dotyczące liczby uczniów SOSW w latach 2012-2015 z podziałem na poszczególne struktury organizacyjne:

Tabela nr 33. Liczba uczniów SOSW w Ciechanowie w latach 2012-2015:

Liczba uczniów	2012	2013	2014	2015
Liczba uczniów ogółem, w tym:	154	148	135	122
<i>Liczba dzieci umieszczonych w przedszkolu</i>	18	18	20	22
<i>Liczba uczniów szkoły podstawowej</i>	54	55	37	32
<i>Liczba uczniów szkoły gimnazjalnej</i>	50	46	45	37
<i>Liczba uczniów szkoły ponadgimnazjalnej</i>	31	34	34	31
<i>Liczba uczniów szkoły przysposabiającej do pracy</i>	19	13	19	22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Ciechanowie.

Analizując dane zawarte w tabeli nr 33 należy stwierdzić, iż największa liczba uczniów kształciła się w SOSW w 2012 r. – było ich 154. W latach 2012 - 2013. najczęściej uczniów uczęszczało do Szkoły Podstawowej, a od 2014 r. do Gimnazjum.

Tabela nr 34. Liczba uczniów SOSW w Ciechanowie z podziałem na płeć w latach 2012-2015:

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Dziewczęta	53	51	46	43
Chłopcy	101	97	89	79

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Ciechanowie.

Wśród uczniów SOSW w Ciechanowie dominują chłopcy – na przestrzeni lat 2012-2015 udział uczniów tej właśnie płci do ogółu kształtował się od 65,6% w 2012 r. do 64,8% w 2015 r.

Zakres prowadzonej działalności – w tym zajęcia specjalistyczne i pozalekcyjne.

Poza zajęciami edukacyjnymi wynikającymi z ramowych planów nauczania prowadzi się zajęcia: metodą integracji sensorycznej, Biofeedback, ukierunkowanie na niwelowanie zaburzeń mowy lub komunikację alternatywną, korygujące wady postawy, rehabilitacyjne.

Kadra SOSW w Ciechanowie.

Poniższe zestawienie przedstawia strukturę kadry Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Ciechanowie.

Tabela nr 35. Liczba kadry zatrudnionej w SOSW w Ciechanowie w latach 2012-2015:

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Kadra SOSW ogółem	80	77	78	80
Liczba kadry dydaktycznej i opiekuńczej, w tym:	75	72	73	75
<i>Liczba nauczycieli w szkole</i>	63	61	62	62
<i>Liczba wychowawców SOSW</i>	12	11	11	13
<i>Liczba pracowników administracyjnych</i>	5	5	5	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Ciechanowie.

Liczba kadry SOSW w Ciechanowie na przestrzeni lat 2012-2015 uległa niewielkim zmianom i kształtowała się od 72 w 2013 r. do 75 w 2012 r. i 2015 r., natomiast kadra pracowników administracyjnych była niezmienna. Wśród kadry dominują nauczyciele, którzy stanowili od 79,5 % ogółu kadry w 2014 r. do 77,5% w 2015 r. oraz wychowawcy z udziałem procentowym od 14,1% w 2014 r. do 16,3% w 2015 r.

Baza lokalowa SOSW w Ciechanowie.

Ośrodek posiada specjalistyczną bazę lokalową dostosowaną do pełnej realizacji podstawy programowej. Obiekt nie posiada barier architektonicznych. W SOSW znajdują się sale przedszkolne, lekcyjne, pracownia komputerowa, pracownia do prowadzenia zajęć praktycznych, biblioteka, gabinety logopedyczne, sala doświadczania świata do prowadzenia stymulacji polisensorycznej, sala do prowadzenia terapii metodą SI, gabinet Biofeedback, sala gimnastyczna i siłownia. SOSW posiada także nowoczesny internat, w którym może mieszkać 96 wychowanków, ze świetlicami, salą komputerową oraz nowoczesnym zapleczem kuchennym. Znajdują się także gabinety do hydroterapii, fizykoterapii i fizjoterapii. Wychowankowie SOSW mogą korzystać także z boiska wielofunkcyjnego oraz placu zabaw.

PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA W CIECHANOWIE

Na terenie powiatu ciechanowskiego działa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ciechanowie zajmująca się poradnictwem psychologicznym, pedagogicznym, logopedycznym oraz zawodowym jak również terapią psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną i rodzinną. Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z oferty Poradni w latach 2012-2015:

Tabela nr 36. Wsparcie udzielane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Ciechanowie na przestrzeni lat 2012-2015:

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba osób korzystających z poradnictwa, w tym:	3.454	3.230	2.822	3.099

<i>psychologicznego</i>	1.084	1.178	1.054	1.247
<i>pedagogicznego</i>	1.146	1.148	978	1.126
<i>logopedycznego</i>	303	388	322	279
<i>doradcy zawodowego</i>	921	516	468	447
Liczba osób korzystających z terapii, w tym:	492	482	506	477
<i>psychologicznej</i>	50	43	42	53
<i>pedagogicznej</i>	270	211	262	319
<i>logopedycznej</i>	171	174	202	104
<i>rodzinnej</i>	1	0	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ciechanowie.

Zgodnie z powyższymi danymi o ile w 2012 r. najwięcej osób korzystało z poradnictwa pedagogicznego, to w latach 2013-2015 z poradnictwa psychologicznego.

Ponadto Poradnia prowadzi także zajęcia grupowe dla uczniów na terenie szkół i placówek (profilaktycznych, warsztatowych na różne tematy zgłaszane przez szkoły) i poniżej przedstawiono dane liczbowe dot. tych zajęć.

Tabela nr 37. Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach prowadzonych psychologów i pedagogów Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ciechanowie w latach 2012-2015:

Lata	2012	2013	2014	2015
Liczba osób	1.016	2.243	3.555	3.633

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ciechanowie.

Z zestawienia tego wyniku, że z tej formy wsparcia Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej na przestrzeni lat 2012 – 2015 korzystało coraz więcej osób. Ich liczba uległa potrojeniu z 1.016 w 2012 r. do 3.633 w 2015 r.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna zajmuje się również sporządzaniem opinii psychologiczno-pedagogicznych dla dzieci i młodzieży, które zawierają opis funkcjonowania społecznego zainteresowanego, wnioski związane przede wszystkim z wypełnianiem ról szkolnych oraz zalecenia ułatwiające dalsze postępowanie dydaktyczno-wychowawcze.

Poniższa tabela prezentuje liczbę wydanych opinii psychologiczno-pedagogicznych na przestrzeni lat 2012-2015:

Tabela nr 38. Liczba wydanych opinii psychologiczno-pedagogicznych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Ciechanowie w latach 2012-2015:

Lata	2012	2013	2014	2015
Liczba wydanych opinii	1.019	781	973	1.087

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ciechanowie.

Liczba opinii psychologiczno-pedagogicznych na przestrzeni lat 2012 – 2015 była zmienna. Najwięcej zostało wydanych w roku 2015 – aż 1.087, natomiast najmniej w roku 2013 - 781.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna zajmuje się również wydawaniem orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz o potrzebie kształcenia indywidualnego przede wszystkim dla dzieci wymagających dostosowania bazy dydaktycznej oraz metod nauczania do własnych potrzeb.

Poniższa tabela zawiera liczbę wydanych przez Poradnię orzeczeń w latach 2012-2015:

Tabela nr 39. Liczba wydanych orzeczeń przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Ciechanowie w latach 2012-2015:

Liczba wydanych orzeczeń	2012	2013	2014	2015
Liczba orzeczeń ogółem, w tym:	259	238	249	259
<i>o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym:</i>	177	202	208	218
<i>o potrzebie indywidualnego nauczania, w tym:</i>	82	36	41	41

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ciechanowie.

Liczba orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego wzrastała z 177 w 2012 r. do 218 w 2015 r. Natomiast liczba orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania zmniejszała się z 82 w 2012 r. do 36 w 2013 r. i utrzymywała się na tym samym poziomie w latach

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, dysponuje bogatą ofertą dydaktyczną skierowaną zarówno do dzieci i młodzieży ale również do rodziców oraz kadry nauczycieli placówek znajdujących się na terenie powiatu ciechanowskiego:

1. dla dzieci i młodzieży:

- a) **diagnoza:** diagnoza psychologiczna, diagnoza pedagogiczna, diagnoza logopedyczna pod kątem przyczyn trudności w nauce, trudności wychowawczych, na potrzeby wydawania opinii i orzeczeń; diagnoza psychologiczna pod kątem wyboru drogi dalszego kształcenia i zawodu;
- b) **terapia:** terapia psychologiczna, terapia pedagogiczna (zajęcia korekcyjno-kompensacyjne ukierunkowane na problemy w czytaniu, pisaniu, liczeniu), terapia logopedyczna, w tym terapia dla osób jękających się, terapia rodzin, zajęcia EEG Biofeedback; terapia technik szkolnych dla dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego;
- c) **stymulacja:** zajęcia stymulujące rozwój dla dzieci z klas młodszych, zajęcia zwiększające gotowość szkolną;
- d) **poradnictwo:** porady i konsultacje;
- e) **psychoedukacja:** warsztaty psychoedukacyjne kształtujące umiejętności (np. radzenie sobie ze stresem, planowanie, stawianie celów, samopoznanie, itp.); zajęcia dla dzieci nieśmiałych;
- f) **profilaktyka:** warsztaty dla dzieci i młodzieży, TZA (Trening Zastępowania Agresji).

2. dla rodziców:

- a) porady i konsultacje;
- b) warsztaty dla rodziców, w szczególności zwiększające kompetencje wychowawcze, w tym Szkoła dla rodziców (cykl warsztatów);
- c) prelekcje dla rodziców;
- d) terapia rodzin.

3. dla szkół i przedszkoli:

- a) porady i konsultacje dla nauczycieli i dyrektorów;
- b) warsztaty dla nauczycieli przygotowujące do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem programu profilaktycznego Unplugged;

- c) szkolenia dla rad pedagogicznych;
- d) warsztaty dla nauczycieli;
- e) grupy wsparcia dla pedagogów szkolnych (3 grupy);
- f) grupa wsparcia dla dyrektorów przedszkoli;
- g) dyżury psychologów na terenie szkół i placówek;
- h) prelekcje dla rodziców na terenie szkół i placówek;
- i) prowadzenie zajęć warsztatowych dla uczniów na terenie szkół i placówek.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby rodziców i nauczycieli korzystających z ww. wsparcia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ciechanowie.

Tabela nr 40. Liczba rodziców i nauczycieli korzystających ze wsparcia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ciechanowie w latach 2012-2015:

Liczba osób	2012	2013	2014	2015
Liczba osób ogółem, w tym:	823	999	1.268	1.267
<i>rodziców</i>	723 osób + 24 prelekcje	794 osób + 23 prelekcje	907 osób + 48 prelekcje	969 osób + 24 prelekcje
<i>nauczycieli</i>	100 osób + 35 rad pedagogicznych + 9 wykładów	205 osób + 14 rad pedagogicznych + 1 wykład	361 osób + 19 rad pedagogicznych + 8 wykładów	298 osób + 33 rad pedagogicznych + 13 wykładów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ciechanowie.

Z powyższego zestawienia wynika, że w latach 2012-2015 systematycznie wzrastała liczba rodziców korzystających ze wsparcia Poradni, natomiast liczba nauczycieli po wzroście w latach 2012-2014, nieznacznie spadła w 2015 r. z 361 osób do 298 osób.

W związku z szeroką ofertą, jaką dysponuje Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, w Ciechanowie zobowiązana jest do posiadania wykwalifikowanej kadry pracowniczej. Poniżej przedstawiono wykaz kadry zatrudnionej w Poradni w latach 2012-2015.

Tabela nr 41. Kadra Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ciechanowie – z podziałem na specjalistów – w latach 2012-2015:

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Kadra ogółem:	17	18	18	18
Specjaliści ogółem, w tym:	14	14	14	14
<i>psycholog</i>	6	7	7	6
<i>pedagog</i>	7	6	6	7
<i>doradca zawodowy</i>	1	1	1	1
Pracownicy administracyjni	3	4	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ciechanowie.

Liczba specjalistów zatrudnionych w Poradni w latach 2012-2015 utrzymywała się na takim samym poziomie i wynosiła 14 osób, co stanowiło od 82,4% ogółu kadry w 2012 r. do 77,8% w latach następnych.

Świetlice środowiskowe.

Czas wolny dziecka jest to okres, który pozostaje mu po wypełnieniu obowiązków szkolnych, domowych, w którym może ono wykonywać czynności według swojego upodobania, związane z wypoczynkiem, rozrywką i zaspokajaniem potrzeb wynikających z własnych zainteresowań. Różne są sposoby spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, jednak mogą one skorzystać również z oferty świetlic środowiskowych, jakie funkcjonują na terenie powiatu ciechanowskiego. Świetlica środowiskowa to ośrodek użyteczności publicznej, najczęściej działający na zasadzie wolontariatu, wspierający lokalną społeczność w procesie wychowywania dzieci i młodzieży. Działania świetlic środowiskowych najczęściej ukierunkowane są na dzieci i młodzież wywodzące się z rodzin patologicznych lub mających trudną sytuację materialną.

Na terenie powiatu ciechanowskiego funkcjonuje 1 świetlica środowiskowa na terenie Miasta Głinojeck, do której w latach 2012 – 2015 uczęszczało 25 dzieci. W świetlicy są prowadzone zajęcia socjoterapeutyczne, plastyczne, teatralne, edukacyjne (pomoc w odrabianiu lekcji) oraz dożywianie.

Na terenie powiatu ciechanowskiego działa także Ognisko pracy pozaszkolnej Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Ciechanowie. W latach 2012-2015 uczęszczało do niego ponad 40 dzieci z terenu powiatu. W ramach Ogniska są prowadzone zajęcia: teatralne, plastyczne, manualne, terapia zajęciowa, zajęcia edukacyjne (pomoc w odrabianiu lekcji) oraz dożywianie.

PROBLEMY SPOŁECZNE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.

Niepełnosprawność w powiecie ciechanowskim.

Niepełnosprawność to długotrwały stan występowania pewnych ograniczeń w prawidłowym funkcjonowaniu organizmu człowieka. Ograniczenia te spowodowane są na skutek obniżenia sprawności funkcji fizycznych, psychicznych bądź umysłowych. Mogą one całkowicie bądź częściowo wywierać wpływ na funkcjonowanie osoby niepełnosprawnej w codziennym życiu.

Poniższe dane zaczerpnięte z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ciechanowie obrazują liczbę składanych wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności i orzeczenia o stopniu niepełnosprawności w latach 2012-2015.

Tabela nr 42. Liczba składanych wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

Lata	Liczba wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności	Liczba wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności
2012	178	946
2013	176	960
2014	172	1.095
2015	195	1.038

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ciechanowie.

Analizując dane zawarte powyżej należy stwierdzić, iż liczba wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2012-2015 miała tendencję wzrostową. Natomiast liczba składanych wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności była zmienna, a najwyższa w roku 2015 – wynosiła 195 wniosków.

Aby przybliżyć dokładne cele, dla których osoby składały wnioski o wydanie orzeczenia w latach 2012-2015, dokonano ich zestawienia zarówno dla potrzeb wydania orzeczenia o niepełnosprawności jak i orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

Tabela nr 43. Cele składania wniosków przez opiekunów osób niepełnosprawnych do 16 r. ż. w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

Cele składania wniosków:	2012	2013	2014	2015
Zasiłek pielęgnacyjny	154	126	124	139
Świadczenie pielęgnacyjne	0	49	47	44
Inne	24	1	1	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ciechanowie.

Tabela nr 44. Cele składania wniosków przez osoby niepełnosprawne po 16 r. ż. w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

Cele składania wniosków:	2012	2013	2014	2015
Odpowiednie zatrudnienie	110	132	83	77
Szkolenie	0	0	0	0
Uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej	5	3	6	5

Konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	96	130	98	93
Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia	150	132	112	100
Zasiłek stały	100	200	220	209
Zasiłek pielęgnacyjny	167	143	189	178
Korzystanie z karty parkingowej	160	164	310	287
Inne	158	56	77	89

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ciechanowie.

Należy zaznaczyć, iż najistotniejszym celem, dla którego osoby zainteresowane składały wnioski zarówno o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności jak i orzeczenia o stopniu niepełnosprawności było uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego.

Poniżej przedstawione jest zestawienie dotyczące liczby wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i orzeczeń o stopniu niepełnosprawności jak też liczba wydanych orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych oraz orzeczeń o odmowie ustalenia niepełnosprawności/stopnia niepełnosprawności w latach 2012-2015.

Tabela nr 45. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

Lata	Liczba orzeczeń o niepełnosprawności	Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności
2012	150	803
2013	149	908
2014	154	880
2015	175	945

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ciechanowie.

Należy podkreślić, iż o ile liczba orzeczeń o niepełnosprawności w latach 2012-2013 nie zmieniała się, a w następnych latach wzrastała, natomiast orzeczeń o stopniu niepełnosprawności była zmienna, ale największa w 2015.

Tabela nr 46. Liczba wydanych orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

Lata	Osoby przed 16 rokiem życia	Osoby po 16 roku życia
2012	26	30
2013	26	60
2014	14	105
2015	20	69

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ciechanowie.

Powyższe dane wskazuje, że liczba orzeczeń o niezaliczeniu dzieci i młodzieży do osób niepełnosprawnych w latach 2012-2013 była zmienna i najniższa w 2014 r. - 14, natomiast liczba orzeczeń o niezaliczeniu osób powyżej 16 r. ż. wzrastała do 2014 r., ale w 2015 r. spadła do poziomu 69.

Tabela nr 47. Liczba wydanych orzeczeń o odmowie ustalenia niepełnosprawności/stopnia niepełnosprawności w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

Lata	Osoby przed 16 rokiem życia	Osoby po 16 roku życia
2012	0	19
2013	0	22
2014	0	36
2015	3	37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ciechanowie.

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, że liczba orzeczeń o odmowie ustalenia niepełnosprawności wystąpiła tylko w 2015 r., natomiast o ustaleniu stopnia niepełnosprawności wzrastała z 19 w 2012 r. do 37 w 2015 r. Odmowa taka wiązała się najczęściej ze stwierdzonego braku pogorszenia stanu zdrowia u osób, które wcześniej były już orzekane.

Poniżej przedstawiono liczbę orzeczeń ogółem wydanych przez Zespół w latach 2012-2014.

Tabela nr 48. Liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ciechanowie w latach 2012-2015:

Lata	Ogółem	Osoby przed 16 rokiem życia	Osoby po 16 roku życia
2012	1.028	176	852
2013	1.166	175	990
2014	1.189	168	1.021
2015	1.249	198	1.051

Na podstawie powyższych danych stwierdza się, iż ilość wydanych orzeczeń ogółem w latach 2012-2015 wzrastała, w tym dot. osób do 16 r. ż. była zmienna natomiast powyżej 16 r. ż. rosła, z 852 w 2012 r. do 1.051 w 2015 r.

Poniżej przedstawiono liczbę wydanych orzeczeń o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności z podziałem na płeć oraz przyczynę niepełnosprawności, uwzględniając rodzaj schorzenia.

Tabela nr 49. Liczba wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności i płci – orzeczenia o niepełnosprawności dla osób poniżej 16 r. ż. – w latach 2012-2015:

Przyczyna niepełnosprawności	2012		2013		2014		2015	
	Ogółem	w tym : K	Ogółem	w tym: K	Ogółem	w tym: K	Ogółem	w tym : K
01-U	9	3	8	1	4	1	13	4
02-P	13	4	4	2	9	2	2	0
03-L	6	3	7	4	5	3	11	7
04-O	4	1	5	2	5	0	6	3
05-R	19	10	25	16	19	6	28	16
06-E	8	3	6	3	14	6	7	4
07-S	14	3	16	7	14	1	21	9
08-T	0	0	2	0	4	3	1	0
09-M	9	3	8	1	11	3	11	2
10-N	21	4	19	10	11	2	25	13
11-I	36	18	33	12	36	15	24	14

12-C	11	1	16	3	22	6	26	4
RAZEM:	150	53	149	60	154	48	175	76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ciechanowie.

Z powyższych danych wynika, że wśród dzieci i młodzieży z orzeczeniem o niepełnosprawności dominują chłopcy. Ich udział w stosunku do ogółu orzeczonych wynosił od 56,6% w 2015 r. do 68,8% w 2014 r.

Wśród przyczyn niepełnosprawności wśród nich - należy wymienić utrzymujące się na wysokim poziomie: **11-I** – inne w tym schorzenie: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, choroby układu krwiotwórczego - wskazane jako przyczyna w 36 przypadkach w 2012 r. i 2014 r. oraz w 24 w 2015 r.; **05-R** – upośledzenie narządu ruchu – wzrost z 19 w 2012 i 2014 r. do 28 w 2015 r.; **10-N** – choroby neurologiczne – spadek orzeczeń z tej przyczyny w latach 2013 – 2014 z 21 w 2012 r. do 11 w 2014, a następnie wzrost do 25 w 2015 r.; **12-C** – całkowite zaburzenia rozwojowe – systematyczny wzrost z 11 w 2012 r. do 26 w 2015 r. oraz **07-S** – choroby układu oddechowego i krążenia – wzrost z 14 w 2012 r. i 2014 r. do 21 w 2015 r.

Tabela nr 50. Liczba wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności i płci – orzeczenia o stopniu niepełnosprawności – osoby powyżej 16 r. ż. – w latach 2012-2015:

Przyczyna niepełnosprawności	2012		2013		2014		2015	
	Ogółem	w tym: K	Ogółem	w tym: K	Ogółem	w tym: K	Ogółem	w tym: K
01-U	15	6	12	7	9	3	17	12
02-P	48	28	66	32	62	33	42	22
03-L	18	10	22	5	17	2	27	8
04-O	28	16	36	19	33	12	22	10
05-R	272	125	281	164	337	167	352	198
06-E	6	4	9	4	11	6	3	2
07-S	156	82	181	79	126	57	174	77
08-T	41	22	38	8	37	16	40	15
09-M	19	7	34	20	46	29	60	45
10-N	97	44	101	47	115	52	127	70
11-I	98	74	125	85	82	46	74	36
12-C	5	0	3	1	5	1	7	0
RAZEM:	803	440	908	471	880	424	945	495

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ciechanowie.

Na podstawie ww. danych należy podkreślić, że odmiennie niż u dzieci i młodzieży do lat 16 – wśród osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności dominują kobiety, których udział wynosił od 51,9% w 2013 r. do 54,8% w 2012 r. Jedynie w 2014 r. było więcej mężczyzn i ich udział w tym roku 51,8%.

Z ww. tabeli wynika, iż wśród najczęściej występującej przyczyny niepełnosprawności wśród dorosłych mieszkańców powiatu ciechanowskiego występują: **05-R** - choroby narządu ruchu, których liczba systematycznie wzrastała z 272 w 2012 r. do 352 w 2015 r.; **07-S** - choroby układu krążenia, które wzrosły z 156 w 2012 do 181 w 2013 r. i po spadku w 2013 r. do 126 r. następnie wzrosły do 174 w 2015 r. oraz **10-N** - choroby neurologiczne, które wzrosły z 97 w 2012 r. do 127 w 2015 r.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ciechanowie orzeczeń osób powyżej 16 r. ż. według stopni niepełnosprawności:

Tabela nr 51. Liczba wydanych orzeczeń według stopni niepełnosprawności – osoby powyżej 16 r. ż. – w latach 2012-2015.

Lata	Ogółem liczba orzeczeń o st.	Orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu:		
		Lekkim	Umiarkowanym	Znacznym
2012	803	257	321	225
2013	908	331	374	203
2014	880	280	402	198
2015	945	270	432	243
Ogółem:	3.536	1.138	1.529	869

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ciechanowie

W analizowanym okresie w wydanych przez Zespół orzeczeniach o uzyskanym stopniu niepełnosprawności przeważa **umiarkowany** stopień niepełnosprawności, a co za tym idzie – najliczniejszą grupę. Ich udział wynosił od **40,0%** w 2012 r. do **45,7%** w 2014 i 2015 r. Są to osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolne do pracy albo zdolne do pracy w warunkach pracy chronionej lub na stanowisku przystosowanym do potrzeb osoby niepełnosprawnej, wymagające czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu funkcjonowania.

Natomiast udział osób, którym orzeczono **lekki** stopień niepełnosprawności wynosił od **28,6%** w 2015 r. do **36,6%** w 2013 r. Są to osoby o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Najmniejszy był udział osób, które uzyskały **znaczny** stopień niepełnosprawności. Wynosił on od **22,4%** w 2013 r. do **28,0%** w 2012 r. W pozostałych latach wynosił 22,5% w 2014 r. i 25,7% w 2015 r. Oznacza to osobę o naruszonej sprawności organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Wsparcie dla osób niepełnosprawnych:

- świadczone przez ośrodki pomocy społecznej.

Wśród form pomocy udzielanych przez ośrodki pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych są: świadczenia pielęgnacyjne oraz zasiłki pielęgnacyjne.

Tabela nr 52. Formy pomocy udzielanej osobom niepełnosprawnym w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015 – dane zbiorcze:

Formy pomocy	2012	2013	2014	2015
Liczba wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych, w tym:	7.239	6.016	4.506	4.329
<i>na rzecz opieki nad osobą dorosłą</i>	<i>1.943</i>	<i>2.404</i>	<i>2.287</i>	<i>2.024</i>
<i>na rzecz opieki nad dzieckiem</i>	<i>4.990</i>	<i>3.492</i>	<i>2.219</i>	<i>2.305</i>
Liczba wypłaconych zasiłków	19.003	18.368	18.963	19.063

pielęgniacyjnych, w tym:				
<i>dla osób dorosłych</i>	9.063	9.117	8.970	8.957
<i>dla dzieci</i>	9.778	10.060	9993	10.106

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

Analizując powyższą tabelę należy stwierdzić, iż ze względu na zmianę przepisów prawnych liczba wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych w latach 2012-2015 zmniejszyła się z 7.239 w 2012 r. do 4.329 w 2015 r. Należy podkreślić, że najczęściej wypłacaną formą pomocy dla rodzin z osobami niepełnosprawnymi jest zasiłek pielęgnacyjny – w 2013 r. ich liczba spadła z 19.003 w roku 2012 do 18.368, a w następnych latach ta forma pomocy miała tendencje rosnącą.

- świadczone przez powiatowe jednostki organizacyjne:

Zgodnie z art. 35a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zadania na rzecz osób niepełnosprawnych dotyczące obszaru rehabilitacji zawodowej i społecznej należą do kompetencji samorządów powiatowych. W powiecie ciechanowskim zadania z obszaru rehabilitacji zawodowej realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie, natomiast zadania z obszaru rehabilitacji społecznej są realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie. Na ww. zadania powiat ciechanowski otrzymuje środki finansowe z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (zwany dalej PFRON).

Zarząd PFRON, na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywanych środków PFRON samorządom wojewódzkim i powiatowym, ustala wysokość środków dla poszczególnych powiatów. Poniżej przedstawiono zestawienie środków PFRON otrzymanych przez powiat ciechanowski w latach 2012 – 2015 oraz ich podział na rehabilitację zawodową i społeczną dokonany przez Radę Powiatu Ciechanowskiego.

Tabela nr 53. Wysokość środków PFRON dla powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015 oraz podział na rehabilitację zawodową i społeczną:

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Środki ogółem w zł, w tym:	1.673.408,00	1.104.373,00	1.106.043,00	1.200.799,00
<i>Rehabilitacja społeczna</i>	1.388.496,00	904.373,00	906.043,00	1.089.758,00
<i>Rehabilitacja zawodowa</i>	284.912,00	200.000,00	200.000,00	111.041,00

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

PCPR w Ciechanowie - rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych, Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 czerwca 2014 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, mogą składać wnioski o pomoc finansową w zakupie sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych, udziału w turnusie rehabilitacyjnym czy likwidacji barier.

Poniżej przedstawione są dane dotyczące liczby złożonych wniosków, liczby zrealizowanych wniosków oraz kwoty dofinansowań w latach 2012-2015 na zadania wynikające z ww. aktów prawnych:

Tabela nr 54. Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych z terenu powiatu ciechanowskiego ze środków PFRON w latach 2012-2015:

Dofinansowanie do: zaopatrzenia, uczestnictwa, likwidacji barier	2012		2013		2014		2015	
	Liczba osób	Kwota dofinans.	Liczba osób	Kwota dofinans.	Liczba osób	Kwota dofinans.	Liczba osób	Kwota dofinans.
sprzętu rehabilit., przedm. ortop. i środków pomocn. ogółem, w tym:	566	456.390,00	527	295.493,00	546	343.423,00	558	440.059,00
<i>sprzęt rehabilitacyjny</i>	14	8.094,84	10	18.143,00	5	2.244,00	13	21.486,65
<i>przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze</i>	552	448.295,16	517	277.350,00	541	341.179,00	545	418.573,00
w turnusach rehabilitacyjnych	257	218.437,00	0	0	0	0	21 dzieci + opiek.	20.903,00
Barier, ogółem, w tym:	63	223.787,00	27	130.879,00	26	95.324,00	52	162.646,89
<i>architektonicznych</i>	7	115.564,18	7	96.352,06	3	49.031,28	5	55.702,29
<i>technicznych</i>	24	39.470,38	13	26.148,54	11	22.900,86	35	87.092,00
<i>w komunikowaniu się</i>	32	68.753,31	7	8.378,50	12	23.392,62	12	19.852,60
Sportu, kultury i turystyki	190	40.376,00	154	34.120,00	103	18.000,00	88	18.000,00

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

Z powyższych danych wynika, iż największym zainteresowaniem cieszy się dofinansowanie do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych – w każdym roku ponad 500 osób korzysta z tej formy wsparcia i ubiega się o zwrot kosztów zakupu wózków inwalidzkich, aparatów słuchowych, pieluchomajtek, cewników. Ponadto osoby niepełnosprawne ubiegają się o dofinansowanie do likwidacji barier - przede wszystkim w komunikowaniu się i technicznych, ale także architektonicznych, które generują największe środki. Ze względu na duże zainteresowanie ww. formami dofinansowania oraz ograniczone środki finansowe Rada Powiatu Ciechanowskiego po zaopiniowaniu przez Powiatową Społeczną Radę ds. Osób Niepełnosprawnych podjęła uchwałę dot. rezygnacji w latach 2013 – 2014 z dofinansowania do udziału w turnusach rehabilitacyjnych dla niepełnosprawnych osób dorosłych i dzieci, a w 2015 r. tylko dla dorosłych.

Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące Programu Pilotażowego „Aktywny Samorząd”, w ramach którego osoby niepełnosprawne mogą ubiegać się o dofinansowanie w poszczególnych obszarach, z podziałem na 2012 rok oraz lata 2013 - 2015 – ze względu na zmianę nazewnictwa obszarów wsparcia:

Tabela nr 55. Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych w ramach programu „Aktywny Samorząd” w roku 2012:

Poszczególne obszary:	Liczba osób	Kwota dofinansowania
Obszar A – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu	1	1.777,35
Obszar B1 – pomoc w zakupie specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem	1	1.550,70
Obszar B2 – pomoc w zakupie urządzeń lektorskich	0	0
Obszar B3 – pomoc w zakupie urządzeń brajlowskich	0	0
Obszar B4 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu komputerowego i oprogramowania lub urządzeń lektorskich albo brajlowskich	0	0
Obszar C – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	6	78.980,00
Obszar D – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	0	0
Obszar E – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B	0	0
Obszar F – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej	0	0
OGÓLEM:	8	82.308,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

W 2012 r. najwięcej wniosków zostało złożonych w obszarze C – pomoc w zakupie wózka elektrycznego o napędzie elektrycznym – 12 wniosków, natomiast realizowano tylko 6 oraz w obszarze B 1 – pomoc w zakupie specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem – 8 wniosków, realizowano tylko jeden, ponieważ nie starczyło środków finansowych. Rok 2012 był pierwszym w którym realizowano Program pilotażowy „Aktywny Samorząd” i zainteresowanie nim było bardzo duże – znacznie przewyższało możliwości finansowe, tj. przyznane środki. Ponadto duża liczba negatywnie zweryfikowanych wniosków spowodowana była obowiązkiem spełniania przez wnioskodawców kryteriów przyznających pomoc.

Tabela nr 56. Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych w ramach programu „Aktywny Samorząd” w latach 2013-2015:

Poszczególne obszary:	2013		2014		2015	
	Liczba osób	Kwota dofinans.	Liczba osób	Kwota dofinans.	Liczba osób	Kwota dofinans.
Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową						
Obszar - A: likwidacja bariery transportowej, w tym:	1	1.870,00	2	7.550,00	2	2.362,00
Zadanie 1 : Pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do	1	1.870,00	2	7.550,00		

posiadanego samochodu						
Zadanie 2 : Pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B					2	2.362,00
Obszar B : likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym, w tym:	4	25.736,80	6	29.464,00	0	0
Zadanie 1 : Pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	4	25.736,80	6	29.464,00	0	0
Zadanie 2: Dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania	0	0	0	0	0	0
Obszar C : likwidacja barier w poruszaniu się, w tym:	7	93.895	5	62.955,00	4	7.500,00
Zadanie 1 : Pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	4	56.015,00	2	33.095,00	0	0
Zadanie 2 : Pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	1	980,00	1	2.000,00	4	7.500,00
Zadanie 3 : Pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, to jest protezy co najmniej na III poziomie jakości	2	36.900,00	2	27.860,00	0	0
Zadanie 4 : Pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny (co najmniej na III poziomie jakości)	0	0	0	0	0	0
Obszar D: pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.	1	785,00	1	753,00	0	0
Moduł II - pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.	21	50.169	25	92.804	22	78.583
OGÓLEM:	34	172.455,80	39	193.526,00	28	88.445,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

W latach 2013-2014 najczęściej wniosków zostało złożonych w module I, obszarze B, zadaniu 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania – odpowiednio 12 i 8, z czego zrealizowano 4 w 2013 r. i 6 w 2014 r. Natomiast w 2015 r. w tym zadaniu nie złożono żadnego wniosku. Dużym zainteresowaniem cieszył się także Obszar C, zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – złożono 7 wniosków, a zrealizowano 4 w 2013 r. oraz 5 w 2014 r., z których zrealizowano 2. W tym obszarze niepełnosprawni mieszkańcy powiatu ciechanowskiego składali wnioski w ramach zadania 3 – pomoc w zakupie protez kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania- w 2013 r. złożono 5 wniosków, z których zrealizowano 2, w 2014 r. – 2 wnioski i 2 zrealizowano oraz w 2015 r. 1 wniosek, który nie

został zrealizowany. Tak duża liczba wniosków odrzuconych i nie zrealizowanych w latach 2013-2014 wynikała z ich negatywnej weryfikacji oraz niedostatecznych środków finansowych, natomiast w 2015 r. nie przeszły pozytywnie weryfikacji formalnej.

Należy podkreślić, że znaczne zmniejszenie w 2015 r. wysokości środków na realizację Programu „Aktywny Samorząd” w powiecie ciechanowskim było spowodowane podjęciem przez Zarząd PFRON decyzji o wyeliminowaniu możliwości udzielenia dofinansowania w Obszarze B - Zadania 1 - pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania. Spowodowało to spadek zainteresowania niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu, brak wniosków i mniejsze zapotrzebowanie na środki w ramach tego Programu.

Należy wspomnieć również o module II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, w którym w latach 2013-2015 było składanych corocznie ponad 30 wniosków i zostały one pozytywnie rozpatrzone. Istotne jest, iż osoba ucząca się w systemie policealnym lub wyższym posiadająca umiarkowany bądź znaczny stopień niepełnosprawności, ma możliwość ubiegania się o zwrot czesnego oraz otrzymywanie dodatku na pokrycie kosztów kształcenia. Dodatek ten nie podlega rozliczeniu z PCPR, dlatego zainteresowany może przeznaczyć tę kwotę na dojazdy do szkoły, wyżywienie czy zakup podręczników. Wnioski na to zadanie składane są 2 razy do roku, kwota przyznanego dodatku uzależniona jest od posiadanego stopnia niepełnosprawności oraz średniej ocen.

POWIATOWY URZĄD PRACY W CIECHANOWIE - rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z usług lub instrumentów określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Dodatkowo może ubiegać się o dofinansowania wskazane w poniższej tabeli.

Tabela nr 57. Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Ciechanowie w latach 2012-2015:

Pomoc finansowa	2012		2013		2014		2015	
	Liczba osób	Kwota dofinans.	Liczba osób	Kwota dofinans.	Liczba osób	Kwota dofinans.	Liczba osób	Kwota dofinans.
Zwrot kosztów adaptacji pomieszczeń zakładów pracy ... (art.26)	0	0	0	0	0	0	0	0
Zwrot kosztów zatrudnienia pracowników ... (art. 26d)	0	0	0	0	0	0	0	0
Zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy (art. 26e)	1	40.000,00	1	25.000,00	2	54.000,00	2	53.000,00
Dofinansowanie	6	173.786,00	4	112.000,00	3	78.000,00	1	24.000,00

rozpoczęcia działalności gospodarczej... (art. 12a)								
Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy dla osób niepełnosprawnych ... (art. 11)	21	Brak danych	31	Brak danych	27	Brak danych	16	Brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

Analizując powyższe dane, Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie w latach 2012-2015 najliczniej dokonał zwrotu wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy dla osób niepełnosprawnych oraz dofinansowań do rozpoczęcia działalności gospodarczej.

Poniżej przedstawiono liczbę niepełnosprawnych bezrobotnych z podziałem na posiadany stopień niepełnosprawności.

Tabela nr 58. Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych z podziałem na posiadany stopień niepełnosprawności w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

Stopień niepełnosprawności	Lata			
	2012	2013	2014	2015
Znaczny	6	4	5	2
Umiarkowany	35	48	47	49
Lekki	153	143	153	146
Ogółem:	194	195	205	197

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

Na podstawie powyższych danych należy stwierdzić, że liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ciechanowie utrzymuje się na podobnym poziomie oraz że najliczniejszą grupą wśród nich są osoby posiadające lekki stopień niepełnosprawności.

Tabela nr 59. Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych według posiadanego wykształcenia w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

Wykształcenie	Lata			
	2012	2013	2014	2015
wyższe	11	12	13	9
policealne i średnie zawodowe	39	37	43	34
średnie ogólnokształcące	13	15	18	17
zasadnicze zawodowe	72	71	79	78
gimnazjalne i poniżej	59	60	52	59
Ogółem:	194	195	205	197

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

Wśród osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w Ciechanowie w latach 2012 – 2015 najliczniejszą grupę stanowią bezrobotni posiadający wykształcenie zasadnicze zawodowe -, których było od 71 w 2013 r. do 78 w 2015 r. oraz gimnazjalne i poniżej (podstawowe lub bez wykształcenia) – od 52 w 2014 r. do 60 w 2013 r.

WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ W CIECHANOWIE.

Należy podkreślić, że ramach rehabilitacji zawodowej w powiecie ciechanowskim działa Warsztat Terapii Zajęciowej w Ciechanowie na 30 miejsc. Funkcjonuje on przy zakładzie pracy chronionej MUSI NOVUM Sp. z o.o. w Żyrardowie.

Działalność rehabilitacyjna warsztatu ujęta jest w programach rehabilitacyjnych i prowadzona w pięciu pracowniach: w dwóch pracowniach technik różnych, w pracowni rękodzieła artystycznego, w pracowni technicznej oraz w pracowni artystyczno-dziennikarskiej. Poniżej przedstawiono liczbę uczestników Warsztatu z uwzględnieniem płci.

Tabela nr 60. Liczba uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Ciechanowie z uwzględnieniem płci w latach 2012-2015:

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba uczestników ogółem, w tym:	30	30	30	30
<i>Mężczyźni</i>	11	10	10	12
<i>Kobiety</i>	19	20	20	18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

Wśród uczestników Warsztatu dominowały kobiety i stanowiły od 60% ogółu w 2015 r. do 66,7% w 2013 r. i 2014 r. Ponadto większości z nich mieszkańcy miasta Ciechanów oraz osoby posiadające znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności. Średnia wieku uczestników - ok. 30 lat.

W ramach prowadzonych zajęć szczególny nacisk kładzie się na realizację takich zadań jak: ćwiczenie zaradności osobistej, rozwijanie samodzielności społecznej, rozwijanie umiejętności niezbędnych we współżyciu, współdziałaniu i pracy oraz kształtowanie umiejętności wykonywania czynności określonych poprzez formy terapii zajęciowej. Z uczestnikami zajęć pracują oprócz terapeuty również psycholog oraz fizjoterapeuta.

Osoby niepełnosprawne uczestniczą w różnych formach rehabilitacji społecznej, wycieczkach, imprezach kulturalnych i okolicznościowych, spotkaniach towarzyskich. Te formy terapii ułatwia posiadanie przez warsztat własnego samochodu specjalistycznego. Dzięki niemu osoby z terenu powiatu dowożone były codziennie na zajęcia terapeutyczne.

Działalność WTZ była współfinansowana była ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (90%) i budżetu powiatu (10%).

Osoby niepełnosprawne i ich rodziny co dzień borykają się z przeciwnościami wynikającymi z ograniczeń w funkcjonowaniu, w niezdolności do samodzielnej egzystencji czy też niemożności podjęcia pracy.

POMOC INSTYTUCJONALNA

Dla osób, które wymagają całodobowej pomocy i opieki, której nie jest w stanie zapewnić w środowisku zarówno gmina (usługi opiekuńcze i specjalistyczne) oraz rodzina istnieje możliwość umieszczenia ich w instytucjonalnych formach, tj. domach pomocy społecznej.

Na terenie powiatu ciechanowskiego funkcjonują dwa domy pomocy społecznej – **DPS „Kombatant” w Ciechanowie dla osób w podeszłym wieku oraz DPS, ul. Krucza 32 w Ciechanowie dla osób przewlekle psychicznie chorych.**

Poniższa tabela ukazuje liczbę miejsc oraz liczbę mieszkańców w DPS na przestrzeni lat 2012-2015.

Tabela nr 61. Liczba miejsc, jakimi dysponuje dps oraz liczba mieszkańców dps w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

DPS	2012		2013		2014		2015	
	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza
Liczba miejsc	102	180	102	180	102	180	105	180
Liczba mieszkańców	86	179	87	180	105	180	104	179

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z DPS „Kombatant” i DPS, ul. Krucza 32 w Ciechanowie.

DPS, ul. Krucza 32 jest jednostką posiadającą większą liczbę miejsc i mieszkańców w porównaniu do DPS „Kombatant”. Należy podkreślić, że liczba mieszkańców w latach 2012-2015, w DPS, ul. Krucza 32 utrzymywała się na podobnym poziomie, natomiast DPS „Kombatant” rosła. W związku z tym na wniosek Dyrektora DPS „Kombatant” zwiększono liczbę miejsc z 102 do 105.

Poniżej przedstawiono strukturę mieszkańców domów pomocy społecznej na terenie powiatu ciechanowskiego wg. płci

Tabela nr 62. Liczba mieszkańców dps w powiecie ciechanowskim według płci w latach 2012-2015:

DPS	2012		2013		2014		2015	
	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza
Kobiety	54	79	57	77	59	75	58	76
Mężczyźni	32	100	30	103	46	105	46	103

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z DPS „Kombatant” i DPS, ul. Krucza 32 w Ciechanowie.

Na podstawie powyższych danych należy stwierdzić, że o ile wśród mieszkańców DPS „Kombatant” dominują kobiety (stanowiły od 65% ogółu w 2013 r. do 55% w 2015 r.), to w DPS Krucza 32 jest znacznie więcej mężczyzn. Ich procentowy udział wynosił od 56% ogółu w 2012 r. do 58% w 2015 r.

Tabela nr 63. Liczba mieszkańców dps według wieku wg. stanu na 31.12.2015 r.:

Wiek	Liczba mieszkańców DPS „Kombatant”	Liczba mieszkańców DPS, ul. Krucza 32	Razem
Od 18 r. ż. do 25 r. ż.	0	5	5
Od 26 r. ż. do 40 r. ż.	5	22	27
Od 41 r. ż. do 60 r. ż.	19	71	90
Od 61 r. ż. do 74 r. ż.	31	53	84
Powyżej 75 r.ż.	49	28	77
Ogółem:	104	179	283

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z DPS „Kombatant” i DPS, ul. Krucza 32 w Ciechanowie.

Wśród mieszkańców DPS „Kombatant” ze względu na specyfikę Domu – dla osób w podeszłym wieku i somatycznie chorych dominowały osoby w przedziale wiekowym 61-74 oraz powyżej 75 r. ż. – 80 osób, tj. 77% ogółu. Inna struktura wiekowa występowała w DPS Krucza 32 – Dom dla osób przewlekle psychicznie chorych, gdzie dominowały osoby w przedziale wiekowym 41-60 i 61-74, których było - 124 i stanowiły one 69% ogółu.

Mieszkańcy domów pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego mają możliwość czynnego uczestnictwa w terapiach zajęciowych. Jest to aktywna forma spędzania czasu, niekiedy również wyciszająca oraz uspokajająca. Poniżej wymienione zostały rodzaje terapii zarówno oferowane przez DPS Kombatant jak i DPS, ul. Krucza 32:

Tabela nr 64. Rodzaje terapii oferowanych w dps w powiecie ciechanowskim :

Rodzaje terapii zajęciowej w DPS „Kombatant”	Rodzaje terapii zajęciowej w DPS, ul. Krucza 32
<ul style="list-style-type: none"> • terapia manualna, • terapia słowem, • terapia muzyczna, • terapia kulinarna, • terapia indywidualna, • terapia ruchem, • terapia krawiecka, • terapia cukiernictwo, • terapia tańcem, • grą i zabawą, • terapia poprzez odwiedziny mieszkańców, • terapia prowadzenie działki ogrodowej, • terapia poprzez pracę z grupą utalentowanych mieszkańców i ich występy artystyczne, 	<ul style="list-style-type: none"> • terapia hafciarstwo, • terapia krawiectwo, • terapia wikliniarstwo, • terapia metaloplastyka, • terapia ruchem, • muzykoterapia, • arteterapia • terapia plastyczna, • kinezyterapia, • biblioterapia, • choreterapia, • ergoterapia, • terapia poprzez pracę z grupą utalentowanych mieszkańców i ich występy artystyczne.

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z DPS „Kombatant” i DPS, ul. Krucza 32 w Ciechanowie.

W domach pomocy społecznej zarówno opiekunowie jak i terapeuci zajęciowi dążą do rozwijania wśród mieszkańców umiejętności niezbędnych do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych. Motywują do aktywności, uczą samoobsługi. Poprzez specjalne treningi pokazują jak istotne jest utrzymanie kontaktów w grupie. Współpracują również z rodzinami mieszkańców, pomagają im w załatwianiu spraw urzędowych oraz uczą racjonalnego planowania budżetu. Mieszkańcy DPS mają możliwość spędzania czasu wolnego w następujący sposób: udział w terapii zajęciowej, spacer, spotkania przy grillu, wspólne gotowanie, zabawy taneczne, imprezy okazjonalne, usługi biblioteczne, udział w nabożeństwach, zawody sportowe i integracyjne, wycieczki krajoznawcze, turnusy rehabilitacyjne, występy artystyczne. Zgodnie z założeniami i standardami, jakie powinien posiadać każdy dom pomocy społecznej, DPS na terenie powiatu ciechanowskiego dostosowane są częściowo do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Domy pomocy społecznej mieszczące się na terenie powiatu ciechanowskiego wyposażone są również w samochody służące do przewozu mieszkańców, w tym do przewozu osób niepełnosprawnych.

W domach pomocy społecznej jest zatrudnionych kilkuset pracowników zajmujących się nie tylko opieką, pielęgnacją i terapią osób niepełnosprawnych, ale również sprawami organizacyjnymi, administracyjnymi, rehabilitacyjnymi i gospodarczymi. Poniższa tabela przedstawia liczbę kadry zatrudnionej w DPS.

Tabela nr 65. Liczba kadry zatrudnionej w dps w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

DPS	2012		2013		2014		2015	
	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza
Liczba kadry ogółem:	81	136	82	136	80	137	80	138

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z DPS „Kombatant” i DPS, ul. Krucza 32 w Ciechanowie.

Liczba kadry zatrudnionej w DPS Krucza (138 osób) jest nieporównywalnie wyższa niż w DPS „Kombatant” (80 osoby). Wynika to przede wszystkim z liczby mieszkańców poszczególnych domów. Ilość osób zatrudnionych na przestrzeni lat 2012-2015 była podobna i wynosiła ok. 217-218 osób.

Poniższa tabela obrazuje liczbę osób umieszczonych w dps-ach w powiecie ciechanowskim według stanu na koniec danego roku w latach 2012-2015:

Tabela nr 66. Liczba osób umieszczonych w dps w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

	2012		2013		2014		2015	
	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza
Liczba osób umieszczonych	12	28	13	30	31	19	20	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z DPS „Kombatant” i DPS, ul. Krucza 32 w Ciechanowie.

Z powyższych danych wynika, iż to w DPS, ul. Krucza 32 w latach 2012-2013 umieszczano znacznie więcej mieszkańców niż w DPS „Kombatant”, a w latach 2014-2015 te proporcje uległy zmianie i to w DPS „Kombatant” umieszczano znacznie więcej mieszkańców.

Tabela nr 67. Liczba wydanych decyzji o umieszczeniu w dps w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

	2012	2013	2014	2015
Liczba decyzji o umieszczeniu w DPS „Kombatant”	9	12	33	20
Liczba decyzji o umieszczeniu w DPS, ul. Krucza 32	28	32	23	10
Ogółem:	37	44	56	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

W 2014 roku Kierownik PCPR w Ciechanowie wydał, działając z upoważnienia Starosty Ciechanowskiego, najwięcej decyzji o umieszczeniu osób w dps funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego. Należy nadmienić, iż liczba decyzji o umieszczeniu w DPS Krucza 32 była na przestrzeni lat 2012-2013 znacznie większa niż ilość decyzji o umieszczeniu w DPS „Kombatant”, a następnie w latach 2014-2015 ta tendencja została odwrócona i było więcej decyzji o umieszczeniu w DPS „Kombatant”.

Poniższa tabela ukazuje liczbę osób, które opuściły DPS z uwzględnieniem powodu opuszczenia domów na przestrzeni lat 2012-2015:

Tabela nr 68. Liczba osób, które opuściły dps w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

Powód opuszczenia:	2012		2013		2014		2015	
	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza	DPS „Kombatant”	DPS, ul. Krucza
do innych placówek	0	6	1	1	1	2	0	0
do rodziny	0	0	0	0	1	1	1	0
usamodzielnionych	0	2	0	3	0	0	0	1
zmarło	15	20	11	25	11	16	20	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z DPS „Kombatant” i DPS, ul. Krucza 32 w Ciechanowie.

Z powyższych danych wynika, że najczęstszym powodem skreślenia z listy mieszkańców DPS na przestrzeni lat 2012-2015 był zgon. Cieszy fakt, że były także przypadki usamodzielnienia mieszkańców oraz powrotu do rodziny.

POMOC ŚRODOWISKOWA

OŚRODEK WSPARCIA W CIECHANOWIE.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Ciechanowie jako jednostka organizacyjna pn. Ośrodek Wsparcia działa od 2000 r. Mieści się przy ul. Świętochowskiego 8 w Ciechanowie. Jest to dzienny ośrodek wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną o zasięgu ponadgminnym.

Poniższe dane ukazują liczbę miejsc jakimi dysponował ŚDS na przestrzeni lat 2012-2015 oraz liczbę uczestników z podziałem na płeć:

Tabela nr 69. Liczba miejsc i uczestników Ośrodka Wsparcia w Ciechanowie w latach 2012-2015:

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba miejsc	24	24	24	24
Liczba uczestników	25	27	27	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Wsparcia w Ciechanowie.

Tabela nr 70. Liczba uczestników Ośrodka Wsparcia w Ciechanowie z podziałem na płeć w latach 2012-2015:

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Kobiety	13	14	12	15
Mężczyźni	12	13	15	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Wsparcia w Ciechanowie.

Według stanu na 31.12.2015 r. wśród 30 uczestników kobiety stanowiły połowę, tj. 50% ogółu. Ze względu na duże zainteresowanie Kierownik Ośrodka podejmował działania mające na celu zwiększenie liczby miejsc i w 2016 r. zwiększono do 30 miejsc. Obiekt aktualnie jest adekwatny do potrzeb jego uczestników – lokal jest własnością Powiatu. Dom posiada samochód służbowy, którym dowozi uczestników mieszkających poza Ciechanowem.

Tabela nr 71. Wiek uczestników Ośrodka Wsparcia według stanu na 31.12.2015 r.:

Wiek	Liczba uczestników
Od 18 r.ż. do 25 r.ż.	8
Od 26 r.ż. do 40 r.ż.	15
Od 41 r.ż. do 60 r.ż.	5
Powyżej 61 r.ż.	2
OGÓLEM:	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ŚDS w Ciechanowie.

Porównując wiek uczestników, należy stwierdzić, iż prawie połowa uczestników Ośrodka to osoby od 26 roku życia do 40 roku życia. Duża grupa to osoby młode od 18 r. ż. do 25 r. ż.

Ośrodek Wsparcia, podobnie jak domy pomocy społecznej, prowadzi treningi i terapie usprawniającą funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w codziennym życiu, takie jak:

- 1) trening funkcjonowania w codziennym życiu, w tym:
  - trening kulinarny,
  - gospodarowanie pieniędzmi,
  - dbałości o wygląd zewnętrzny i naukę higieny;
- 2) trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, w tym: kształtowania pozytywnych relacji w otoczeniu (z rodziną, sąsiadami), w czasie zakupów, w urzędach, w środkach komunikacji, itp.;
- 3) trening umiejętności i spędzania czasu wolnego, w tym:
  - rozwijania zainteresowań;
  - udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych;
- 4) poradnictwo psychologiczne;
- 5) pomoc w załatwianiu spraw urzędowych;
- 6) pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w tym:
  - terminarz wizyt,
  - zakup leków,
  - pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia;
- 7) niezbędna opieka;
- 8) terapia ruchowa, w tym zajęcia sportowe, turystyka i rekreacja;
- 9) inne formy postępowania przygotowujące do uczestnictwa w WTZ lub podjęcia zatrudnienia.

Należy podkreślić, że uczestnicy Ośrodka – skierowani na pobyt dzienny muszą mieć zapewniony ciepły posiłek w ramach treningu kulinarnego. Usługi Ośrodka są świadczone w formie zajęć zespołowych lub indywidualnie.

Poniższe tabele przedstawiają liczbę kadry zatrudnionej w Ośrodku Wsparcia w Ciechanowie w latach 2012-2015 oraz wykształcenie kadry według stanu na 31.12.2015 r.

Tabela nr 72. Liczba kadry zatrudnionej w Ośrodku Wsparcia w Ciechanowie w latach 2012-2015:

	2012	2013	2014	2015
Liczba kadry ogółem, w tym:	8	9	8	8
Liczba pracowników socjalnych	0	0	0	0
Liczba opiekunów/ terapeutów	4	5	4	4
Liczba pracowników administracyjnych	1	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Wsparcia w Ciechanowie.

Tabela nr 73. Wykształcenie kadry zatrudnionej w Ośrodku Wsparcia według stanu na 31.12.2015 r.:

Wykształcenie	Liczba osób
Wyższe magisterskie	6
Wyższe licencjackie	0
Średnie	1
Zasadnicze zawodowe	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Wsparcia w Ciechanowie.

Należy wskazać, iż liczba kadry Ośrodka Wsparcia w latach 2012-2015 zmniejszyła się z 9 osób do 8. Wśród osób pracujących dominują pracownicy z wyższym wykształceniem – spośród 8 pracowników aż 6 z nich posiada wykształcenie magisterskie.

PROBLEMY SPOŁECZNE W OBSZARZE BEZROBOCIA I UBÓSTWA.

Bezrobocie to zjawisko społeczne polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów. Przez pojęcie bezrobotnego można rozumieć osobę niezatrudnioną, nieprowadzącą działalności gospodarczej i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia. Często następstwem długotrwałego bezrobocia jest ubóstwo. Bezrobocie jako powód przyznania pomocy pieniężnej dla rodzin przez ośrodki pomocy społecznej na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015 znalazło się na drugim miejscu. Liczba rodzin była zmienna od 4.592 rodzin w 2012 r. do 5.271 rodzin w 2013 r. Należy podkreślić, że pod względem liczby osób objętych pomocą z powodu bezrobocia od 2013 r. było na pierwszym miejscu i wynosiło 4.592 osoby w 2012 r., a od 2013 r. miało tendencję spadkową z 5.271 osób do 4.796 osób w 2015 r.

Odnosząc się do problemu bezrobocia w powiecie ciechanowskim na przestrzeni ostatnich lat analizie poddane zostały dane dotyczące osób w wieku produkcyjnym, bezrobotnych, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ciechanowie.

Celem nadrzędnym działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie jest promocja zatrudnienia, rozwój zasobów ludzkich oraz niwelowanie problemów społecznych powiatu ciechanowskiego, będących nie tylko skutkiem bezrobocia, ale też często stanowiących źródło tego zjawiska.

Poniżej znajduje się tabela obrazująca stopę bezrobocia w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.

Tabela nr 74. Stopa bezrobocia w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

Lata	Procent stopy bezrobocia		
	Powiat	Województwo	Polska
2012	17,3	10,7	13,4
2013	17,4	11,1	13,4
2014	16,0	9,8	11,5
2015	15,3	8,4	9,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

Należy zaznaczyć, iż stopa bezrobocia w latach 2012-2013 miała tendencję wzrostową, po czym w latach 2014-2015 uległa ona zmniejszeniu. Podobna tendencja wystąpiła w województwie mazowieckim, natomiast w kraju stopa bezrobocia pozostała taka sama. W analizowanym okresie utrzymuje się w powiecie ciechanowskim znacznie wyższa stopa bezrobocia niż w kraju oraz w województwie mazowieckim. Cieszy fakt, iż od 2013 r. stopa bezrobocia w powiecie, podobnie jak w województwie i całym kraju spadała z 17,4% do 15,3%.

Tabela nr 75. Liczba bezrobotnych wg płci w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

Lata	Ogółem	Mężczyźni	Udział mężczyzn do ogółu bezrobotnych	Kobiety	Udział kobiet do ogółu bezrobotnych
2012	5.792	3.131	54%	2.661	46%
2013	5.912	3.257	55%	2.655	45%
2014	5.362	2.866	53%	2.496	47%
2015	5.155	2.746	53%	2.409	47%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

Wśród osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Ciechanowie większość stanowią mężczyźni. Natomiast o ile liczba mężczyzn w 2013 r. wzrosła, a następnie spadała, to liczba bezrobotnych kobiet w analizowanym okresie wykazywała tendencję malejącą.

Tabela nr 76. Liczba osób bezrobotnych w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015 z uwzględnieniem miejsca zamieszkania:

	2012	2013	2014	2015
Miasto Ciechanów	2.921	2.993	2.650	2.481
Miasto i Gmina Głinojeck	514	522	500	494
Gmina Ciechanów	372	389	363	362
Gmina Gołymin	267	265	245	255
Gmina Grudusk	254	263	236	223
Gmina Ojrzeń	332	295	272	278
Gmina Opinogóra	400	390	359	351
Gmina Regimin	355	392	351	354
Gmina Sońsk	363	389	377	354
Inne – osoby bezdomne, bez adresu	14	14	9	3
Ogółem:	5.792	5.912	5.362	5.155

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

Z powyższych danych wynika, iż najwięcej bezrobotnych mieszka na terenie gminy miejskiej Ciechanów. Dodatkowo w większości gmin liczba osób bezrobotnych na przestrzeni lat 2012-2015 uległa zmniejszeniu.

Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące liczby bezrobotnych mieszkańców powiatu ciechanowskiego w wybranych grupach wiekowych oraz według posiadanego wykształcenia w latach 2012-2015.

Tabela nr 77. Liczba bezrobotnych w powiecie ciechanowskim w/g wieku w latach 2012-2015:

Wiek	2012		2013		2014		2015	
	Ogółem:	W tym kobiety:	Ogółem:	W tym kobiety:	Ogółem:	W tym kobiety:	Ogółem:	W tym kobiety:
18-24	1.064	528	1.022	489	892	452	770	391
25-34	1.595	661	1.578	644	1.421	720	1.392	729
35-44	1.082	459	1.149	469	1.012	505	1.029	512
45-54	1.201	518	1.246	533	1.088	521	1.008	463
55-59	664	249	701	277	685	286	665	287
60 i więcej	186	Brak danych	216	Brak danych	264	12	291	27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

Z przedstawionych danych wynika, iż najliczniejszą grupą wiekową bezrobotnych są osoby w wieku od 25 do 34 lat. Liczba tych osób w latach 2012-2015 zmniejszała się, z 1.595 osób w 2012 r. do 1.392 osób w 2015 r. Drugą grupą to osoby w wieku 45-54, która po wzroście w 2013 r. także zmniejszała się z 1.246 w 2013 r. do 1.008 w 2015 r.

Tabela nr 78. Liczba bezrobotnych w powiecie ciechanowskim według posiadanego wykształcenia w latach 2011-2014:

Lata	Ogółem	Wyższe	Policealne i średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i poniżej
2012	5.792	583	1.069	605	1.866	1.669

2013	5.912	567	1.171	616	1.867	1.691
2014	5.362	573	1.022	582	1.704	1.481
2015	5.155	550	959	573	1.598	1.475

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie

Natomiast uwzględniając wykształcenie najczęściej bezrobotnych posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe, ich udział w 2015 r. wynosił 31,0% oraz gimnazjalne, podstawowe lub nie posiada w ogóle wykształcenia – 28,6% oraz policealne i średnie zawodowe – 18,6%. Najmniej wśród bezrobotnych było osób z wykształceniem wyższym – 10,7%. Z analizy tych danych wynika, że osoby z wykształceniem wyższym mają większe możliwości znalezienia zatrudnienia niż osoby z wykształceniem zawodowym i niższym.

Tabela nr 79. Wybrane kategorie bezrobotnych w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

Wybrane kategorie bezrobotnych	2012		2013		2014		2015	
	Ogółem:	W tym kobiety:	Ogółem:	W tym kobiety:	Ogółem:	W tym kobiety:	Ogółem:	W tym kobiety:
Zamieszkali na wsi	2.676	1.225	2.721	1.203	2.531	1.157	2.507	1.170
Długotrwale bezrobotni	3.102	1.515	3.226	1.521	3.086	1.486	2.998	1.472
Bez kwalifikacji zawodowych	1.929	858	1.840	847	1.954	916	1.932	916
Do 25 roku życia	1.064	528	1.022	489	892	452	770	391
Powyżej 45 roku życia	2.051	1.013	2.163	1.053	2.037	819	1.964	777
Samotnie wychowujący dzieci	388	305	486	385	428	340	Brak danych*	Brak danych*
Niepełnosprawni	194	92	195	99	205	95	197	93
Z prawem do zasiłku	800	324	721	294	664	294	581	270

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie. *powyższa kategoria osób nie jest monitorowana, ponieważ została usunięta z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, iż obecnie najczęściej jest osób długotrwale bezrobotnych, tzn. takich, które pozostają bez zatrudnienia przez okres co najmniej 12 miesięcy i stanowili oni aż 58,2% ogółu bezrobotnych w 2015 r. do 53,6%. Istotną część bezrobotnych stanowią osoby zamieszkałe na wsi – ta kategoria w latach 2012-2013 wzrosła, a następnie spadała z liczby 2.721 w 2013 r. do 2.507 w 2015 r. Ich udział wzrósł z 46,0% w 2013 r. do 48,6% w 2015. Liczną grupę stanowiły także osoby powyżej 45 r. ż., których udział wzrósł z 35,4% w 2012 r. do 38,1% w 2015 r. Poniższa tabela ukazuje liczbę bezrobotnych, według stażu pracy w latach 2012-2015:

Tabela nr 80. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie ciechanowskim według stażu pracy w latach 2012-2015:

Lata	Ogółem	w tym ze stażem pracy w latach:						
		do 1 roku	1-5	5-10	10-20	20-30	30 i więcej	bez stażu
2012r.	5.792	806	1.472	846	985	641	183	859
2013r.	5.912	833	1.399	944	949	669	220	898
2014r.	5.362	777	1.300	828	879	611	181	786
2015r.	5.155	813	1.273	831	838	539	164	697

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

Należy wskazać, iż największą liczbę bezrobotnych w okresie 2012-2015 stanowią osoby posiadające staż pracy 1-5 oraz 10-20 i 5-10, a także osoby bez stażu pracy.

Można spekulować, iż duży odsetek osób rejestrujących się w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ciechanowie ma na celu skorzystanie z uprawnień jakie przysługują osobom bezrobotnym, tj. ubezpieczenie zdrowotne, nie licząc zaś na aktywizację zawodową i pomoc w znalezieniu zatrudnienia.

Tabela nr 81. Liczba osób bezrobotnych zaktywizowanych przez PUP w Ciechanowie w latach 2012-2015:

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Staż	369	537	449	382
Szkolenia / kursy	182	352	311	200
Dotacje	163	169	243	187
Doposażenia / wyposażenia stanowisk pracy	115	129	80	91
Prace interwencyjne	145	162	169	265
Roboty publiczne	180	216	223	290
Prace społecznie użyteczne	50	49	48	79
Stworzenie własnej działalności gospodarczej =dotacja	163	193	243	187
Ogółem:	1.367	1.807	1.766	1.681

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

Z zestawienia powyższych danych wynika, iż w analizowanym okresie najwięcej osób udało się objąć aktywnymi formami wsparcia w 2013 r. W tym właśnie roku najwięcej osób skorzystało z możliwości odbycia stażu, udziału w szkoleniach i kursach oraz doposażenia i wyposażenia stanowisk pracy. W latach 2014-2015 zwiększono natomiast środki na prace interwencyjne, roboty publiczne oraz uruchomienie własnej działalności gospodarczej.

Proponowane rozwiązania problemów społecznych, w oparciu o działalność Urzędu Pracy w Ciechanowie, to m.in. działania w ramach promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy:

- 1) udzielanie wsparcia osobom bezrobotnym i poszukującym pracy poprzez zastosowanie usług i instrumentów rynku pracy, takich jak: poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, szkolenia stażem, prace interwencyjne i roboty publiczne, prace społeczno-użyteczne oraz dotacje na uruchomienie własnej działalności gospodarczej;
- 2) wspieranie pracodawców w procesie tworzenia nowych miejsc pracy poprzez udzielanie środków na doposażenie i wyposażenie stanowisk pracy;
- 3) współpraca z partnerami rynku pracy w zakresie aktywizacji społeczno-zatrudnieniowej osób bezrobotnych, podnoszenie kwalifikacji osób pracujących i przeciwdziałanie dyskryminacji na rynku pracy.

Dokładnie problem bezrobocia oraz metody jego rozwiązań na terenie powiatu ciechanowskiego zostanie omówiony i uwzględniony w Programie promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy, będącym częścią Strategii, a opracowywanym przez Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie.

UBÓSTWO

Ubóstwo to brak dostatecznych środków materialnych do życia, to bieda i niedostatek. Jest to również stan warunków bytowych, który uniemożliwia lub w istotnym stopniu ogranicza realizację podstawowych funkcji życiowych. W latach 2012-2015 ubóstwo było główną przyczyną przyznania pomocy pieniężnej dla rodzin przez ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu ciechanowskiego. Liczba tych rodzin zwiększyła się z 1.588 w 2012 r. do 1.627 w 2014 r., a następnie minimalnie spadła do 1.610 rodzin w 2015 r.

Przyczynami ubóstwa są m.in.: bezrobocie – omówione powyżej, bezdomność, uzależnienia i wynikająca z nich przestępczość, ale także brak wykształcenia, brak właściwych wzorców, nadmierne zadłużenie rodzin, nieodpowiednie i niewystarczające środki przeznaczone dla ludzi starych i chorych.

Dotyka ono więc przede wszystkim rodziny wielodzietne, gospodarstwa domowe osób o niskim poziomie wykształcenia i zagrożone bezrobociem. Może ono prowadzić do dziedziczenia złego statusu życiowego, marginalizacji społecznej, a w skrajnych przypadkach wręcz do degradacji biologicznej.

BEZDOMNOŚĆ.

Problem bezdomności na terenie powiatu ciechanowskiego występuje w minimalnym stopniu i dotyczą niektórych gmin. Poniższa tabela przedstawia liczbę osób bezdomnych przebywających na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015:

Tabela nr 82. Liczba osób bezdomnych przebywających na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015 – dane zbiorcze:

	2012	2013	2014	2015
Liczba osób bezdomnych	174	168	157	176
Liczba świadczeń pieniężnych udzielonych osobom bezdomnym	369	375	489	470
Liczba świadczeń niepieniężnych udzielonych osobom bezdomnym	97	103	164	473
Liczba świadczeń ogółem:	466	478	653	943

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

Największa liczba osób bezdomnych przebywających na terenie powiatu ciechanowskiego była w 2012 r. i 2015 r., i w tym ostatnim roku ops przyznały największą liczbę świadczeń - 943, w tym 470 pieniężnych i aż 473 niepieniężnych. W latach 2013-2014 liczba osób bezdomnych była mniejsza, ale świadczeń z roku na rok wypłacano więcej, z 466 osób w 2012 r. do 943 w 2015 r.

PROBLEMY ZWIĄZANE Z PRZESTĘPCZOŚCIĄ, UZALEŻNIENIAMI I PRZEMOCĄ W RODZINIE.

Przemoc w rodzinie, przestępczość oraz uzależnienia są zjawiskiem powszechnym społecznie i wiążą się najczęściej z bezrobociem, ubóstwem, ale także wzorcami wyniesionymi z domu.

We wszystkich gminach powiatu ciechanowskiego działają zespoły interdyscyplinarne, które mają na celu przeciwdziałanie tym zjawiskom na terenie gminy.

Tabela nr 83. Zespoły interdyscyplinarne (ZI) funkcjonujące na terenie powiatu ciechanowskiego – dane zbiorcze:

	2012	2013	2014	2015
Liczba spotkań ZI	58	65	96	63
Liczba spraw prowadzonych przez ZI	169	233	262	222

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

Z analizy powyższych danych wynika, iż w latach 2012-2015 zarówno ilość spotkań Zespołu jak i ilość prowadzonych przez niego spraw wykazywała tendencję rosnącą, poza 2015 r. kiedy w porównaniu do 2014 r. nastąpił spadek.

Tabela nr 84. Rodzaje problemów rozwiązywanych przez zespoły interdyscyplinarne w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015 – dane zbiorcze:

Rodzaj problemu:	2012	2013	2014	2015
Przemoc w rodzinie	94	156	166	133
Alkoholizm	111	134	178	128
Inne	8	7	11	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

Największa ilość problemów rozwiązywanych przez zespoły interdyscyplinarne w latach 2012-2015 związana była z alkoholizmem. Liczba wniosków składanych do zespołów interdyscyplinarnych w związku z wyżej wymienionym problemem wykazywała w latach 2012-2014 tendencję rosnącą, a w 2015 r. zmalała. Z problemem alkoholizmu wiąże się przemoc w rodzinie. Sprawcami przemocy są najczęściej osoby nadużywające alkoholu.

W związku z tym w każdej gminie powołany jest zespół interdyscyplinarny, w którego skład wchodzi przedstawiciele ops, GKRPA, oświaty, ochrony zdrowia, policji, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej oraz organizacji pozarządowych.

Tabela nr 85. Przemoc w rodzinie na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015 – dane zbiorcze:

	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin, w których interweniowali pracownicy ops	123	159	123	158
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie	207	276	272	239
Liczba rodzin objętych długotrwałą opieką z powodu przemocy w rodzinie	148	175	193	171
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy w trybie art. 12a	1	1	5	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

Na podstawie powyższych danych stwierdza się, iż na przestrzeni lat 2012-2015 interwencja pracowników ops w rodzinach dotkniętych przemocą domową była zmienna. Najwięcej było ich w 2013 r. i 2015 r. Natomiast największa liczba osób dotkniętych przemocą wystąpiła w latach 2013-2014 – ponad 270, a następnie spadła do 239.

Należy podkreślić, że wzrosła liczba rodzin objętych długotrwałą opieką w związku ze zjawiskiem przemocy w rodzinie, z 148 w 2012 r. do 193 w 2014 r.

W związku ze zjawiskiem przemocy wystąpiło także zjawisko umieszczania dzieci w pieczy zastępczej w trybie art. 12a. O ile w latach 2012-2013 było tylko 1 dziecko, to w 2014 r. – 5, a w 2015 r. – już 9 (dotyczyło to licznego rodzeństwa).

Poniższe dane przedstawiają ilość wszczętych przez ops i policję procedur Niebieskiej Karty w latach 2012-2015.

Tabela nr 86. Ilość wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” przez Policję na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015:

	2012	2013	2014	2015
Ops z terenu powiatu				
Ilość prowadzonych Niebieskich Kart	175	328	332	311
Ilość zainicjowanych procedur NK	136	151	174	135
Ilość zakończonych NK	81	166	160	200
Policja				
Ilość prowadzonych Niebieskich Kart	177	155	187	176
Ilość zainicjowanych procedur NK	140	145	165	159
Ilość zakończonych NK	Brak danych			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops i Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie.

Największa liczba NK została zainicjowana przez ops w 2014 roku – wynosiła 332 wniosków. Natomiast ilość zakończonych NK przez ops wynosiła blisko ½ w porównaniu do liczby prowadzonych procedur NK. Liczba NK zainicjowana przez Policję poza 2013 r. utrzymywała się na podobnym poziomie, ale także największa była w 2014 r.

Tabela nr 87. Liczba rodzin w gminach powiatu ciechanowskiego objętych procedurą NK prowadzonych przez ops latach 2012-2015 – dane zbiorcze:

	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin dotkniętych przemocą, w tym:	165	206	221	172
Liczba rodzin, w których występuje problem alkoholowy	129	151	155	125

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

Z powyższych danych wynika, iż w latach 2012-2015 nastąpił wzrost liczby rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty, a następnie w 2015 r. spadek o 49 rodziny w porównaniu do 2014 r. Wśród ww. rodzin dominują rodziny z problemem alkoholowym, których udział wynosił od 70,1% w 2012 r. do 78,2% w 2012 r.

Tabela nr 88. Liczba rodzin w powiecie ciechanowskim objętych procedurą NK prowadzonych przez policję w latach 2012-2015:

	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin dotkniętych przemocą, w tym:	Brak danych			
<i>liczba osób w rodzinie</i>	212	182	278	198

<i>liczba kobiet</i>	179	142	184	156
<i>liczba mężczyzn</i>	15	26	27	19
<i>liczba dzieci</i>	18	14	67	23
Liczba rodzin, w których występuje problem alkoholowy	75	104	115	130

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie.

Najwięcej osób dotkniętych przemocą zarejestrowano w 2014 r. Dominującą przyczyną występowania zjawiska przemocy domowej jest występowanie problemu alkoholowego – w latach 2012-2015 problem ten miał tendencję wzrostową.

Tabela nr 89. Liczba przeprowadzonych przez Policję interwencji domowych powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

	2012	2013	2014	2015
Ilość przeprowadzonych interwencji domowych, w tym:	1.447	963	1.489	1.824
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej, w tym:	212	182	278	198
<i>kobiet</i>	179	142	184	156
<i>mężczyzn</i>	15	26	27	19
<i>nieletnich</i>	18	14	67	23
Liczba sprawców przemocy domowej, w tym:	178	155	187	176
<i>kobiet</i>	8	16	7	9
<i>mężczyzn</i>	170	137	180	165
<i>nieletnich</i>	0	2	0	2
Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu, w tym:	75	104	115	130
<i>kobiet</i>	2	3	1	5
<i>mężczyzn</i>	73	101	114	125
<i>nieletnich</i>	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie.

Analizując powyższe dane stwierdza się, iż w roku 2015 Komenda Powiatowa Policji w Ciechanowie dokonała najwięcej interwencji domowych, ale największa liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy w domowej wystąpiła w 2014 r. Ofiarami przemocy domowej są najczęściej kobiety – ich udział wynosił od 66,2% w 2014 r. do 84,4% w 2012 r. Niepokoi wzrastająca liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej dzieci z 14 w 2013 r. do 67 w 2014 r. Wśród liczby sprawców przemocy domowej dominują mężczyźni, których udział wynosił od 61,5% w 2014 r. do 95,5% w 2012 r. Jeszcze większy ich udział jest w przypadku sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu i wynosił od 96,2% w 2015 r. do 99,1 % w 2014 r.

Tabela nr 90. Liczba postępowań karnych oraz orzeczonych wyroków w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015:

	2012	2013	2014	2015
Liczba postępowań karnych w sprawach dotyczących przemocy domowej - Policja	79	88	85	100
Liczba postępowań	50	40	49	54

karnych w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie – Sąd				
Liczba orzeczonych wyroków	43	34	42	46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie oraz Sąd Rejonowy w Ciechanowie.

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, iż najczęściej postępowań karnych w sprawach dotyczących przemocy domowej zarówno wszczęto jak i zakończono wyrokiem skazującym w roku 2015.

Poniższa tabela obrazuje liczbę osób skazanych na karę pozbawienia wolności w zawieszeniu i warunkowo zwolnionych z zakładu karnego (w tym oddanych pod dozór kuratora):

Tabela nr 91. Liczba osób skazanych na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonywania kary w tym oddanych pod dozór kuratora sądowego w latach 2012-2015:

LATA	2012	2013	2014	2015
Liczba osób skazanych na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonywania kary, w tym:	730	902	860	813
<i>oddanych pod dozór kuratora sądowego</i>	256	365	264	192

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Ciechanowie.

Na podstawie powyższych danych należy stwierdzić, że najczęściej osób skazanych na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonywania kary było w 2014 r. – 902, a następnie nastąpił spadek do 813 w 2015 r.

Tabela nr 92. Liczba osób skazanych na karę ograniczenia wolności w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

LATA	2012	2013	2014	2015
LICZBA OSÓB	97	104	72	144

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej i Sądu Rejonowego w Ciechanowie.

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, iż największa liczba osób skazanych była w 2015 r. - 144 osoby. Natomiast w latach poprzednich ta liczba była zmienna – najniższa w 2014 r.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie w latach 2013-2015 realizowało program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Poniższa tabela obrazuje liczbę osób, które zostały objęte ww. programem:

Tabela nr 93. Liczba osób objętych wsparciem w ramach programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie w powiecie ciechanowskim w latach 2013-2015:

Liczba osób, które:	2012	2013	2014	2015
zgłosiły się do uczestnictwa w programie	0	15	15	16
zakwalifikowały się do uczestnictwa w programie	0	13	13	14
ukończyły program	0	10	7	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Ciechanowie.

Na podstawie powyższych danych należy stwierdzić, iż w 2015 r. najliczniej zgłosiły się osoby do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym i się zakwalifikowały, tj. 14 osób. Natomiast to w 2013 r., tj. w I edycji Programu, aż 10 osób go ukończyło otrzymując stosowne zaświadczenia. Podczas trwania programu uczestnicy mieli możliwość skorzystania ze spotkań grupowych i indywidualnych z psychologami, rozmowy na temat swojego postępowania i analizy swojego zachowania wobec członków rodzin.

Z prowadzonego przez ops i służbę kuratorską monitoringu wynika, iż ok. wśród 60-70% jego uczestników jest poprawa i nie dochodzi do stosowania przemocy. Należy podkreślić, że wśród osób stosujących przemoc w rodzinie większość stanowią osoby uzależnione od alkoholu i jest to olbrzymi problem społeczny.

Poniższa tabela przedstawia Alkoholizm i inne uzależnienia występujących na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015.

Tabela nr 94. Alkoholizm i uzależnienia na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015: – dane zbiorcze:

	2012	2013	2014	2015
Liczba osób objętych wsparciem GKRPA	314	325	318	287
Liczba wniosków dot. skierowania na leczenie odwykowe	161	150	150	134
Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe	126	127	105	99
Liczba rodzin, u których występuje problem alkoholowy	293	298	331	411
Liczba rodzin, u których występuje problem narkomanii	1	6	6	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

Powyższa tabela przedstawia dane dotyczące m.in. osób objętych wsparciem gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych jak też osób skierowanych na leczenie odwykowe. Wśród posiadanych danych należy zaznaczyć, iż w 2013 r. aż 325 osób zostało objętych wsparciem GKRPA. Również w 2014 r. najwięcej wniosków (aż 127) wydano w związku ze skierowaniem na leczenie odwykowe i to właśnie w tym roku najwięcej osób skierowano na leczenie odwykowe. Należy nadmienić, iż na terenie powiatu ciechanowskiego zjawisko narkomanii występuje marginalnie – ops odnotowały w 2012 r. tylko 12 rodzinę, natomiast w następnych latach 6.

Tabela nr 95. Stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn, wobec których złożono wnioski do GKRPA w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

Liczba wniosków złożonych wobec:	2012	2013	2014	2015
Mężczyzn	171	177	172	133
Kobiet	28	15	20	24
Ogółem:	199	192	192	157

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, iż wnioski adresowane do gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych składane są przede wszystkim wobec mężczyzn. Liczba tych wniosków w latach 2012-2013 wzrastała, natomiast od 2014 r. spadła i w 2015 była najniższa – 133. Wnioski złożone wobec kobiet stanowiły od 7,8% w 2013 r. do 18,0% w 2015 r. wszystkich wniosków.

Tabela nr 96. Liczba osób zobowiązanych przez Sąd do podjęcia leczenia odwykowego, oddanych pod nadzór kuratora sądowego w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

LATA	2012	2013	2014	2015
Liczba osób	81	45	78	54

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Ciechanowie.

Wśród osób zobowiązanych przez Sąd do podjęcia leczenia odwykowego największa liczba zobowiązań została nałożona w 2012 r. – 81. W następnych latach była ona zmienna, a najniższa w 2013 r. – 45.

Z problemem alkoholizmu wiąże się także m.in. przestępczość. W związku z tym poniższa tabela przedstawia wykrywalność przestępczości w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.

Tabela nr 97. Wykrywalność przestępstw w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015:

		2012	2013	2014	2015
Liczba wykrytych przestępstw	stwierdzone	2.573	2.531	2.692	1.774
	wykryte	1.850	1.844	1.973	1.161

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie.

Należy stwierdzić, iż na przestrzeni lat 2012-2015 liczba zarówno stwierdzonych jak i wykrytych przestępstw była zmienna. Największa w 2014 r. – 2.692 stwierdzonych, 1.973 wykrytych, a najniższa w 2015 r. – 1.774 stwierdzonych i 1.161 wykrytych.

Spośród rodzajów wykrywanych przestępstw można wyróżnić (od najczęściej wykrywanego do najmniej wykrywanego - dane z 31.12.2015 r.):

- 1) uszczerbek na zdrowiu – 85,0 % wykrycia
- 2) bójka, pobicie – 76,2% wykrycia,,
- 3) rozbój – 57,1 % wykrycia,
- 4) kradzież z włamaniem – 40,6 % wykrycia
- 5) kradzież cudzej rzeczy – 37,7 % wykrycia,
- 6) kradzież pojazdu – 33,3 % wykrycia.
- 7) uszkodzenie rzeczy – 26,1 % wykrycia,

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie.

REALIZACJA PROJEKTÓW WSPÓLFINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW UE PRZEZ JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W POWIECIE CIECHANOWSKIM

PROJEKTY REALIZOWANE PRZEZ POWIAT CIECHANOWSKI W LATACH 2012-2015

Tabela nr 98. Projekty realizowane przez Powiat Ciechanowski w latach 2012-2015:

Lp.	Nazwa projektu	Jednostka Realizująca projekt	Wartość projektu
1.	„Poprawa spójności komunikacyjnej i przestrzennej obszaru północnego Mazowsza poprzez przebudowę drogi powiatowej Ościsłowo – Sulerzyż - Chotum	Powiatowy Zarząd Dróg w Ciechanowie	5.527.293,42 zł
2.	Poprawa spójności komunikacyjnej i przestrzennej obszaru północnego Mazowsza poprzez przebudowę drogi powiatowej Grzybowo – Regimin – Szulmierz na odcinku Karniewo – Szulmierz”	Powiatowy Zarząd Dróg w Ciechanowie	3.522.502,56 zł
3.	Poprawa spójności komunikacyjnej i przestrzennej obszaru północnego Mazowsza poprzez przebudowę drogi powiatowej Ościsłowo – Ojrzeń”	Powiatowy Zarząd Dróg w Ciechanowie	8.937.938,30 zł
4.	„Poprawa stanu i wyposażenia infrastruktury edukacyjnej i socjalno-bytowej Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Ciechanowie”	Specjalny-Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Ciechanowie	9.036.417,84 zł
5.	Modernizacja krytej pływalni typu rehabilitacyjnego w Domu Pomocy Społecznej „Kombatant” w Ciechanowie	Dom Pomocy Społecznej „Kombatant” w Ciechanowie	953.688,60 zł
6.	„eIntegracja – przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w powiecie ciechanowskim”	Starostwo Powiatowe w Ciechanowie	19.992.281,10 zł
7.	„Doskonalenie szansą na rozwój”	Starostwo Powiatowe w Ciechanowie	1.177.922,86 zł
8.	„Baza wiedzy o Mazowszu”	Starostwo Powiatowe w Ciechanowie	3.742.000,00
9.	„Rozwój elektronicznej administracji w samorządach województwa mazowieckiego wspomagającej niwelowanie dwudzielności potencjału województwa”	Starostwo Powiatowe w Ciechanowie jako partner	60.000.000,00 zł
10.	„ W Twoich rękach przyszłość”	Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie	2.340.314,37 zł

11.	„Profesjonalny urzędnik II	Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie	2.340.314,37 zł
12.	„W Twoich rękach przyszłość”	Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie	3.972.479,65 zł
13.	„Aktywni na lokalnym rynku pracy powiatu ciechanowskiego”	Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie	1.998.640,00 zł
14.	„Aktywność szansą na zatrudnienie i usamodzielnienie”	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie	2.199.300,00 zł
15.	„Droga do sukcesu”	Zespół Szkół Technicznych w Ciechanowie	374.614,40 zł
16.	„Wiedza najlepsza inwestycja”	Zespół Szkół Nr 1 w Ciechanowie	573.455,00 zł
17.	„Poradnia równych szans”	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ciechanowie	213.708,39 zł
18.	„Nowa wiedza – nowe szanse”	Zespół Szkół Nr 3 w Ciechanowie	457.920,00 zł
19.	„Mój zawód – moja przyszłość”	Zespół Szkół Technicznych w Ciechanowie	556.618,46 zł
20.	„Szansa dla niepełnosprawnych”	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Ciechanowie”	1.617.418,80 zł
21.	„Wiedza i praktyka kluczem do sukcesu na rynku pracy”	Zespół Szkół Nr 1 w Ciechanowie	1.003.951,16 zł
22.	”Poznaję odkrywam, tworzę”	I Liceum Ogólnokształcące w Ciechanowie	392.051,00 zł
23.	”W Twoich rękach przyszłość”	Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie	6.509.000,00 zł
24.	”Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie ciechanowskim”	Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie	1.815.500,00 zł
25.	„Aktywizacja osób w wieku 30 lat i powyżej pozostających bez pracy w powiecie ciechanowskim”	Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie	2.239.623,14 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Rozwoju i Promocji Starostwa Powiatowego w Ciechanowie

Tabela nr 99. PROJEKTY REALIZOWANE PRZEZ OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ FUNKCJONUJĄCE NA TERENIE POWIATU CIECHANOWSKIEGO W LATACH 2012 – 2015:

Lp.	Gmina	Nazwa projektu / czas realizacji	Grupa docelowa / cel główny	Formy wsparcia
1.	Miejska Ciechanów	„Szansa na lepsze jutro” 2012-2015	Osoby niepracujące , zagrożone wykluczeniem . Aktywacja społeczna i ułatwienie powrotu na rynek pracy osobom bezrobotnym lub nieaktywnym, zawodowo, zagrożonym wykluczeniem społecznym korzystającym ze świadczeń pomocy społecznej.	Organizacja warsztatów aktywizujących, szkoleń zawodowych, pomocy asystenta, pedagoga w zakresie lepszego funkcjonowania w roli rodzica
2.	Miejsko-Gminna Gliniojeck	„Spróbuj zmienić swoje życie” 2012-2013	Osoby: długotrwale bezrobotne, nieaktywne zawodowo, zagrożone wykluczeniem. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców poprzez uczestnictwo w kursach zawodowych.	Doradztwo zawodowe, konsultacje psychologiczne, trening umiejętności życiowych, badania lekarskie.
3.	Wiejska Ciechanów	„Aktywizacja społeczna i zawodowa w Gminie Ciechanów 2013-2014	Aktywność na rynku pracy. Osoby: długotrwale bezrobotne, nieaktywne zawodowo, zagrożone wykluczeniem.	Doradztwo zawodowe, kursy zawodowe, pomoc finansowa, poradnictwo prawne i psychologiczne.
4.	Gołymin-Ośrodek	Integracja społeczna i zawodowa w Gminie Gołymin-Ośrodek 2013-2014	Osoby: długotrwale bezrobotne, nieaktywne zawodowo, – podopieczni GOPS. Zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo oraz zatrudnionych klientów pomocy społecznej	Szkolenia zawodowe, doradztwo zawodowe , pomoc psychologiczna, socjalna, spotkania integracyjne
5.	Grudusk	„Rozwój Aktywnej Integracji w Gminie Grudusk” 2012-2104	Osoby: długotrwale bezrobotne, nieaktywne zawodowo, zagrożone wykluczeniem społecznym – podopieczni GOPS. Podniesienie umiejętności i kwalifikacji zawodowych	Udział w kursach, szkoleniach, doradztwie oraz praca socjalna.
6.	Ojrzeń	„Nowy zawód – nowa przyszłość” 2012-2014	Osoby: długotrwale bezrobotne, nieaktywne zawodowo, zagrożone wykluczeniem społecznym – podopieczni GOPS. Umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych; zwiększenie szans usamodzielnienia; wzmocnienie własnej wartości, podniesienie samooceny; motywacja do zmiany postaw życiowych	Udział w kursach, szkoleniach, doradztwie zawodowym oraz praca socjalna, pomoc psychologiczna i prawna
7.	Opinogóra	„Program aktywnej integracji w Gminie Opinogóra Górna” 2012-2014 Klub Integracji Społecznej	Osoby: długotrwale bezrobotne, nieaktywne zawodowo, zagrożone wykluczeniem społecznym – podopieczni GOPS Grupy docelowe zgodnie z ustawą o pomocy społecznej	Praca socjalna, udział w kursach, szkoleniach, doradztwie, zajęciach edukacyjnych oraz praca socjalna. Staże, doradztwo, warsztaty
8.	Regimin	„Postaw na swoją przyszłość” 2012-2014	Osoby: długotrwale bezrobotne, nieaktywne zawodowo, zagrożone wykluczeniem społecznym – podopieczni GOPS	Udział w kursach, szkoleniach, doradztwie zawodowym oraz praca socjalna i pomoc psychologiczna

9.	Sońsk	„Aktywizacja społeczna i zawodowa w Gminie Sońsk” 2012-2014	Osoby: długotrwale bezrobotne, nieaktywne zawodowo, zagrożone wykluczeniem społecznym – podopieczni GOPS; Integracja społeczna i zawodowa uczestników Projektu.	Udział w kursach, szkoleniach, doradztwie zawodowym oraz praca socjalna i pomoc psychologiczna
----	-------	---	---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ops funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego.

Należy podkreślić, że jak wynika z powyższego zestawienia wszystkie ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu ciechanowskiego realizowały projekty unijne mające na celu podniesienie kwalifikacji i umiejętności podopiecznych pomocy społecznej i przeciwdziałaniu ich wykluczeniu zawodowemu i społecznemu.

ANALIZA DANYCH ZAWARTYCH W ANKIECIE DOTYCZĄCEJ DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE CIECHANOWSKIM PRZEPROWADZONEJ W ZWIĄZKU Z PRACAMI NAD PROJEKTEM STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2017 – 2026

Dane z metryczki:

- badanie zostało przeprowadzone w miesiącach czerwiec - lipiec - 2016 r.;
- w badaniu wzięło udział 43 gminnych oraz powiatowym jednostek organizacyjnych, placówki oświatowe oraz sąd i organizacje pozarządowe.

Dane z ankiet:

Problemy społeczne, jakie ankietowani uznali za najważniejsze wśród występujących na terenie powiatu ciechanowskiego (w kolejności od najistotniejszego):

- 1) niewystarczający dostęp do usług medycznych;
- 2) bezrobocie;
- 3) starzenie się mieszkańców powiatu;
- 4) alkoholizm;
- 5) niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla osób starszych;
- 6) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- 7) ubóstwo;
- 8) niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży;
- 9) coraz większa liczba osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 10) niewystarczająca skala pomocy społecznej;
- 11) przemoc w rodzinie;
- 12) przestępczość i zapewnienie bezpieczeństwa publicznego;
- 13) mały dostęp do kultury;
- 14) duża liczba osób niepełnosprawnych;
- 15) słaby poziom szkolnictwa;
- 16) narkomania;
- 17) innych problemów społecznych ankietowani nie zgłaszali.

Za najbardziej negatywne zjawisko ankietowani uznali;

- niewystarczający dostęp do usług medycznych – aż 76% wskazało je za bardzo duży lub duży;
- bezrobocie - 65% badanych wskazało je jako zjawisko o istotnym nasileniu;
- starzenie się mieszkańców powiatu - 58% wskazało je jako duży problem;
- alkoholizm – 47%.

W odniesieniu do istniejącej oferty w rozwiązywaniu problemów społecznych w powiecie badani najgorzej ocenili:

- rozwiązanie problemów ubóstwa (55%);
- bezrobocie (49%);
- dostępność do dps i pomoc dla osób starszych (44% i 46%).

Blisko połowa badanych, bo aż 46% dobrze oceniło dostęp do **oferty kulturalnej** oraz **pomoc dla dzieci pozbawionej opieki rodzicielskiej i zapobieganie przestępczości**.

Funkcjonowanie **placówek służby zdrowia** na terenie powiatu ankietowani ocenili słabo, szczególnie działalność Szpitala oraz gabinetów dentystycznych. Wskazali jednocześnie co poprawiłoby ich działalność na rzecz mieszkańców, przede wszystkim:

- skrócenie czasu oczekiwania na wizyty u lekarzy oraz wykonywanych zabiegów;
- uzupełnienie braków kadrowych, szczególnie specjalistów dla dzieci.

Ocena sytuacji na lokalnym rynku pracy – 56% badanych źle ją ocenia, uznając że jest mało ofert pracy i trudno ją znaleźć.

Działalność **jednostek pomocy społecznej** 43% oceniło dobrze. Badani wskazali, że poprawa skuteczności w udzielaniu pomocy nastąpiłaby poprzez:

- poszerzenie oferty dla ofiar przemocy;
- zwiększenie zasięgu wsparcia i pomocy o środowiska oddalone od siedziby ops;
- poszerzenie katalogu pomocy dla osób starszych;
- pomoc środowiskowa i asysta rodzinna;
- kontrola osób korzystających z pomocy społecznej;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Głównym problemem **ludzi w podeszłym wieku** według ankietowanych są niewystarczające środki finansowe oraz niepełnosprawność i choroby. W dalszej kolejności samotność i brak wsparcia ze strony rodziny. Według ankietowanych najskuteczniejszym sposobem na poprawę sytuacji osób starszych byłaby dostępność usług opiekuńczych – blisko połowa ankietowanych na to wskazała (47%).

Podobnie sytuacja się powtarza w przypadku problemów **ludzi niepełnosprawnych**. W ich przypadku również wskazywano na niewystarczające środki finansowe jako główny problem. Wiąże się to z zbyt małą liczbą miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych – na co wskazali badani. Z danych zawartych w ankietach wynika, że pełniejszy udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym nastąpiłby przez zwiększenie liczby miejsc pracy (30%) oraz zwiększenie pomocy specjalistycznej dla osób niepełnosprawnych (20%).

Analizując wyniki ankiet w obszarze **oświaty ponadgimnazjalnej** należy stwierdzić, że pod względem jakości nauczania, przydatności zdobytej wiedzy (w tym możliwości znalezienia zatrudnienia) oraz pod względem dostępności – została oceniona dobrze i bardzo dobrze. Jednocześnie ankietowani wskazywali kierunki i zawody przydatne z punktu widzenia potrzeb rynku pracy. I są to: kierunki techniczne, takie jak: budownictwo, mechanika, elektryka, rzemiosło – szewc, kucharz, krawiec oraz kierunki przygotowujące do opieki osób starszych i niepełnosprawnych.

Aż 69% ankietowanych oceniło dobrze **bezpieczeństwo na terenie powiatu ciechanowskiego**. Jednocześnie wskazując na obszary ewentualnych zagrożeń bezpieczeństwa, tj. kradzieże, włamania, rozboje, naruszenie przepisów prawa drogowego, wandalizm, zbyt łatwy dostęp do alkoholu i narkotyków. Według 59% badanych zwiększeniu poczucia bezpieczeństwa publicznego sprzyjałaby większa liczba patroli policyjnych.

Odnośnie zjawiska **przemocy w rodzinie** ponad połowa – 57% ankietowanych określiła je jako średniego znaczenia problem. Jako główną przyczynę przemocy w rodzinie wskazali na uzależnienia (29%), a także nieumiejętność radzenia sobie z problemami oraz dziedziczenie wzorca przekazywanego przez pokolenie (17%).

Najistotniejsze problemy w poszczególnych kategoriach społecznych wymieniane najczęściej przez ankietowanych:

Główne problemy społeczne to: starzenie się mieszkańców powiatu, ubóstwo związane z bezrobociem, problemy osób niepełnosprawnych oraz opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi i młodzieżą, a także niewystarczający dostęp do usług medycznych.

W związku z tym wyodrębniono następujące obszary:

- **Problemy społeczne osób starszych:** samotność, niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego, niskie świadczenia.
- **Problemy społeczne w obszarze bezrobocia i ubóstwa:** poprawa funkcjonowania jednostek pomocy społecznej oraz służb zatrudnienia.
- **Problemy społeczne osób niepełnosprawnych:** najczęściej wymieniane problemy to: brak odpowiednich ofert pracy, bezrobocie i kosztowne leczenie.
- **Problemy społeczne dzieci i młodzieży to:** bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, konflikty rodzinne / rozpad rodziny, uzależnienia.
- **Problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej:** długi okres oczekiwania na usługi medyczne, ograniczona liczba lekarzy specjalistów, w tym szczególnie dla dzieci, brak nocnej pomocy dentystycznej

Działania samorządu terytorialnego, jakie zdaniem ankietowanych, mógłby podjąć w celu rozwiązywania problemów społecznych na terenie powiatu ciechanowskiego:

- **W zakresie poprawy warunków życia osób starszych:** zwiększenie pomocy medycznej i pomocy społecznej dla osób starszych, tworzenie aktywnych form spędzania czasu wolnego.
- **W zakresie poprawy warunków życia:** zwiększenie liczby odpowiednich ofert pracy, aktywizacja osób bezrobotnych.
- **W zakresie zwiększenia udziału w życiu społecznym i zawodowym osób niepełnosprawnych:** zwiększona liczba ofert pracy, zwiększony dostęp do rehabilitacji i usług medycznych, wyższe świadczenia pieniężne.
- **W zakresie prawidłowego wychowania dzieci i młodzieży:** rozszerzenie oferty wartościowego spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży, ograniczenie dostępności do używek, działania profilaktyczne uzależnień dla dzieci i młodzieży.
- **W zakresie zmniejszania przestępczości oraz przemocy w rodzinie:** profilaktyka i terapia uzależnień.

W oparciu o dokonaną diagnozę oraz ww. sformułowane zagadnienia została opracowana Strategia rozwiązywania problemów społecznych do 2026 r.

WIZJA I CELE STRATEGICZNE.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych w powiecie ciechanowskim została określona na podstawie analizy sytuacji społecznej w powiecie, wyłonienia obszarów problemowych, a następnie poddania ich weryfikacji przy współpracy partnerów społecznych.

Cele strategii winne być zrealizowane do 2026 roku, a jako główny stawia się problemy: osób starszych, niepełnosprawnych, bezrobotnych, ale także rodzin oraz dzieci i młodzieży.

Wynikiem działań powinno stać się stworzenie zintegrowanego wsparcia dla ww. grup oraz usprawnienie opieki nad nimi w taki sposób, by mogli funkcjonować w swoim środowisku zamieszkania. Ważnym wynikiem prac ma być skuteczna dla nich pomoc oraz przeciwdziałanie ich wykluczeniu zawodowemu i społecznemu.

Jednym z głównych zadań będzie więc podejmowanie takich działań, by pomoc społeczna powiatu ciechanowskiego wraz z pozostałymi służbami, instytucjami i organizacjami stworzyła sprawny i skuteczny system wsparcia dla osób potrzebujących pomocy.

Ważnym elementem jest nie tylko zaspokojenie potrzeb socjalnych mieszkańców powiatu, ale także ich aktywizacja społeczna oraz wypracowywanie wśród nich postawy tolerancji wobec marginalizowanych grup społecznych.

Mając na uwadze stworzenie spójnego, zintegrowanego, skutecznego systemu wsparcia, niezbędne jest podjęcie działań zmierzających do wprowadzenia nowych rozwiązań mających na celu m.in. aktywizacji środowiska lokalnego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie jako jednostka organizacyjna pomocy społecznej swoją pozycję będzie wyznaczać z jednej strony przy realizacji podstawowych zadań ustawowych, z drugiej strony zaś poprzez koordynowanie działań podmiotów współtworzących system społecznego wsparcia, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pozarządowych. Działania te powinny być ukierunkowane na rozwiązywanie najbardziej dotkliwych problemów społecznych, na przeciwdziałanie negatywnym i dotkliwym zjawiskom, na zwalczanie wykluczenia społecznego. W oparciu o diagnozę problemów społecznych sformułowano 7 głównych celów strategicznych odnoszących się do kwestii społecznych grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

1. Poprawa jakości i poziomu życia osób starszych.
2. Zmniejszenie skali bezrobocia, jako warunek poprawy warunków życia mieszkańców.
3. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych.
4. Stworzenie systemowych rozwiązań wspierających rodzinę i rozwój pieczy zastępczej.
5. Profilaktyka w zakresie ograniczenia zjawisk patologicznych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.
6. Doskonalenie systemu funkcjonowania pomocy społecznej.

Poniżej zostały ww. cele rozpisane z uwzględnieniem zadań, jednostek odpowiedzialnych za ich realizację, a także uwzględniono źródła finansowania oraz monitoring.

Poprawa jakości i poziomu życia osób starszych

Cel strategiczny	Cele operacyjne	Lp.	Zadania strategiczne	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
Poprawa jakości i poziomu życia osób starszych	Wzrost aktywności społecznej osób starszych	1.	Tworzenie bądź wspieranie już istniejącej oferty pomocy instytucjonalnej, takiej jak: dom dziennego pobytu dla osób starszych, kluby seniora w gminach	Samorząd gminny i powiatowy, ops, PCPR	– Liczba nowo utworzonych klubów seniora, – Liczba nowo utworzonych ośrodków wsparcia dla seniora, – Liczba nowo utworzonych domów dziennego pobytu dla osób starszych	Środki własne samorządu gminnego i powiatowego, fundusze unijne, fundusze zewnętrzne
		2.	Stworzenie karty seniora uprawniającej do zniżek w korzystaniu z lokalnych ośrodków kulturalno-sportowo-rekreacyjnych	Samorząd gminny i powiatowy, ops, PCPR	– Liczba wydanych kart seniora	Środki własne samorządu gminnego i powiatowego, fundusze unijne, fundusze zewnętrzne
		3.	Zwiększenie różnorodności i poprawa jakości oferty edukacyjnej dla osób starszych	Uniwersytety III Wieku, organizacje pozarządowe	– Liczba osób uczęszczających na zajęcia edukacyjne	Środki własne organizacji pozarządowych, środki zewnętrzne
		4.	Wzrost kompetencji cyfrowych osób starszych poprzez szkolenia z zakresu obsługi komputera	Samorząd gminny i powiatowy, organizacje pozarządowe	– Liczba osób starszych biorących udział w szkoleniu	Środki własne samorządu gminnego i powiatowego, fundusze unijne, środki własne organizacji pozarządowych

Działania na rzecz poprawy funkcjonowania osób starszych	5.	Rozwój wolontariatu na rzecz osób starszych	PCPR, ops, organizacje pozarządowe	– Liczba pozyskanych wolontariuszy, – Liczba osób starszych objętych wsparciem wolontariatu	Środki własne samorządu powiatowego i gminnego, środki własne organizacji pozarządowych
	6.	Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne	Samorząd gminny, ops, organizacje pozarządowe	– Liczba nowo zatrudnionych opiekunek środowiskowych	Środki własne samorządu gminnego, środki własne organizacji pozarządowych
	7.	Tworzenie grup wsparcia, samopomocowych na rzecz osób starszych	Samorząd gminny i powiatowy, ops, PCPR	– Liczba utworzonych grup wsparcia, – Liczba utworzonych grup samopomocowych na rzecz osób starszych	Środki własne samorządu powiatowego i gminnego, fundusze zewnętrzne
Wzrost liczby opiekunów osób starszych	8.	Działania na rzecz uruchomienia dodatkowych kierunków kształcenia związanych z opieką nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi	Samorząd gminny i powiatowy, placówki oświatowe	- Liczba szkół, które uruchomiły dodatkowe klasy, roczniki	Środki własne samorządu powiatowego, fundusze unijne, fundusze zewnętrzne

Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zmniejszenie skali bezrobocia i jego skutków

Cel strategiczny	Cele operacyjne	Lp.	Zadania strategiczne	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zmniejszenie skali bezrobocia i jego skutków	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	1.	Organizacja targów pracy	Samorząd powiatowy, PUP, OHP, lokalni przedsiębiorcy	– Liczba zorganizowanych targów w ciągu roku	Środki własne samorządu powiatowego, fundusze zewnętrzne
		2.	Rozwój poradnictwa zawodowego i oferty szkoleniowej	Samorząd powiatowy i gminny, jednostki organizacyjne powiatu i gminy	– Liczba osób biorących udział w poradnictwie zawodowym (indywidualne, grupowe, informacja zawodowa), – Liczba osób biorących udział w szkoleniach i kursach zawodowych	Środki własne samorządu gminnego i powiatowego, fundusze zewnętrzne, fundusze unijne
		3.	Działania na rzecz tworzenia Centrów Integracji Społecznej i Klubów Integracji Społecznej	Samorząd gminny i powiatowy, organizacje pozarządowe	– Liczba nowo utworzonych Centrów Integracji Społecznej, – Liczba nowo utworzonych Klubów Integracji Społecznej	Środki własne samorządu gminnego i powiatowego, środki własne organizacji pozarządowych, fundusze zewnętrzne, fundusze unijne
		4.	Tworzenie miejsc pracy	Samorząd powiatowy i gminny, PUP, lokalni przedsiębiorcy	– Liczba nowo utworzonych miejsc pracy	Środki własne samorządu gminnego i powiatowego, fundusze zewnętrzne, fundusze unijne

Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych

Cel strategiczny	Cele operacyjne	Lp.	Zadania strategiczne	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym	1.	Likwidacja barier architektonicznych w budynkach będących siedzibami placówek pomocy społecznej	Samorząd gminny i powiatowy	– Liczba placówek pomocy społecznej, które zlikwidowały bariery architektoniczne w danym roku kalendarzowym	Fundusze unijne, PFRON, środki własne samorządu gminnego i powiatowego
		2.	Finansowe wsparcie osób niepełnosprawnych w zakupie przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego	Samorząd powiatowy, PCPR	– Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	PFRON
		3.	Finansowe wsparcie osób niepełnosprawnych w likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	Samorząd powiatowy, PCPR	– Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	PFRON
		4.	Finansowe wsparcie osób niepełnosprawnych w korzystaniu z programu „Aktywny samorząd”	Samorząd powiatowy, PCPR	– Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	PFRON
		5.	Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych oraz promocja ich twórczości poprzez organizowanie wystaw i prezentację dzieł	Samorząd powiatowy i gminny, DPS, PCPR, ŚDS	– Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalno-rekreacyjnych oraz kampanii społecznych, – Liczba zorganizowanych wystaw	Fundusze unijne, PFRON, środki własne samorządu gminnego i powiatowego
		6.	Pokonywanie barier transportowych dla osób niepełnosprawnych	Samorząd powiatowy i gminny, DPS, ŚDS	– Liczba nowo zakupionych samochodów do przewozu osób niepełnosprawnych	PFRON, środki własne samorządu powiatowego, fundusze unijne

	7.	Rozwój wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych	PCPR, OPS, organizacje pozarządowe	– Liczba pozyskanych wolontariuszy, – Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem wolontariatu	Środki własne samorządu powiatowego i gminnego, środki własne organizacji pozarządowych
Usprawnienie systemu edukacji dla niepełnosprawnych uczniów	8.	Działania na rzecz likwidacji barier architektonicznych we wszystkich szkołach na terenie powiatu ciechanowskiego	Samorząd gminny i powiatowy, placówki oświatowe	– Liczba szkół, które zlikwidowały bariery architektoniczne w danym roku kalendarzowym	Środki własne samorządu gminnego i powiatowego, fundusze unijne, PFRON, fundusze zewnętrzne
Zapewnienie sprawnie działającego systemu informacyjnego dotyczącego możliwości wsparcia dla osób niepełnosprawnych	9.	Stworzenie informatora dla osób niepełnosprawnych	Samorząd powiatowy i gminny, PCPR, OPS	– Liczba stworzonych informatorów	środki własne samorządu powiatowego, fundusze unijne
	10.	Dostosowanie stron internetowych jednostek pomocy społecznej do rodzaju schorzeń osób niepełnosprawnych	Samorząd powiatowy i gminny	– Liczba dostosowanych stron internetowych w danym roku kalendarzowym	środki własne samorządu powiatowego i gminnego, fundusze unijne
Zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych	11.	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych	Samorząd gminny i powiatowy	– Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w kursach, szkoleniach	środki własne samorządu powiatowego i gminnego, fundusze unijne, fundusze zewnętrzne
	12.	Organizowanie targów pracy dla bezrobotnych osób niepełnosprawnych oraz pracodawców	Samorząd powiatowy, PUP, OHP, lokalni przedsiębiorcy	– Liczba zorganizowanych targów	środki własne samorządu powiatowego, fundusze zewnętrzne
	13.	Działania na rzecz tworzenia zakładu pracy chronionej	Lokalni przedsiębiorcy	– Liczba miejsc pracy w ZPCH	Środki własne przedsiębiorców, PFRON
	14.	Działania na rzecz tworzenia zakładu aktywności zawodowej	Lokalni przedsiębiorcy	– Liczba miejsc pracy w ZAZ	Środki własne przedsiębiorców, PFRON

Poprawa stanu zdrowia osób niepełnosprawnych	15.	Działania na rzecz tworzenia wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów ortopedycznych	Placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe	– Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z wypożyczalni	Środki własne organizacji pozarządowych, NFZ
	16.	Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne	Samorząd gminny, OPS, organizacje pozarządowe	– Liczba nowo zatrudnionych opiekunów środowiskowych	Środki własne samorządu gminnego, środki własne organizacji pozarządowych
	17.	Zatrudnienie asystentów osób niepełnosprawnych	Samorząd gminny, OPS	– Liczba nowo zatrudnionych asystentów osób niepełnosprawnych	Środki własne samorządu gminnego, fundusze unijne, fundusze zewnętrzne
Współpraca jednostek pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób niepełnosprawnych	18.	Zlecenie organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych	Samorząd powiatowy i gminny, organizacje pozarządowe	– Liczba organizacji pozarządowych wykonujących zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych	Środki własne samorządu powiatowego, fundusze zewnętrzne, środki własne organizacji pozarządowych

Stworzenie systemowych rozwiązań wspierających rodzinę oraz rozwój pieczy zastępczej

Cel strategiczny	Cele operacyjne	Lp.	Zadania strategiczne	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
Rozwój systemowych rozwiązań wspierających rodzinę oraz rozwój pieczy zastępczej	Zwiększanie społecznej świadomości o znaczącej roli rodziny	1.	Promowanie pozytywnego wizerunku rodziny oraz motywowanie społeczności lokalnej, organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, wolontariuszy i instytucji do podejmowania działań podkreślających znaczenie rodziny dla dziecka oraz promowanie różnych form wspólnego spędzania czasu wolnego z dziećmi	Jednostki samorządu powiatowego i gminnego, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, Policja, placówki ochrony zdrowia, OPS, PCPR, PP-P	– Liczba kampanii społeczno-edukacyjnych, festynów, imprez	Środki własne samorządu gminnego i powiatowego, fundusze unijne, fundusze zewnętrzne, środki własne organizacji pozarządowych
		2.	Rozwój wolontariatu na rzecz rodzin naturalnych i rodzin zastępczych	PCPR, OPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	– Liczba pozyskanych wolontariuszy, – Liczba rodzin naturalnych i zastępczych objętych wsparciem wolontariatu	Środki własne samorządu powiatowego i gminnego
	Wspieranie działań w obszarze pracy z rodziną oraz pomoc w opiece i wychowaniu dziecka	3.	Wspieranie działań profilaktycznych zapobiegających powstawaniu zjawisk patologicznych w rodzinie	Samorząd gminny, OPS, Policja	– Liczba rodzin objętych działaniami profilaktycznymi	Środki własne samorządu gminnego, fundusze unijne, fundusze zewnętrzne
		4.	Tworzenie form wspierających rodzinę w kryzysie (grupy wsparcia, grupy samopomocowe)	Samorząd gminny, OPS	– Liczba grup wsparcia, – Liczba grup samopomocowych	Środki własne samorządu gminnego
		5.	Praca z rodziną z wykorzystaniem następujących form: poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi (specjalistycznych i opiekuńczych), pomocy prawnej (szczególnie w zakresie prawa rodzinnego)	Samorząd gminny, OPS	– Liczba rodzin objętych wsparciem	Środki własne samorządu gminnego, fundusze zewnętrzne, fundusze unijne
		6.	Wspieranie działań na rzecz tworzenia placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej (świetlic, kół zainteresowań, klubów) specjalistycznej i podwórkowej	Samorząd gminny, OPS	– Liczba nowo utworzonych placówek wsparcia dziennego	Środki własne samorządu gminnego

	7.	Organizowanie i finansowanie rodzin wspierających	Samorząd gminny, OPS	– Liczba podpisanych umów z rodzinami wspierającymi	Środki własne samorządu gminnego
Rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej	8.	Promowanie i wspieranie działań na rzecz pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze	Samorząd powiatowy, PCPR, OPS	– Liczba kandydatów na rodziny zastępcze	Środki własne samorządu powiatowego i gminnego
	9.	Zapewnienie rodziny pomocowej	Samorząd powiatowy, PCPR	– Liczba podpisanych umów z rodzinami pomocowymi	Środki własne samorządu powiatowego
	10.	Realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej	Samorząd powiatowy i gminny, PCPR, ops	– Liczba nowo zawartych umów z rodzinami zastępczymi: – zawodowymi, – Liczba nowo powstałych rodzin zastępczych : spokrewnionych i niezawodowych, – Liczba utworzonych rodzinnych domów dziecka, – Liczba dzieci skierowanych do adopcji, – Liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej	Środki własne samorządu powiatowego i gminnego, fundusze zewnętrzne, fundusze unijne
	11.	Wspieranie działań aktywizujących osoby usamodzielniane zawodowo i społecznie	Samorząd powiatowy, PCPR	– Liczba usamodzielnianych wychowanków	Środki własne samorządu powiatowego, fundusze unijne, fundusze zewnętrzne
	12.	Działania na rzecz tworzenia mieszkań chronionych dla usamodzielnianych wychowanków	Samorząd powiatowy, PCPR	– Liczba mieszkań chronionych	Środki własne samorządu powiatowego, fundusze zewnętrzne

Profilaktyka w zakresie ograniczenia zjawisk patologicznych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych

Cel strategiczny	Cele operacyjne	Lp.	Zadania strategiczne	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
Profilaktyka w zakresie ograniczenia zjawisk patologicznych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych	Przeciwdziałanie uzależnieniom i ich następstwom	1.	Organizowanie kampanii społecznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom	Samorząd gminny i powiatowy, OPS, PPP, placówki oświatowe, Policja, organizacje pozarządowe, placówki służby zdrowia	– Liczba kampanii społecznych poświęconych profilaktyce uzależnień	Środki własne samorządu gminnego i powiatowego, fundusze zewnętrzne, fundusze unijne
		2.	Zatrudnienie specjalistycznej kadry do pracy z osobami uzależnionymi	Samorząd powiatowy i gminny, OPS, PCPR, placówki służby zdrowia	– Liczba nowo zatrudnionych specjalistów	środki własne samorządu powiatowego i gminnego, fundusze unijne, fundusze zewnętrzne
	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i jej następstwom	3.	Organizowanie kampanii profilaktyczno-edukacyjnych dla sprawców przemocy i ofiar przemocy w rodzinie	Samorząd gminny i powiatowy, OPS, PCPR, Policja, placówki oświatowe, PPP, organizacje pozarządowe	– Liczba kampanii społecznych poświęconych profilaktyce przemocy w rodzinie	Środki własne samorządu gminnego i powiatowego, fundusze zewnętrzne, fundusze unijne
		4.	Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie	Samorząd powiatowy, PCPR	– Liczba osób, które ukończyły program	Środki własne samorządu powiatowego, fundusze zewnętrzne
		5.	Prowadzenie grup wsparcia i grup samopomocowych dla osób doznających przemocy	Samorząd gminny, OPS	– Liczba grup wsparcia, – Liczba grup samopomocowych	Środki własne samorządu gminnego
		6.	Działania na rzecz tworzenia ośrodka interwencji kryzysowej	Samorząd powiatowy, PCPR	– Liczba osób objętych wsparciem w ramach działalności OIK	Środki własne samorządu powiatowego, fundusze zewnętrzne
		7.	Zagwarantowanie terapii indywidualnej dla osób stosujących przemoc w rodzinie i dla ofiar	Samorząd gminny, OPS	– Liczba osób poddanych terapii indywidualnej (osoby	Środki własne samorządu gminnego

			przemocy oraz wsparcia specjalistycznego oraz ochrona rodzin i osób doświadczających przemocy w rodzinie		stosujące przemoc), – Liczba osób poddanych terapii indywidualnej (ofiary przemocy)	
		8.	Działania na rzecz tworzenia mieszkań chronionych	Samorząd gminny i powiatowy	– Liczba mieszkań chronionych	Środki własne samorządu gminnego i powiatowego, fundusze zewnętrzne

Doskonalenie systemu funkcjonowania pomocy społecznej

Cel strategiczny	Cele operacyjne	Lp.	Zadania strategiczne	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
Doskonalenie systemu funkcjonowania pomocy społecznej	Wzmacnianie potencjału kadr pomocy społecznej	1.	Podnoszenie kwalifikacji kadry systemu pomocy społecznej	Samorząd gminny i powiatowy	– Liczba szkoleń, – Liczba osób biorących udział w szkoleniach	Środki własne samorządu powiatowego i gminnego, fundusze zewnętrzne, fundusze unijne
		2.	Organizowanie spotkań poświęconych wymianom dobrych praktyk w pomocy społecznej na szczeblu gminnym i powiatowym oraz wypracowanie standardów współpracy między jednostkami pomocy społecznej a sądami, policją, placówkami oświatowymi i medycznymi, kuratorami	Samorząd gminny i powiatowy, ops, PCPR, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, Policja, PPP, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej	– Liczba spotkań	Środki własne samorządu powiatowego i gminnego
		3.	Wzrost zatrudnienia kadry systemu pomocy społecznej	Samorząd gminny i powiatowy	– Liczba nowo zatrudnionych pracowników	Środki własne samorządu powiatowego i gminnego, fundusze zewnętrzne, fundusze unijne
		4.	Rozwój poradnictwa specjalistycznego	Samorząd gminny i powiatowy	– Liczba nowo zatrudnionych specjalistów	Środki własne samorządu powiatowego i gminnego, fundusze zewnętrzne
	Pozyskiwanie funduszy pozabudżetowych	5.	Zatrudnianie i szkolenie pracowników specjalizujących się w pozyskiwaniu funduszy pozabudżetowych	Samorząd gminny i powiatowy	– Liczba nowo zatrudnionych pracowników, – Liczba przeszkolonych pracowników	Środki własne samorządu powiatowego i gminnego, fundusze zewnętrzne, fundusze unijne

FINANSOWANIE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE CIECHANOWSKIM NA LATA 2017-2026

Z uwagi na długofalowość realizacji niniejszego dokumentu oraz różnorodność jednostek i organizacji realizujących zadania strategiczne, środki finansowe na realizację tych zadań będą pochodzić z:

- 1) budżetu powiatu ciechanowskiego, w tym planów finansowych jednostek organizacyjnych Powiatu,
- 2) budżetu gmin z terenu powiatu ciechanowskiego,
- 3) dotacji budżetu Państwa na realizację zadań własnych i zleconych,
- 4) Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 5) funduszy europejskich,
- 6) środków pozyskiwanych w ramach programów resortowych.

Podmioty odpowiedzialne za realizację zadań strategicznych będą podejmować starania o pozyskiwanie środków zewnętrznych, nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi jak również środki finansowe na rozwój polityki społecznej w powiecie ciechanowskim poprzez realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie ciechanowskim na lata 2017-2026.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI ORAZ MONITORING I EWALUACJA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE CIECHANOWSKIM NA LATA 2017-2026

Głównym założeniem do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych było wskazanie najważniejszych problemów społecznych w powiecie ciechanowskim oraz określenie kierunków działań zmierzających do łagodzenia skutków dominujących problemów. Pozwoliła ona uściślić i uszczegółowić problematykę oraz określić kluczowe obszary wymagające podjęcia działań interwencyjnych.

Przyjęte cele stanowią podstawę, wokół której winna koncentrować się cała działalność zarówno jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, jak i innych instytucji i organizacji pozarządowych działających w sferze pomocy społecznej.

Realizacja celów szczegółowych będzie więc możliwa przy współdziałaniu wszystkich podmiotów działających na rzecz osób i rodzin potrzebujących pomocy.

Diagnoza problemów społecznych wskazała na „palące” problemy w sferze m.in.: opieki zdrowotnej, sytuacji ludzi starszych oraz niepełnosprawnych, bezrobocia i ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz przestępczości i przemocy w rodzinie - do rozwiązania, przy partnerskim współdziałaniu wszystkich podmiotów działających w sferze polityki społecznej wraz z funkcjonującymi organizacjami pozarządowymi.

Strategia jest dokumentem otwartym, który na bieżąco będzie realizowany programami i projektami rozwiązań najważniejszych kwestii społecznych w powiecie.

Strategia jest dokumentem programowym określającym wskazanie dla lokalnej polityki, którego założeniem jest przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu.

Ma on doprowadzić do poprawy jakości i efektywności istniejących systemów pomocy oraz tworzenia uzupełniających systemów wsparcia.

Podstawą skutecznego i efektywnego rozwiązywania problemów społecznych, a więc warunkiem realizacji celu generalnego Strategii jest jej wdrożenie oraz systematyczna analiza osiąganych efektów w ścisłym współdziałaniu z gminami powiatu ciechanowskiego.

Monitoring i ewaluacja zapisów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie ciechanowskim na lata 2017-2026 polegać będzie na systematycznej analizie i ocenie realizowanych zadań strategicznych przez podmioty odpowiedzialne za ich wykonanie.

Monitoring Strategii odbywać się będzie poprzez informowanie przez ww. podmioty o stanie faktycznym realizowanych celów oraz o ewentualnym braku możliwości realizowania założonych w Strategii zadań strategicznych.

Opracowali:

Zaakceptował:

Pracownicy PCPR i Zespołu

Ciechanów, październik 2016 r.

SPIS TABEL

1. **Tabela nr 1.** Stan ludności w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
2. **Tabela nr 2.** Małżeństwa, rozwody, urodzenia, zgony i przyrost naturalny w latach 2012-2015.
3. **Tabela nr 3.** Migracje wewnętrzne ludności w latach 2012-2015.
4. **Tabela nr 4.** Liczba i struktura ludności wg ekonomicznych grup wiekowych w latach 2012-2015
5. **Tabela nr 5.** Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2012-2015, z podziałem na gminy.
6. **Tabela nr 6.** Powody przyznania pomocy pieniężnej przez gminy w latach 2012-2015 - dane zbiorcze.
7. **Tabela nr 7.** Liczba świadczonych rodzajów pomocy udzielanych przez ośrodek pomocy społecznej w latach 2012-2015 – dane zbiorcze – *świadczenia pieniężne*.
8. **Tabela nr 8.** Liczba świadczonych rodzajów pomocy udzielanych przez ośrodek pomocy społecznej w latach 2012-2015 – dane zbiorcze - *świadczenia niepieniężne*.
9. **Tabela nr 9.** Liczba przyznanych świadczeń rodzinnych w latach 2012-2015 – dane zbiorcze.
10. **Tabela nr 10.** Liczba przyznanych dodatków do świadczeń rodzinnych w latach 2012-2015 – dane zbiorcze.
11. **Tabela nr 11.** Liczba wypłacanej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka w latach 2012-2015 – dane zbiorcze.
12. **Tabela nr 12.** Ilość osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego w latach 2012-2015 – dane gminne.
13. **Tabela nr 13.** Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego w latach 2012-2015 – dane z PCPR w Ciechanowie.
14. **Tabela nr 14.** Liczba rodzin, w których Sąd ograniczył rodzicom władzę rodzicielską, objętych nadzorem kuratora sądowego w latach 2012-2015.
15. **Tabela nr 15.** Liczba nieletnich, wobec których Sąd orzekł zastosowanie środka wychowawczego w postaci nadzoru kuratora sądowego w latach 2012-2015.
16. **Tabela nr 16.** Liczba asystentów rodziny w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
17. **Tabela nr 17.** Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
18. **Tabela nr 18.** Liczba rodzin zastępczych i dzieci w poszczególnych gminach w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
19. **Tabela nr 19.** Typy rodzin zastępczych w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
20. **Tabela nr 20.** Liczba dzieci pochodzących z terenu powiatu ciechanowskiego umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie innych powiatów w latach 2012-2015.
21. **Tabela nr 21.** Liczba dzieci pochodzących z innych powiatów umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015.
22. **Tabela nr 22.** Podział rodzin zastępczych spokrewnionych ze względu na ilość dzieci w nich umieszczonych w latach 2012-2015.
23. **Tabela nr 23.** Podział rodzin zastępczych niezawodowych ze względu na ilość dzieci w nich umieszczonych w latach 2012-2015.
24. **Tabela nr 24.** Podział rodzin zastępczych zawodowych ze względu na ilość dzieci w nich umieszczonych w latach 2012-2015.
25. **Tabela nr 25.** Liczba wychowanków w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Socjalizacyjnej w Gołotczyźnie w latach 2012-2015.
26. **Tabela nr 26.** Liczba wychowanków w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Socjalizacyjnej w Gołotczyźnie wg. miejsca zamieszkania w latach 2012-2015
27. **Tabela nr 27.** Liczba wychowanków z terenu powiatu ciechanowskiego umieszczonych w pieczy instytucjonalnej na terenie innych powiatów..
28. **Tabela nr 28.** Wiek wychowanków Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Socjalizacyjnej w Gołotczyźnie w latach 2012-2015.

29. **Tabela nr 29.** Liczba usamodzielnianych wychowanków korzystających z poszczególnych form pomocy w latach 2012-2015.
30. **Tabela nr 30.** Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2012-2015 – dane zbiorcze.
31. **Tabela nr 31.** Szkoły i placówki prowadzone przez powiat ciechanowski oraz liczba uczniów w latach 2012 – 2015 według stanu na 01.09.danego roku.
32. **Tabela nr 32.** Sieć publicznych i niepublicznych szkół ogólnodostępnych funkcjonujących w powiecie ciechanowskim stan na dzień 01.09.2015 r. – szkoły prowadzone przez powiat ciechanowski.
33. **Tabela nr 33.** Liczba uczniów SOSW w Ciechanowie na przestrzeni lat 2012-2015.
34. **Tabela nr 34.** Liczba uczniów SOSW w Ciechanowie z podziałem na płeć w latach 2012-2015.
35. **Tabela nr 35.** Liczba kadry zatrudnionej w SOSW w Ciechanowie w latach 2012-2015.
36. **Tabela nr 36.** Wsparcie udzielane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Ciechanowie na przestrzeni lat 2012-2015.
37. **Tabela nr 37.** Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach prowadzonych przez psychologów i pedagogów Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ciechanowie w latach 2012-2015;
38. **Tabela nr 38.** Liczba wydanych opinii psychologiczno-pedagogicznych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Ciechanowie w latach 2012-2015.
39. **Tabela nr 39.** Liczba wydanych orzeczeń przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Ciechanowie w latach 2012-2015.
40. **Tabela nr 40.** Liczba rodziców i nauczycieli korzystających ze wsparcia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ciechanowie w latach 2012-2015.
41. **Tabela nr 41.** Kadra Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ciechanowie – z podziałem na specjalistów – w latach 2012-2015.
42. **Tabela nr 42.** Liczba składanych wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
43. **Tabela nr 43.** Cele składania wniosków przez opiekunów osób niepełnosprawnych do 16 r.ż. w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
44. **Tabela nr 44.** Cele składania wniosków przez osoby niepełnosprawne po 16 r.ż. w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
45. **Tabela nr 45.** Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności w powiecie ciechanowskim w latach 2011-2015.
46. **Tabela nr 46.** Liczba wydanych orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
47. **Tabela nr 47.** Liczba wydanych orzeczeń o odmowie ustalenia niepełnosprawności / stopnia niepełnosprawności w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
48. **Tabela nr 48.** Liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ciechanowie w latach 2012-2015
49. **Tabela nr 49.** Liczba wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności i płci – orzeczenia o niepełnosprawności – w latach 2012-2015.
50. **Tabela nr 50.** Liczba wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności i płci – orzeczenia o stopniu niepełnosprawności – w latach 2012-2015.
51. **Tabela nr 51.** Liczba wydanych orzeczeń według stopnia niepełnosprawności dla osób powyżej 16 r. ż. – w latach 2012-2015
52. **Tabela nr 52.** Formy pomocy udzielane osobom niepełnosprawnym w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015 przez ops – dane zbiorcze.
53. **Tabela nr 53.** Wysokość środków PFRON dla powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015 oraz ich podział na rehabilitację zawodową i społeczną.
54. **Tabela nr 54.** Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych z terenu powiatu ciechanowskiego ze środków PFRON w latach 2012-2015.

55. **Tabela nr 55.** Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych w ramach programu „Aktywny Samorząd” w roku 2012.
56. **Tabela nr 56.** Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych w ramach programu „Aktywny Samorząd” w latach 2013-2015.
57. **Tabela nr 57.** Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Ciechanowie w latach 2012-2015.
58. **Tabela nr 58.** Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych z podziałem na posiadany stopień niepełnosprawności w latach 2012-2015.
59. **Tabela nr 59.** Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych według posiadanego wykształcenia w latach 2012-2015.
60. **Tabela nr 60.** Liczba miejsc i uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Ciechanowie w latach 2012-2015.
61. **Tabela nr 61.** Liczba miejsc, jakimi dysponuje dps oraz liczba mieszkańców dps w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
62. **Tabela nr 62.** Liczba mieszkańców dps w powiecie ciechanowskim w/g płci latach 2012-2015.
63. **Tabela nr 63.** Liczba mieszkańców dps w powiecie ciechanowskim w/g wieku- stan na 31.12.2015 r.
64. **Tabela nr 64.** Rodzaje terapii oferowanych w dps w powiecie ciechanowskim.
65. **Tabela nr 65.** Liczba kadry zatrudnionej w dps w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
66. **Tabela nr 66.** Liczba osób umieszczonych w dps w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
67. **Tabela nr 67.** Liczba wydanych decyzji o umieszczeniu w dps w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
68. **Tabela nr 68.** Liczba osób, które opuściły dps w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
69. **Tabela nr 69.** Liczba miejsc i uczestników Ośrodka Wsparcia w Ciechanowie w latach 2012-2015.
70. **Tabela nr 70.** Liczba uczestników Ośrodka Wsparcia w Ciechanowie z podziałem na płeć w latach 2012-2015.
71. **Tabela nr 71.** Wiek uczestników Ośrodka Wsparcia w Ciechanowie według stanu na 31.12.2015 r.
72. **Tabela nr 72.** Liczba kadry zatrudnionej w Ośrodku Wsparcia w Ciechanowie w latach 2012-2015.
73. **Tabela nr 73.** Wykształcenie kadry zatrudnionej w Ośrodku Wsparcia według stanu na 31.12.2015 r.
74. **Tabela nr 74.** Stopa bezrobocia w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
75. **Tabela nr 75.** Liczba bezrobotnych w/g. płci w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
76. **Tabela nr 76.** Liczba osób bezrobotnych w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015 z uwzględnieniem miejsca zamieszkania.
77. **Tabela nr 77.** Liczba bezrobotnych w powiecie ciechanowskim według wieku w latach 2012-2015
78. **Tabela nr 78.** Liczba bezrobotnych w powiecie ciechanowskim według posiadanego wykształcenia w latach 2012-2015
79. **Tabela nr 79.** Wybrane kategorie bezrobotnych w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
80. **Tabela nr 80.** Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie ciechanowskim według stażu pracy w latach 2012-2015.
81. **Tabela nr 81.** Liczba osób bezrobotnych zaktywizowanych przez PUP w Ciechanowie w latach 2012-2015.
82. **Tabela nr 82.** Liczba bezdomnych przebywających na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015 – dane zbiorcze.
83. **Tabela nr 83.** Zespoły interdyscyplinarne (ZI) funkcjonujące na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015– dane zbiorcze.
84. **Tabela nr 84.** Rodzaje problemów rozwiązywanych przez zespoły interdyscyplinarne w latach 2012-2015 – dane zbiorcze.
85. **Tabela nr 85.** Przemoc w rodzinie na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015 – dane zbiorcze.
86. **Tabela nr 86.** Ilość wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” przez Policję i ops na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015.

87. **Tabela nr 87.** Liczba rodzin objętych procedurą NK prowadzoną przez ops na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015 – dane zbiorcze.
88. **Tabela nr 88.** Liczba rodzin objętych procedurą NK prowadzoną przez policję na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015
89. **Tabela nr 89.** Liczba przeprowadzonych przez Policję interwencji domowych w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
90. **Tabela nr 90.** Liczba postępowań karnych oraz orzeczonych wyroków w sprawie dotyczącej przemocy domowej na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015
91. **Tabela nr 91.** Liczba osób skazanych na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonywania kary, w tym oddanych pod dozór kuratora sądowego w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
92. **Tabela nr 92.** Liczba osób skazanych na karę ograniczenia wolności w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
93. **Tabela nr 93.** Liczba osób objętych wsparciem w ramach programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
94. **Tabela nr 94.** Alkoholizm i uzależnienia na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015 – dane zbiorcze.
95. **Tabela nr 95.** Stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn, wobec których złożono wnioski do GKRPA w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
96. **Tabela nr 96.** Liczba osób zobowiązanych przez Sąd do podjęcia leczenia odwykowego, oddanych pod nadzór kuratora sądowego w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
97. **Tabela nr 97.** Wykrywalność przestępczości w powiecie ciechanowskim w latach 2012-2015.
98. **Tabela nr 98.** Projekty realizowane przez Powiat Ciechanowski w latach 2012-2015.
99. **Tabela nr 99.** Projekty realizowane przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2012-2015.